

Koronaviruspandemian vaikutus ravintola- alan yrityksiin

Kymenlaaksossa toimiva baari ja ravintola

Tiivistelmä

Tekijä(t) Rännel, Anton	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2022
	Sivumäärä 68	
Työn nimi Koronaviruspandemian vaikutus ravintola-alan yrityksiin Kymenlaaksossa toimiva baari ja ravintola		
Tutkinto Tradenomi (AMK)		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio		
Tiivistelmä <p>Koronapandemia toi ravitsemisliikkeiden toimintaan rajoituksia hallituksen toimesta keväällä 2020. Opinnäytetyössä havainnollistettiin ja tuotiin yleiseen tietoisuuteen koronapandemian aiheuttamien rajoitusten vaikutuksia ravintoloihin sekä baareihin käyttäen baaria sekä ravintolaa Kymenlaaksosta havainnollistavana esimerkkinä.</p> <p>Opinnäytetyössä tarkasteltiin koronan vaikutuksia yritysten toiminnan laajuuteen, kannattavuuteen, maksuvalmiuteen sekä vakavaraisuuteen. Tutkimusmenetelmänä käytettiin tilinpäätösanalyysiä ja se tehtiin tapaustutkimuksena. Aineistoa kerättiin tilinpäätöksistä, raporteista sekä valtioneuvoston ja muiden viranomaisten tiedotteista sekä päätöksistä. Työn alussa on yleiskatsaus koronasta sekä toteutetuista rajoituksista, jotta koronan ja rajoitusten yhteys selviää. Sitä seuraavat tutkimuksessa käytettävät tunnusluvut esitettynä. Kahdeksannessa sekä yhdeksännessä luvussa esitellään yritysten X ja Y tilinpäätökset ennen koronapandemiaa sekä rajoitusten alla toimineen tilikauden tilinpäätös. Sitä seuraavassa luvussa vertailtiin yritysten tunnuslukuja toimialaan. Luvussa 11 käsitellään tutkimuksen tulos.</p> <p>Työssä esiteltiin koronapandemian vaikutuksia ravintola-alaan kahden yrityksen tapaustutkimuksena sekä vertailuna toimialaan.</p>		
Asiasanat korona, pandemia, COVID-19, ravintola, baari, ravintola-ala		

Abstract

Author(s) Rännel, Anton	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2022
	Number of Pages 68	
Title of Publication Impact of the coronavirus pandemic on restaurant businesses A bar and a restaurant in Kymenlaakso		
Name of Degree Bachelor of Business Administration (UAS)		
Name, title, and organization of the client		
Abstract <p>The government-imposed restrictions on the operations of restaurant businesses due to the corona pandemic in the spring of 2020. The thesis illustrated and brought to public attention the effects of the restrictions caused by the corona pandemic on restaurants and bars using the bar and restaurant in Kymenlaakso as an illustrative example.</p> <p>The thesis examined the effects of the corona on the scope of companies' operations, profitability, liquidity, and solvency. The research method that was used was financial statement analysis and it was conducted as a case study. Material was collected from financial statements, reports, bulletins and decisions of the government and other authorities. At the beginning of the work there is an overview of the corona and the implemented restrictions to clarify the connection between the corona and the restrictions. This was followed by the indicators used in the study. Chapters eight and nine present the financial statements of the companies X and Y before the interest rate pandemic and the financial statements for the financial year under restrictions. The following chapter compares the key figures of the companies with the industry. Chapter eleven discusses the outcome of the study.</p> <p>The study presented the effects of the corona pandemic on the restaurant industry as a case study of two companies and as a comparison to the industry.</p>		
Keywords corona, pandemic, COVID-19, restaurant, bar		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Opinnäytetyön taustaa.....	1
1.2	Tavoite, tutkimuskysymykset ja rajaukset	2
1.3	Tutkimusmenetelmä	3
1.4	Koronavirus	3
2	Koronaviruspandemia Suomessa 2020	6
2.1	Helmi-toukokuu.....	6
2.2	Kesä-elokuu.....	7
2.3	Syys-joulukuu	8
2.4	Koronavirus Kymenlaaksossa.....	10
3	Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen näkemys talouteen.....	13
4	Ravintolatuki Suomessa	15
4.1	Business Finlandin rahoitusperiaate ja päätöksenteko.....	16
4.2	Yrittäjien oikeus työttömyysturvaan.....	17
5	Tilinpäätös	19
5.1	Tuloslaskelma.....	19
5.2	Tase	20
6	Tilinpäätösanalyysi	21
6.1	Tilinpäätösanalyysin käyttäjät	21
6.2	Tilinpäätösanalyysin vaiheet	22
7	Tunnusluvut.....	23
7.1	Toiminnan laajuus.....	23
7.2	Kannattavuus.....	24
7.3	Maksuvalmius.....	27
7.4	Vakavaraisuus	28
8	Yritys X:n tilanne ennen koronaviruspandemiaa ja sen vaikutukset	31
8.1	Ennen koronaviruspandemiaa 2018 ja 2019.....	31
8.2	Koronaviruspandemian iskettyä	33
8.3	Kysely yrittäjälle tilikaudesta 2020	39
9	Yritys Y:n tilanne ennen koronaviruspandemiaa ja sen vaikutukset	41
9.1	Ennen koronaviruspandemiaa 2019 ja 2020	41
9.2	Koronaviruspandemian iskettyä	43
10	Vertailu toimialaan	52

11 Tutkimuksen päätelmät sekä tulevaisuuden näkymä	54
Lähteet	62

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön taustaa

Ensimmäiset poikkeavat keuhkokuumeetapaukset todettiin Kiinassa joulukuussa 2019. Aiheuttajaksi varmistui aiemmin tuntematon koronavirus SARS-CoV-2. Kyseinen virus aiheuttaa taudin COVID-19, mikä tulee sanoista corona, virus ja disease. Virus tarttuu ihmisestä toiseen aivastaessa tai yskiessä. Virus tarttuu myös kosketuksen kautta, kun virus tarttuu käsiin ja henkilö koskee kasvojaan. Suomessa aloitettiin epidemiologiset ja taloudelliset toimenpiteet keväällä 2020. Epidemiologisia toimenpiteitä ovat liikkumisrajoitukset, paikkojen sulkemiset ja karanteenit. Juuri nämä toimenpiteet sulki ravintoloita tai antoivat niiden toimia rajoitetuin toiminnoin. Baarit joutuivat sulkemaan ovensa täysin, sillä alkoholinmyynti ulos vaatii vähittäismyyntiluvan. Vähittäismyyntilupien hakemuksien määrä nousi, kun keväällä 2020 koronaviruksen aiheuttama poikkeustila sulki ravintolat. (Iltalehti 2020a.) Epidemian alusta alkaen oli raportoitu vuoden 2020 loppuun mennessä noin 36 000 varmistettua tartuntaa (Iltalehti 2020b). Vuoden 2021 lopussa koronavirustartuntojen yhteismäärä oli noin 262 300 Suomessa (YLE 2022h).

Epidemia alkoi vuoden 2020 alussa ja vasta saman vuoden lopussa hoitohenkilökunta sai Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä Suomen ensimmäiset rokotukset koronavirusta vastaan (YLE 2020g). Ennen rokotetta valtioneuvoston taktiikkana oli testata, eristää ja jäljittää. Samalla kuitenkin epidemiologisia toimenpiteitä tarkasteltiin syksyllä joka toinen viikko. Koronavirus on myös myöhemmin muuttanut muotoaan, ja siitä on kehittynyt erilaisia variantteja, joista esimerkiksi deltavariantti tarttui herkemmin kuin epidemian alussa oleva variantti. Virus oli myös monella oireeton ja sitä pystyi tartuttamaan silti muihin, jotka taas mahdollisesti kokivat oireet kriittisinä ja vaativat tehohoitoa.

Suomessa koronaviruspandemia on vaikuttanut ravintola-alaan vahvasti valtioneuvoston epidemiologisten toimenpiteiden myötä, kun ravintolat ovat joutuneet sulkemaan ovensa tai rajoittamaan toimintaansa. Työntekijöitä lomautettiin ja yrittäjät joutuivat ahtaalle, kun liikevaihto tyrehtyi täysin tai murto-osaan normaalista. Koronaviruspandemia on tutkimuksen tekohetkellä vieläkin valloillaan, vaikka kuitenkin rajoitukset ovat muuttuneet eivätkä ole enää niin rajuja ravintoloille.

Opinnäytetyössä keskitytään tarkastelemaan koronapandemian vaikutusta ravintola-alan yrityksiin, tarkemmin ottaen kahteen tutkimuskohteeseen, yhteen ravintolaan ja yhteen pubiin Kymenlaaksossa. Näiden avulla opinnäytetyössä pyritään esittämään esimerkkinä pandemian vaikutusta ravintola-alaan. Opinnäytetyössä tutkitaan myös, kuinka koronapandemia on vaikuttanut tutkimuskohteina oleviin ravintola-alan yrityksiin verrattuna toi-

mialaan yleisesti. Tutkimuksesta ei saada absoluuttista totuutta, miten ravintoloille on käynyt ympäri Suomen koronapandemian takia vaan tarkoituksena on tuoda tutkimuksen myötä uusia ja konkreettisia esimerkkejä aiheesta. Aihe on myös vielä ajankohtainen, sillä yritykset ovat vasta julkaisseet vuoden 2020 tilinpäätöksiä niiden ollessa vielä tuoreita ja tutkimattomia.

1.2 Tavoite, tutkimuskysymykset ja rajaukset

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia ja tuoda yleiseen tietoisuuteen koronapandemian vaikutuksia ravintola-alaan ottamalla esimerkiksi kaksi yritystä Kymenlaaksosta, joiden 2018–2020 tilinpäätöksistä tehdään tilinpäätösanalyysi. Tavoitteena on selvittää, kuinka koronaviruspandemia on vaikuttanut valittuihin yrityksiin taloudellisesti sekä kuinka keskeiset tunnusluvut ovat muuttuneet koronaviruspandemian iskeyttyä Suomeen ja valtioneuvoston tehtyä epidemiologisia toimenpiteitä. Tavoitteena on myös selvittää prosentuaaliset muutokset edellisten tilikausien tunnuslukuihin verrattuna. Opinnäytetyön tavoitteena on myös tuottaa tietoa ja dataa yrittäjille sekä yleistietoa koronaviruspandemian jättämistä jäljistä ravitsemisalalla.

Tutkimuskysymyksillä ohjataan tavoitteen toteutumista ja olennaisten asioiden mukaan ottamista opinnäytetyössä.

Päätutkimuskysymyksenä opinnäytetyössä on:

- Kuinka koronaviruspandemia on vaikuttanut tutkimuskohteina oleviin ravintola-alan yrityksiin?

Alatutkimuskysymyksiä opinnäytetyössä on kaksi:

- Miten koronaviruspandemian vaikutukset näkyvät verrattuna edellisvuosien tilikausiin?
- Kuinka yritykset ovat pärjänneet verrattuna muuhun ravintola-alaan?

Näihin tutkimuskysymyksiin vastaamalla päästään kokonaisvaltaiseen aiheen ymmärtämiseen. Alatutkimuskysymyksillä autetaan vastaamaan päätutkimuskysymykseen sekä tarkentamaan ja syventämään haettavaa tietoa.

Opinnäytetyössä aihe on rajattu tarkasti, jotta tutkimuskysymyksiin saadaan vastaukset ja tavoitteet toteutuvat. Tarkoilla rajoituksilla helpotetaan tutkimuksen tekoa sekä tutkimuksen kohdistamista oikein. Rajauksina opinnäytetyössä voidaan pitää koronavirusta Suomessa sekä Kymenlaakson alueella ja koronaviruksen torjunnassa käytettyjä rajoituksia koskien ravintola-alaa. Ulkopuolelle jätetään koronavirusilanteen vaikutus maailmalla

sekä rajoitukset, jotka kohdistuvat muuhun kuin ravintola-alaan. Ajallisesti rajoitus on vuodessa 2020 sekä kaksi edeltävää vuotta eli vuodet 2019 sekä 2018. Vuoden 2021 koronavirustilannetta sekä lukuja voidaan opinnäytetyössä sivuta tulevaisuuden näkymässä.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössä tutkimusmenetelmänä käytetään tilinpäätösanalyysiä. Tilinpäätösanalyysi tehdään yrityksen taloudellisen tilan arviointia varten ja on oiva tutkimustapa tähän. Yritystä voidaan verrata eri vuosien välillä sekä sitä voidaan verrata muihin yrityksiin. Tilinpäätösanalyysillä on myös keskeinen tehtävä yrityksen taloudellisen tilan arvioinnissa, sillä sen avulla pystytään paljastamaan yrityksen taloudellisen tilan eri ulottuvuudet. Tilinpäätösanalyysin avulla voidaan arvioida muun muassa yrityksen kannattavuutta, liiketoiminnan riskejä ja kasvua. Sen lisäksi voidaan arvioida myös sijoitetun pääoman tuottoa. Tilinpäätösanalyysissä käytettäviä tunnuslukuja on käytetty myös jo pitkään sekä niitä on kehitetty ja tutkittu paljon niiden ollessa käyttökelpoisuudeltaan parhaita mahdollisia. (Kallunki J-P. 2014, 12–13.)

Opinnäytetyö tehdään tapaustutkimuksena, jossa tutkimuskohteiksi valituista yrityksistä etsitään yksityiskohtaisia sekä intensiivistä tietoa. Tyypilliset piirteet kyseiselle strategialle on juuri valita joukko tapauksia ja tavoitteena on ilmiön kuvailu, tässä tutkimuksessa koronapandemian vaikutus tutkimuskohteena oleviin ravintola-alan yrityksiin. (Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. 2007, 130–131.)

Tilinpäätöksestä itsestään saa jo paljon selville pelkästään lukemalla. Tarkempaa tutkimusta saadaan sekä lukemalla mutta myös syöttämällä tilinpäätöksen tuloslaskelman sekä taseen analyysijä aikaansaavaan tietokoneohjelmaan, kuten tässä tutkimuksessa käytettävään Navita Yrittymalliin. Navita Yrittymalli on työkalu, mikä on tarkoitettu tilinpäätösanalysointiin sekä liiketoimintasuunnitteluun. (Navita 2021.) Tunnuslukuanalyysijä on kahta erilaista ryhmää, perinteinen tunnuslukuanalyysi sekä rahavirta-analyysi. (Leppiniemi J. & Kykkänen T. 2019, 159.) Opinnäytetyössä käytetään perinteistä tunnuslukuanalyysiä.

1.4 Koronavirus

Maailman terveysjärjestö WHO:n mukaan koronaviruspandemia on saanut alkunsa vuonna 2019 joulukuussa Kiinasta, jolloin se rupesi leviämään ensin Kiinassa ja sen jälkeen ympäri maailmaa. COVID-19-taudin aiheuttajana on SARS-CoV-2-koronavirus. WHO sai kuulla uudesta viruksesta uudenvuoden aattona 31. joulukuuta 2019. Koronaviruksen aiheuttaman taudin yleisempiä oireita ovat WHO:n mukaan kuume, kuiva yskä sekä väsy-

mys. Muita vähemmän yleisempiä oireita ovat olleet haju- ja makuaistin menetys, kurkkukipu, lihassärky, ripuli, nenän tukkoisuus, päänsärky, silmien punoitus, pahoinvointi sekä oksentelu. Muutamassa tapauksessa oireina ovat myös olleet hengenahdistus, ruokahalun menetys, sekavuus sekä rintakipu tai ahdistava paineen tunne rinnassa. (WHO 2020.)

Taulukossa 1 on esitetty prosenttimäärät sairastuneista sekä heidän oireidensa vakavuus ja mahdollinen sairaalahoidon tarve. 80 prosenttia koronaviruksen aiheuttamaan tautiin sairastuneista parantuvat ilman sairaalahoitoa. 15 prosenttia sairastuneista sairastuvat tautiin vakavasti ja tarvitsevat hoitoa varten lisähappea tai hengityskoneessa olemista. Loput viisi prosenttia sairastuneista sairastuvat kriittisesti ja tarvitsevat tehohoitoa. (WHO 2020.)

Oireet	Prosenttimäärä	Sairalahoidon tarve
lievät	80 %	ei tarvetta
vakavat	15 %	lisähappi tai hengityskone
kriittiset	5 %	tehohoito

Taulukko 1. Sairastuneiden oireiden vakavuus sekä sairaalahoidon tarve. (mukailtu, WHO 2020.)

Koronaviruksen riskiryhmänä ovat yli 60-vuotiaat sekä perussairauden kanssa elävät ihmiset, joilla on esimerkiksi kohonnut verenpaine, sydän- tai keuhkosairauksia, diabetes, ylipaino tai syöpä. Monet koronaviruksen aiheuttamaan tautiin sairastuneet ovat parantuneet taudista kuitenkin kärsineet pidempiaikaisista oireista kuten väsymyksestä tai hengitysoireista. Koronavirukselta pystyy suojautumaan pitämällä etäisyyttä muihin, käyttämällä kasvomaskia (kertakäyttöistä tai kangasmaskia), välttämällä ihmismassoja ja lähikontakteja sekä pesemällä tai desinfioimalla käsiä usein. (WHO 2020.)

Jos henkilö on oleillut koronavirusta kantavan läheisyydessä noin 15 minuutin ajan, voidaan hänet määrätä karanteeniin koronavirukseen altistuneena. Karanteenissa oleminen tarkoittaa, että karanteeniin asetetun henkilön tulee olla erossa muista ihmisistä. Syynä voi olla mahdollinen tartunnan saaminen virukselle altistumisesta. Jos henkilö on sairastunut koronaviruksen aiheuttamaan tautiin tai hänellä on oireita tai hän on antanut koronavirustestissä positiivisen näytteen, asetetaan hänet eristykseen muista ihmisistä. Sairaana tai oireilevana eristyksen kesto on vähintään 10 päivää ja kolme lisäpäivää oireettomana. Jos on koronaviruksen kantaja ilman mitään oireita, eristyksen kesto on 10 päivää positiivisen näytteen antamisesta. (WHO 2020.)

WHO julisti 30. tammikuuta 2020 uuden koronaviruksen olevan kansainvälinen kansanterveysuhka, joten kaikkien maiden täytyi ruveta seuraamaan aktiivisesti uuden koronaviruksen aiheuttamia infektoita sekä eristämään sairastuneet ja jäljitettävä altistuneet, jotta pystyttiin estämään jatkotartunnat. 11. maaliskuuta Maailman Terveysjärjestö julisti koronavirusepidemian muuttuneen pandemiaksi. (YLE 2020a.) Epidemia on alueellisesti leviävä tauti, kun taas pandemia on maailmanlaajuisesti esiintyvä tauti (Duodecim Terveyskirjasto, Lääketieteen sanasto 2016).

2 Koronaviruspandemia Suomessa 2020

Suomen ensimmäinen vahvistettu koronavirus tapaus todettiin vuoden 2020 tammikuun lopussa. Kiinalaisnainen oli matkustanut Inarin Saariselälle Kiinan Wuhanista, jonka on uskottu olevan alkulähde koronaviruspandemialle. (YLE 2020b.) Ensimmäinen suomalaisen sairastama koronaviruksen aiheuttama tauti todettiin kuukauden päästä, helmikuussa Helsingissä. Potilas oli saanut tartunnan matkallaan Italian Milanossa. (Turun Sanomat 2020.)

2.1 Helmi-toukokuu

Suomessa sosiaali- ja terveysministeriö tiedotti aiheesta ensimmäisen kerran 7. helmikuuta 2020 tiedotteella ”Suomi on varautunut uuden koronaviruksen varalta tilanteen niin vaatiessa.” Tiedotteessa kerrottiin EU:n varautumisesta mahdolliseen uuteen koronaviruksen aiheuttamaan epidemiaan. Tiedotushetkellä Euroopassa ei ollut vielä pandemiaa. Suomessa ministeriön lisäksi yhteistyötä koskien koronaviruksen seurantaan rupesi tekemään Terveyden ja hyvinvoinninlaitos THL. Kaksi edellä mainittua tahoa aloittivat myös yhteistyön maailmanlaajuisesti muun muassa Maailman terveysjärjestö WHO:n kanssa sekä EU:n komission terveyspääosaston ja Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskuksen kanssa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020a.)

Helmikuun 14. päivä valtioneuvosto antoi asetuksen STM/2020/14 tartuntataudeista ja julisti koronaviruksen aiheuttaman infektion olevan vastedes yleisvaarallinen tartuntatauti (Valtioneuvosto 2020a). Maaliskuussa 2020 kunnille, sairaanhoitopiireille ja aluehallintovirastoille annettiin muistutus varautumisesta koronaviruksen aiheuttamaan tilanteeseen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020b).

Maaliskuun 12. päivänä Sosiaali- ja terveysministeriö antoi suosituksen koskien yli 500 hengen yleisötilaisuuksien kieltoa COVID-19 leviämisen estämiseksi (Valtioneuvosto 2020b). Tämä päätös vaikutti tapahtuma-alaan vahvasti ja välillisesti anniskeluravintoloihin ja ravitsemisliikkeisiin. Parin päivän päästä, 16. maaliskuuta hallitus ja Suomen tasavallan presidentti Sauli Niinistö yhteistoiminnassa totesivat koronavirustilanteen takia Suomen olevan poikkeusoloissa. Samalla hallitus linjasi rajoituksia, joiden tarkoituksena oli vähentää ihmisten kontaktit sekä ehkäistä uuden koronaviruksen leviäminen. (Valtioneuvosto 2020c.) 21. maaliskuuta 2020 Yleisradio uutisoi myös ensimmäisestä ihmisestä, joka kuoli COVID-19-tautiin Suomessa, Helsingissä (YLE 2020c).

Suomen hallitus eristi Uudenmaan maakunnan muusta Suomesta 28. maaliskuuta 2020 alkaen, sillä Uudellamaalla koronaviruksiin sairastuneita oli suhteessa paljon enemmän

kuin muissa maakunnissa ja tavoitteena oli estää koronaviruksen leviäminen muualle Suomeen. Tähän valtioneuvosto antoi päätökset VNK/2020/38 ja VNK/2020/40. Uudenmaan asukkaiden täytyi pysyä maakuntansa alueella sekä muiden maakuntien asukkaat eivät voineet käydä Uudellamaalla, ellei kyseessä ollut paluu koti- tai asuinpaikkakunnalle. Liikkumista ei rajoitettu, jos liikkumiseen maakuntien rajojen yli oli jokin painava henkilökohtainen syy, esimerkiksi läheisen kuolema. Poliisi suoritti yhdessä puolustusvoimien henkilöstön sekä varusmiesten kanssa tarkistuksia ja valvontaa Uudenmaan alueelle johtavilla teillä. (Valtioneuvosto 2020d; 2020e; 2020f; 2020g.)

Valtioneuvosto kumosi liikkumisrajoituksen huhtikuun 15. päivänä antamallaan päätöksellä VNK/2020/52, valtioneuvoston asetus valmiuslain 118 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta annetun valtioneuvoston asetuksen ja liikkumisen tilapäisistä rajoituksista väestön suojaamiseksi annetun valtioneuvoston asetuksen kumoamisesta. (Valtioneuvosto 2020h; 2020i.)

31. maaliskuuta valtioneuvosto antoi päätöksen TEM/2020/40 koskien rajoituksia ravitsemisliikkeisiin Suomessa. Kyseisen päätöksen mukaan ravitsemisliikkeiden tulee olla suljettuna 4. huhtikuuta alkaen toukokuun loppuun. Rajoitukset eivät kuitenkaan koskeneet take way- annosten myyntiä ja noutopalveluja. (Valtioneuvosto 2020j; 2020k.)

2.2 Kesä-elokuu

Kesäkuun 1. päivänä 2020 eduskunta teki tartuntatautilakiin (1227/2016) väliaikaisen muutoksen 91 §:n 1 momenttiin sekä lisäsi lakiin väliaikaisesti 58 a ja 58 b §, jolloin ravintolat sekä kahvilat pystyttiin avaamaan jälleen koko maassa. Ravintoloitsijoiden sekä kahvilanpitäjien piti kuitenkin avata entiseen verrattuna ravintolansa tietyin rajoituksin, joita olivat aukioloaika, asiakasmäärä sekä ruokien annostelu. Aukioloaikoja oli rajoitettu aamukuudesta ilta yhteentoista asti ja anniskelu sallittiin vain 9–22 välillä. Asiakkaiden enimmäismäärästä oli rajattu puolet paikat pois käytöstä normaalitilanteeseen verrattuna sekä kaikilla asiakkailla piti olla istumapaikka jonkin tason tai pöydän ääressä. Seisomapaikkoja baaritiskin luona ei hyväksytty väliaikaisen muutoksen myötä. Buffetpöydät, joista asiakas pystyi itse noutamaan ja annostelemaan haluamansa määrän ruokaa tai juomaa olivat kiellettyjä. Ravitsemisliikkeillä oli myös velvollisuus huolehtimaan hyvistä turvaväleistä asiakkaidensa välissä sekä tehostamaan hygieniää. Henkilöstöravintolat ja oppilaitoksien ruokaloita ei sulkeminen kuitenkaan koskenut, sillä ne eivät yleisesti ole avoimia yleisölle. (Valtioneuvosto 2020l; 2020m.)

Kesäkuun 18. päivä 2020 hallitus antoi päätöksen STM/2020/120, jossa hallitus linjasi ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikaisista rajoitusten lievennyksistä. Aiemmin kielletyt

noutopöydät sallittiin jälleen. Asiakkaiden enimmäismäärää sisätiloissa korotettiin. Aikaisemmin vain puolet sisätiloissa olevista paikoista oli käytössä, kun uuden asetuksen mukaan sisätiloissa sai oleskella kolme neljäsosaa enimmäismäärästä. Enimmäismäärä oli joko rakennussuunnitelman mukainen henkilömäärä tai anniskeluluvan mukainen henkilömäärä. Istumapaikat kaikilla piti kuitenkin olla edelleen, mutta uuden asetuksen mukaisesti ravitsemisliikkeiden oli järjestettävä kalusteet ulkona ja sisällä niin, että asiakkaat pystyivät pitämään tarpeeksi suuret turvavälit toisiinsa eivätkä altistu koronaviruksen leviämiseksi. Kaikille oli tarjottava tilaisuus käsien pesuun tai käsien desinfiointiin desinfiivalla aineella. Ravintoloissa piti myös olla esillä selkeät toimintaohjeet toimintatavoista ravintolassa koronaviruksen leviämisen estämiseksi muun muassa käsienpesusta sekä turvavälien ylläpitämisestä. Tiedotteessa mainittiin myös tieto ravitsemisliikkeiden rajoitusten poistamisesta 13. heinäkuuta alkaen, mutta kaikilla oli vieläkin oltava oma istumapaikka. (Valtioneuvosto 2020n; 2020o.)

2.3 Syys-joulukuu

Syyskuun 3. päivänä 2020 valtioneuvoston internetsivustolla tiedotettiin hallituksen neuvottelusta, jossa oli käsitelty toimintasuunnitelmaa ja siinä epidemian tilannekuvaa, jotka oli jaettuna kolmeen suuntaa antavaan vaiheeseen. Taulukossa 2 on esitetty eri vaiheiden kriteerit, joita on käytetty apuna epidemian arvioinnissa. Hallituksen tiedotteen mukaisesti vaiheet ovat suoraan tiedotteesta lainattuna:

- perustaso: vastaa tilannetta keskikesällä 2020. Tartuntojen ilmaantuvuus on alhainen, kotoperäisten tartuntojen osuus on pieni.
- kiihtymisvaihe: alueellinen ilmaantuvuus on suuruusluokkaa $>10\text{--}25/100\,000/14\text{vrk}$. Paikallisia ja alueellisia tartuntaketjuja, jotka pääsääntöisesti jäljitettävissä ja sairaalahoidon tarpeeseen pystytään vastaamaan ilman erityistoimia.
- leviämisvaihe: tartunnat leviävät alueellisesti tai laajemmin, suuruusluokassa $>18\text{--}50/100\,000/14\text{vrk}$. Tapausten päivittäinen kasvunopeus on yli 10 %. Alle puolet tartuntalähteistä on jäljitettävissä, sairaalahoidon ja tehohoidon tarve kasvaa voimakkaasti. (Valtioneuvosto 2020p.)

Epidemiataso	Ilmaantuvuus 14 vuorokauden aikana	Positiivisten näytteiden osuus	Tartuntalähteiden jäljitettävyys
perustaso	alhainen	-	pääsääntöisesti jäljitettävissä
kiihtymisvaihe	alle 25 / 100 000 asukasta	> 1%	yli 2/3 jäljitettävissä
leviämisvaihe	yli 25 / 100 000 asukasta	> 2%	n. 2/3 tai vähemmän jäljitettävissä

Taulukko 2. Epidemiatasojen kriteerit epidemian arvioinnissa. (mukailtu, Valtioneuvosto 2020p.)

MTV Uutiset uutisoi aiheesta 24. syyskuuta ja selitti kyseiset vaiheet helposti ymmärrettävästi. Perustaso vastaa tilannetta keskikesällä 2020, kun tartuntojen ilmaantuvuus oli matalaa sekä Suomessa saatujen tartuntojen määrä suhteessa kaikkiin tartuntoihin Suomessa oli pieni. Tilanteen heikentyessä siirryttiin kiihtymisvaiheeseen, jossa indikaattorina oli tartuntojen ilmaantuvuuden olevan suurempi kuin 10–25 tapausta sataantuhanteen asukasta kohden. Kiihtymisvaiheessa sairaalahoidon tarpeeseen pystytään vastaamaan ilman suurempia erityistoimia sekä tartuntaketjut jäljittämään pääosin kaikki. Pahimman luokan vaihe on leviämisvaihe, jossa koronavirustartunnat päivittäin kasvavat kymmenellä prosentilla ja tartuntaketjujen jäljityksissä saadaan jäljitettyä alle puolet. Sairaalahoitoa vaativat potilasmäärät kasvavat sekä tehohoidon kuormitus nousee. Tautitilanne luokiteltiin eri maakunta-alueille alueellisesti ja kiihtymis- sekä leviämisvaiheessa oleville alueille pystyttiin asettamaan tiukempia rajoituksia ja suosituksia kuin paremmassa tilanteessa oleviin maakuntiin. (MTV 2020.)

29. syyskuuta 2020 hallitus linjasi koronaepidemian vuoksi uusia väliaikaisia rajoituksia, josta päätös STM/2020/160 annettiin seuraavana päivänä, 30. syyskuuta. Uuden väliaikaisen asetuksen mukaisesti ravitsemisliikkeet saivat olla auki klo 04 alkaen ja klo 01 ravitsemisliikkeet oli suljettava. Anniskelun sai kuitenkin aloittaa vasta klo 09 ja sen täytyi loppua viimeistään klo 24. Asetus astui voimaan lokakuun ensimmäisenä päivänä ja tarkoituksena oli pitää asetus voimassa lokakuun loppuun asti. Ravitsemisliikkeille annettiin siirtymäaikaa viikko eli asetusta tuli noudattaa 8. lokakuuta alkaen. Sisä- ja ulkotiloissa kalusteet tuli järjestää niin, että pystyttiin ehkäisemään asiakkaiden altistuminen koronavi-

ruksen leviämislle. Seisomapaikkoja ei edelleenkään sallittu vaan kaikilla asiakkailla tuli olla oma istumapaikka missä nauttia juomansa ja ruokansa. Myös jo aiemmin linjattu hygieniakäytäntö pysyi samana. Tarpeettoman tungoksen välttäminen oli myös ravitsemisliikkeiden vastuulla, jotta sen tiloissa pystyttiin pitämään tarpeelliset turvavälit muihin asiakkaisiin, että asiakkaat eivät altistuisi koronaviruksen leviämislle. Palvelutiskiltä sai edelleen hakea juomansa ja ruokansa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020c.)

Valtioneuvoston antaman tiedotteen mukaan valtioneuvosto seurasi lokakuun aikana koronavirusepidemian ilmaantuvuutta alueittain. Aiemmin mainituilla vaiheilla valtioneuvosto yhteistyössä THL:n asiantuntijaviranomaisten kanssa pystyivät säätämään nopeasti lisärajoituksia muun muassa ravitsemisliikkeille, jos alue esimerkiksi siirtyisi perustasosta kiihtymisvaiheeseen. Tähän vaadittiin THL:n asiantuntijaviranomaisten lausunto, jossa otettiin huomioon epidemiologisen tilanteen näkemys sairaanhoitopiirin alueellisen yhteistyöryhmältä sekä sosiaali- ja terveysministeriön asettamasta tilannekuva- ja mallinnusryhmältä. Rajaukset otettiin käyttöön kiihtymisvaiheessa olevissa maakunnissa. Leviämisvaiheessa olevissa maakunnissa ravitsemisliikkeiden tuli lopettaa anniskelu klo 22 ja liikkeet oli suljettava viimeistään klo 23. Sisätilojen asiakasmäärä rajattiin myös enintään puoleen maksimaalisesta asiakasmäärästä. Asiantuntija-arviot tehtiin viikon välein sekä rajoitusmuutokset päätettiin kahden viikon välein. Samassa tiedotteessa ilmoitettiin hallituksen käsitelleen neuvotteluissaan mahdollisuudesta kustannustuen vaihtoehdoista aloille, kuten ravintola-alalle, joihin koronaviruspandemian aiheuttamat toimintaedellytykset vaikuttivat pahiten. (Valtioneuvosto 2020q.)

2.4 Koronavirus Kymenlaaksossa

18. maaliskuuta YLE uutisoi Kauppakamarin kyselystä, johon oli vastannut kymenlaaksoalaisista yrityksistä 118. Heistä noin yhdeksän kymmenestä arvioi epidemian laskevan liikevaihtoa yrityksissään seuraavien kuukausien aikana. Kyselyyn puolet vastanneista kertoivat koronaviruksen vaikutuksen näkyvän jo tässä vaiheessa epidemiaa. (YLE 2020d.)

Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Kymsote avasi 24. maaliskuuta 2020 oman koronainfo-sivuston, johon se päätti keskittää koronainformaation Kymsoten varsinaisten kotisivujen sijaan. Samana päivänä Kymsote tiedotti koskien tilannetta Kymenlaaksossa, jossa mainittiin ensimmäisen koronavirustartunnan olleen 14. maaliskuuta 2020 Kymenlaakson alueella ja uusia koronavirustartuntoja todettiin päivittäin. (Kymsote 2020.)

YLE uutisoi 26. maaliskuuta monen ravintolan sulkevan ovensa ennen kuin huhtikuussa astuva laki tuli voimaan. Uutisointihetkellä lainsäädäntö koskien baarien ja ravintoloiden

sulkua oli vielä käsittelyssä eduskunnassa, ja pääministeri Sanna Marin oli vedonnut yrittäjiin sulkemaan ravintolansa omatoimisesti. Tarkoituksena oli viruksen leviämisen estäminen. (YLE 2020d.)

Huhtikuun 22. päivänä uutisoitiin kymenlaaksolaisyritysten saaneen ELY-keskuksen korona-avustusta. Kyseessä oli koko maakunnassa 45 yrityksestä, jotka saivat yhteensä kaikkiaan 520 000 euroa. Tukea saivat myös ravitsemisalalan yrittäjät. Uutisen mukaan ELY-keskus myönsi korona-avustusta korkeintaan viisi henkeä työllistäville yrityksille. Sitä suurempien yritysten tuista vastasi Business Finland. (YLE 2020e.)

Kauppakamari esitteli toukokuussa uuden kyselyn tuloksen, josta Yle uutisoi 6. toukokuuta. Kymenlaaksossa kyselyyn vastanneista 90 yrityksestä 45 % oli sitä mieltä, että hallitus hoiti talouskriisiä melko tai erittäin huonosti. Melko tai erittäin tyytyväisiä talouskriisin hoitoon oli Kymenlaaksossa noin kolmannes kyselyyn vastanneista yrityksistä. Tulokset olivat lähes samanlaiset myös valtakunnallisesti. (YLE 2020e.)

Kymsote tiedotti toukokuun 7. päivänä ensimmäisestä koronaviruksen aiheuttamaan tautiin kuolleesta henkilöstä Kymenlaaksossa. COVID-19-tautiin menehtynyt henkilö kuului riskiryhmään perussairautensa takia. Tämä oli Kymenlaakson ensimmäinen koronavirus-tartuntaan liittyvä kuolema. (Kymsote 2020.)

6. elokuuta 2020 YLE uutisoi Kymenlaaksolaisten yritysten saaneen jo yli miljoona euroa valtiokonttorin koronakriisitukena. Kyseessä oli yleistuki, jota ei yritysten tarvinnut maksaa takaisin. Tukea pystyi hakemaan heinäkuusta 2020 asti. Kymenlaaksossa toimineista yrityksistä 40 yritystä sai tukea ja uutisen mukaan suurin osa hakemuksista oli hylätty. Kriteerit tuen saamiseksi olivat tarkat. Yrityksen täytyi kuulua pandemiasta kärsineeseen toimialaan sekä liikevaihdon oli pitänyt pudota vähintään 30 % määriteltyyn vertailukautteen nähden. (YLE 2020e.)

Syyskuun 25. päivänä Kymsote tiedotti Kymenlaakson koronavirustilanteesta. Terveysten ja hyvinvoinninlaitos THL oli julkaissut edellispäivänä tilannearvion, jossa Kymenlaakson maakunnan oli todettu täyttävän epidemian kiihtymisvaiheen kriteereistä tartuntojen määrän 100 000 asukasta kohti viimeisen 14 vuorokauden ajalta. Tiedotteen mukaan kiihtymisvaiheen läheneminen oli aiheuttanut yksi suuri yksittäinen tartuntaketju. (Kymsote 2020.)

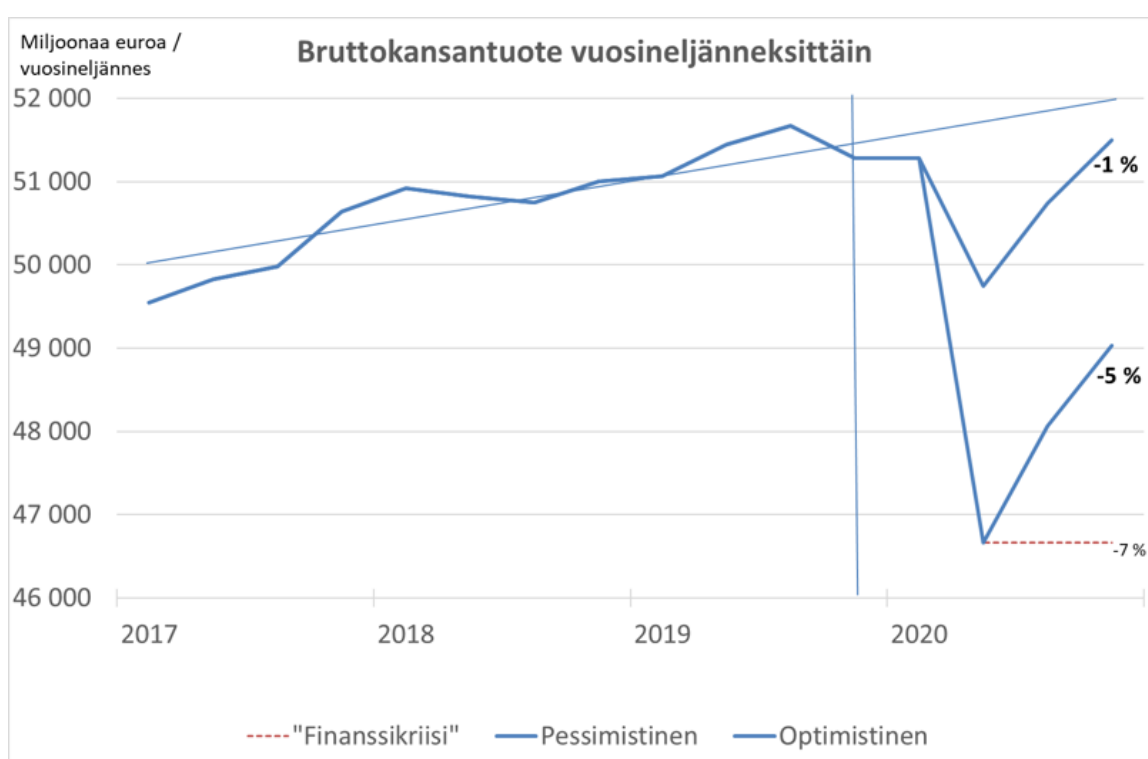
Ylen 30. syyskuuta uutisen mukaan Kymenlaakso ei kuitenkaan ollut vielä kiihtymisvaiheessa ja täten ravintolat välttävät toistaiseksi tiukemmat rajoitukset maakunnan ollessa perustasolla. Hallitus oli kertonut juuri tiedon anniskelun loppuvan klo 24 ja ovet oli suljettava klo 01 sekä kiihtymisvaiheessa olevilla alueilla anniskelun oli loputtava klo 22 ja ovet

oli suljettava 23. Myös asiakasmäärän rajoitus puoleen suurimmasta asiakasmäärästä oli voimassa kiihtymisvaiheen alueilla. (YLE 2020f.)

28. lokakuuta 2020 YLE uutisoi Kymenlaakson olevan edelleen perustasolla Kymsoten mukaan. Koronatilanteen ollessa perustasolla oli kuitenkin valmius uusiin toimenpiteisiin nopealla aikataululla, mikäli tilanne maakunnassa heikkenisi. Pahimpana paikkana pidettiin kuitenkin Kouvolan aluetta, mikä julistettiin 4. marraskuuta Ylen uutisen mukaan kiihtymisvaiheeseen muun maakunnan ollessa vielä perustasolla. Kuitenkin 25. marraskuuta, kolme viikkoa Kouvolan oltua jo kiihtymisvaiheessa, siirtyi koko Kymenlaakson maakunta kiihtymisvaiheeseen. Kymenlaakso ei kauan kiihtymisvaiheessa pysynyt, kun jo viisi päivää myöhemmin 30. marraskuuta Kymsote tiedotti Ylen uutisoinnin mukaan Kymenlaakson siirtyneen koronaviruksen leviämisvaiheeseen. YLE uutisoi 23. joulukuuta 2020 Kymenlaakson koronavirustilanteen olevan edelleen leviämisvaiheessa ja rajoitukset jatkuivat vuoden 2021 tammikuun puolelle. (YLE 2020f.)

3 Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen näkemys talouteen

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA julkaisi 30. maaliskuuta uutisen, jossa sen kerrottiin arvioivan maaliskuun 17. julkaistussa ennusteessa Suomen bruttokansantuotteen (BKT) supistuvan 2020 yhdestä viiteen prosenttia. Kuvassa 1 näkyy bruttokansantuotteen kehitys vuodesta 2017 sekä ennusteet vuodesta 2020. Tilastokeskuksen määritelmä bruttokansantuotteelle on kotimaisten tuotantoyksiköiden tuotantotoiminnan lopputulos eli tuotettujen tuotteiden ja palveluiden arvo koko maassa yhden vuoden aikana. (Tilastokeskus 2021a.) Näkemys positiivisesta päästä edellä mainitusta vaihteluvälistä olisi ennusteen mukaan toteutunut, jos pandemia olisi saatu hallintaan maalishuhtikuussa 2020 ja EU-maat olisivat elvyttäneet koordinoitusti.

Kuva 1. Suomen bruttokansantuote vuosineljänneksittäin. (Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA 2020.)

Kuitenkin tilanteen muututtua pahemmaksi kuin oli odotettu, ETLA arvioi talouden supistuvan noin kymmenyksen vuoden toisella vuosineljänneksellä. Tämän jälkeen lasku pysähtyisi ja lähtisi nousujohteiseksi. Koronaviruspandemia on vaikuttanut palvelukysyntään muun muassa ravintola- ja viihdepalveluiden käytössä lisäten epävarmuutta sekä heikentäen talousluottamusta yrityksissä ja kotitalouksissa. Oletus bruttokansantuotteen supistuvan 5 prosenttia on ETLA:n mukaan ensimmäisistä länsimaisista arvioista Kiinan reaali-talouden kehityksestä. ETLA:n toimitusjohtajan Aki Kangasharjun mukaan "Suomessa ei tehdä rajuja viruksen leviämisen estämistoimia, joten talous ei pysähdy yhtä voimakkaasti,

mutta viruksen vaikutus on samalla pidempiaikainen.” Arvion mukaan vuoden 2020 talouden supistuminen olisi verrattuna 2009 vuoden finanssikriisiin puolet. Finanssikriisin iskiessä talouskasvu lähti nousuun vasta puolentoista vuoden päästä, kun koronaviruksen aiheuttaman kriisin nousu lähtisi arvion mukaan nousuun jo vuoden kolmannella vuosineljänneksellä. Kyseessä on kuitenkin varovainen arvio tilanteen ollessa epävarma. (Elinkeinoelämän tutkimuslaitos 2020a.)

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos uutisoi 29. huhtikuussa 2020 taloustutkimuslaitoksien tuloksista koskien koronaviruksen aiheuttamasta kriisistä ja siitä elpymisestä. Artikkelissa mainitaan muun muassa Suomen bruttokansantuotteen supistuminen uuden arvion mukaan positiivisessa skenaariossa viiden prosentin verran, kun taas negatiivisen skenaarion mukaan bruttokansantuote voi supistua jopa -10 prosenttia. Laskelman oletuksena pidettiin Suomen sulkutoimien kestävän yli kaksi kuukautta. (Elinkeinoelämän tutkimuslaitos 2020b.)

Kuitenkin toukokuun 25. julkaistussa ennusteessa Etlä oli päivittänyt ennusteensa Suomen bruttokansantuotteen laskevan 8 %. Pahiten koronaviruskriisi iski artikkelin mukaan majoitus- ja ravitsemistoimintaan, joiden arvonlisäys alenee lähes 30 %. Ravitsemistoimintaan vaikuttaa valtion asettamat toimintarajoitukset sekä ostovoiman vähentyminen, kun ihmiset eivät liiku eivätkä käytä ravitsemisliikkeiden palveluja samalla tavalla kuin ennen koronaa. (Elinkeinoelämän tutkimuslaitos 2020c.)

Syyskuun 14. päivänä Elinkeinoelämän tutkimuslaitos uutisoi Suomen selvinneen keväästä pienin vaurion talouden supistuessa 4,5 prosenttia huhti-kesäkuussa eli samaan aikaan kun suurimmat ja rajuimmat rajoitukset olivat voimassa. Kyseinen muutos perustuu edelliseen neljännekseen eli alkuvuoteen. Vuoden takaisesta muutos oli 6,4 prosenttia supistuvasti. Samaan aikaan euroalueella samat luvut olivat noin 12 prosenttia sekä 15 prosenttia. Suomen selviämisestä koronaviruskriisistä talouden näkökulmasta paremmin kuin Eurooppa puhutaan myös 24. marraskuuta julkaistussa uutisessa, jossa mainitaan juuri ravintola-alan olevan pahimman iskun saanut toimiala, jonka arvonlisäys alenee Etlän mukaan vuoden 2020 aikana 30 prosenttia viime vuodesta. Vuoden 2020 lopussa, 29. joulukuuta Elinkeinoelämän tutkimuslaitos julkaisi ennusteen tulevasta sekä koosteen menneestä koronavuodesta. Suomen talouden pelättiin sukeltavan pahemmin, mutta selvisi kuitenkin odotusten vastaisesti paljon paremmin kuin muu Eurooppa yleisesti. (Elinkeinoelämän tutkimuslaitos 2020d; 2020e; 2020f.)

4 Ravintolatuki Suomessa

Suomen työ- ja elinkeinoministeriö julkaisi 24. maaliskuuta 2020 tiedotteen koskien ravintoloiden sulkeutumista. Hallitus oli antanut aiheesta samana päivänä kyseistä asiaa koskien esityksen eduskunnalle. Eduskunta aloitti asian käsittelyn välittömästi, jotta pystyttiin suojaamaan Suomen väestöä sekä turvaamaan yhteiskunnan toiminta. Tiedotteessa työ- ja elinkeinoministeriö kertoi yrityksille olevan tukea tarjolla. Tiedotteessa suositeltiin yrittäjien ottavan yhteyttä ensisijaisesti pankkiin rahoitusvaikeuksiin sekä muihin rahoittajiin mitä yrityksellä oli. Pankit olivat valmiudessa yrittäjien maksuaikajoustoihin sekä lyhennysvapaisiin poikkeuksellisen tilanteen takia, jonka koronavirusepidemia aiheutti. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020a.)

Business Finland tarjosi myös mahdollisuuden yrittäjille hakea tukea koronavirusepidemian aiheuttamiin talousvaikutuksiin. Business Finland on julkinen toimija Suomessa. Business Finland tarjoaa innovaatorahoitusta sekä kansainvälistymispalveluita. Sen tehtävän on myös edistää investointeja sekä matkailua Suomessa. (Business Finland a.) Uusi haku alkoi 19. maaliskuuta 2020 ja tarjolla oli kahta erilaista ja uutta rahoituspalvelua. Kyseiset rahoituspalvelut olivat tarkoitettu pienille ja keskisuurille yrityksille eli pk-yrityksille sekä keskisuurille yrityksille eli mid cap-yrityksille. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020a.) Tilastokeskuksen määritelmän mukaan PK-yrityksen palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja vuosiliikevaihto on enintään viisikymmentä miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa. PK-yritys määritellään edellä mainittujen lisäksi kyseiseen kategoriaan, jos ne täyttävät perusteen riippumattomuudesta. Yritys on riippumaton, jonka pääoma tai äänivaltaisista osakkeista 25 prosenttia tai enemmän ei ole yhden sellaisen yrityksen omistuksessa tai sellaisten yritysten yhteisomistuksessa, joihin ei voida soveltaa tilanteen mukaan joko PK-yrityksen tai pienen yrityksen määritelmää. (Tilastokeskus 2021b.)

Rahoituspalveluiden kohteena oli kuitenkin matkailu ja matkailun oheispalvelut sekä luovat ja esittävät alat. Näiden lisäksi tiedotteen mukaan kaikki toimialat, joiden alihankintaketjujen toimivuuteen koronavirustilanne vaikutti ja vaikuttaa. Rahoituksen tarkoituksena oli yrityksen uusien liiketoimintojen selvittäminen sekä kehittäminen poikkeusoloissa kuten esimerkiksi koronavirusepidemian aikana. Näiden lisäksi Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset olivat varautuneet koronavirusepidemian aiheuttamaan ahdinkoon joutuneita ravintolayrittäjiä. Kehittämishankkeet olivat suuntautuneet erityisesti palvelualojen pk-yrityksille aiheutuvien vaikutusten hallintaan. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020a.)

Ravintoloitsijoille tarjottiin myös keväällä 2020 tukea uudelleentyöllistämiseen sekä hyvistä toiminnan rajoittamisesta. Lakiesityksessä HE 67/2020 esitettiin kahdesta toisistaan

täydentävästä osasta, jossa yrityksillä oli mahdollisuus käynnistymisvaiheessa hakea tukea työntekijöiden työllistämässä sekä toisen kohdan tavoitteena oli hyvittää toiminnan rajoittaminen. Valtioneuvosto hyväksyi esityksen 8. toukokuuta 2020. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020c; 2020d.)

Valtioneuvoston 6. toukokuuta julkaiseman tiedotteen mukaan tuet ja hyvitysten määrät ovat yrityskohtaisia ravintoloiden koon ja liiketoiminnan laajuuden vaihdellessa alalla paljon. Uudelleentyöllistämisen tuessa tuetaan toiminnan käynnistyessä uudelleen työntekijöiden työllistämistä. Tuen määrä on 1000 euroa per työntekijä, edellytyksenä, että työntekijälle on maksettu rajoituksen päättymisen jälkeen kolmen kuukauden ajalta 2500 euroa vähintään. Enimmillään tukea myönnettiin 800 henkilöstä per yritys ja tukea sai vain niistä työntekijöistä, jotka työskentelivät ennen kriisin alkua jo yrityksessä. Muut yrityksen tuet vaikuttivat heidän saamaansa uudelleentyöllistämisen tukeen. Tuen myöntäjinä olivat ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus KEHA-keskus. Hyvitystä toiminnan rajoittamisesta hyvitetiin kohtuullisesti joustamattomien kustannusten maksussa. Hyvityksen määrään vaikutti yrityksen myynnin lasku huhtikuussa 2020 verrattuna alkuvuoden eli tammi-helmikuun keskimääräiseen myyntiin. Laskuun otettiin yrityksen myynnin muutos yksittäisenä kuukautena ja vain muutoksen mukainen osuus kustannuksista hyvitetiin. Hyvityksellä ei kuitenkaan kompensoitu myynnin laskua. Tästä tuesta vähennetään ELY-keskuksen tai Business Finlandin tuet, joita yritys on saanut. Pääsääntöisesti kyseinen hyvitys maksettiin yrityksille ilman hakemusta joukkomaksatuksena. Tiedot saatiin Verohallinnolta arvonlisäverotietojen perusteella. Joillekin yrityksille tuki myönnettiin hakemuksesta. (Valtioneuvosto 2020r.)

4.1 Business Finlandin rahoitusperiaate ja päätöksenteko

Business Finland selvitti 5. toukokuuta 2020 häiriötilannerahoituksestaan muun muassa mihin rahoitus on tarkoitettu, kuinka paljon kyseistä rahoitusta voi saada ja kuka sitä voi saada. Häiriötilannerahoitus oli tarkoitettu yrityksille avuksi suunnitella sekä kehittää heidän tuotteitaan tai toimintatapojaan, jotka auttavat yritystä selviytymään kriisitilanteesta sekä luomaan liiketoiminnalle mahdollisuuksia tulevaisuudessa. Eli Business Finland ei jakanut varsinaisesti tukea koronaviruspandemian aiheuttamaan ahdinkoon vaan tukea, jotta yritys voisi itse kehittää ja jatkaa kannattavasti toimintaansa. Koronaviruksen aiheuttaman myynnin menetystä ei voinut kyseisellä rahoituksella korvata. Rahoitusta oli tarjolla kahta erilaista: esiselvitysrahoitus sekä kehittämisrahoitus. Esiselvitysrahoituksen enimmäismäärä, jonka voi saada oli 10 000 euroa ja kehittämisrahoituksen enimmäissumma oli 100 000 euroa. Molemmissa avustuksen määrä oli 80 % projektin hyväksytyistä kokonaiskustannuksista. Rahoitusta ei tarvitse maksaa takaisin, sillä sen laskettiin kuitenkin

olevan avustusta, jota voi käyttää esimerkiksi asiantuntijapalveluihin, mutta ei vuokrakuluihin. Kohteena häiriötilannerahoitukselle olivat yritykset, joiden taloustilanne oli kunnossa ennen koronaviruspandemiaa, ja jotka joutuvat kärsimään sen seurauksista ja vaikutuksista. (Business Finland b.)

Rahoitushakemukseen yrityksen täytyy kertoa, kuinka koronaviruspandemia vaikeutti liiketoimintaa sekä kuvaamaan, kuinka yritys aikoo kehittää toimintaansa rahoituksen avulla sekä luettelemaan työstä aiheutuvat kustannukset. Business Finlandin oma asiantuntija arvioi hakemuksen perusteella onko juuri koronaviruspandemia aiheuttanut häiriötä yrityksen liiketoiminnalle sekä onko häiriötilannerahoitus oikea työkalu ja mahdollistaja projektin rahoittajaksi. Jokaiseen päätökseen osallistuu kaksi asiantuntijaa. Hakemuksen analysoi rahoituspäätöksen esittelijä sekä tekee rahoitusesityksen rahoituspäätäjälle. Rahoituspäätäjä taas päättää itse rahoituksesta. Business Finlandilla oli tuolloin sata asiantuntijaa käsittelemässä kyseisiä rahoituksia ja heistä 10 toimivat päätöksentekijöinä. (Business Finland b.)

Rahoituksen määrästä Business Finland tiedotti, että rahoitus on harkinnanvaraista aina sekä perustuu yrityksen resursseihin, suunnitelmaan sekä kykyyn toteuttaa rahoitettava projekti. Määrät vaihtelevat, koska eri yrityksillä on eri mahdollisuudet toteuttaa kehitysprojekteja. Rahoitustarpeet ovat myös eri yrityksellä erilaiset kehittämiselleen. Business Finland vaati myös saada raportin neljän kuukauden kuluttua, kun projektiaika on päättynyt, jonka sisältönä yritys raportoi projektin vaikutuksesta liiketoimintaan, kuinka se toteutettiin ja miten se toteutui verrattuna Business Finlandin suunnitelmaan sekä mitä kaikkia kustannuksia yritys kattoi rahoituksella. Tällä pidettiin huoli, että edellytykset rahoituksen maksamiselle ovat toteutuneet ja rahoitusta on käytetty yrityksen esittämän suunnitelman perusteella perustellusti. (Business Finland 2020b.)

4.2 Yrittäjien oikeus työttömyysturvaan

Työ- ja elinkeinoministeriö tiedotti 2. huhtikuuta 2020 hallituksen esityksestä TEM/2020/41 eduskunnalle laiksi yrittäjien työttömyysturva-oikeuden väliaikaisesta järjestämisestä. Esityksen mukaan työmarkkinatukea maksettaisiin laajalle levinneen vakavan tartuntataudin päätettyä työskentelyn yrityksessä päätoimisesti yrittäjän työskentelevälle. Päätymisen lisäksi oikeus työttömyysturvaan olisi mahdollista saada, jos yritystoiminnasta saatava on vähentynyt laajalle levinneen vakavan tartuntataudin takia. Edellytyksenä ei pidetty yritystoiminnan lopettamista tai lopettamistoimia eikä yrittäjien eläkelain mukaisesta vakuutuksesta luopumista. Myöskään opinnot eivät estä oikeutta työmarkkinatukeen. Työmarkkinatukea maksettaisiin ajalta 16.3.-30.6.2020 ja laki astuisi voimaan mahdollisimman pian

esityksestä. Yritysmuodolla ei väliä, ratkaisu koskee yksityistä elinkeinoharjoittajaa tai yhtiömuodossa toimivaa yritystoimintaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020b; 2020e)

5 Tilinpäätös

Viralliseen tilinpäätökseen sisältyvät tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma sekä liitetiedot. Rahoituslaskelmaa ei kuitenkaan edellytetä kaikilta, vain suuryrityksiltä, sekä yleisen edun kannalta merkittäviltä yhteisöiltä. Suuryritykseksi lasketaan, mikäli kirjanpitovelvollisella täytyy vähintään kaksi seuraavista kolmesta raja-arvosta tilinpäätöspäivänä; taseen loppusumma 20 miljoonaa euroa, liikevaihto 40 miljoonaa euroa tai tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 250 henkilöä. Tuloslaskelmasta ilmenee yrityksen tuloksen muodostuminen ja taseesta ilmenee yrityksen taloudellinen asema tilinpäätöspäivänä. Rahoituslaskelmasta saadaan selville yrityksen varojen hankinta sekä näiden varojen käyttö. Liitetiedoista saadaan täydentävät tiedot eriteltynä edellä mainituista osista. (Leppiniemi J. & Kykkänen T. 2019, 40–41.) Opinnäytetyössä käsitellään tuloslaskelmaa sekä tasetta tilinpäätösanalyysissä.

5.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelmassa esitetään ensimmäisenä yrityksen tilikauden tulot ja tuotot, josta vähennetään yrityksen tilikauden kulut ja menot, jotka ovat aiheutuneet tulojen aikaansaamisessa. Pääsääntöisesti tuloslaskelma laaditaan suoriteperustetta noudattaen. Lähtökohteisesti kaikkien tulojen katsotaan kuuluvan kyseiselle tilikaudelle. Tilikauden menojen ja kulujen kohdalla taas on mahdollista, että ne liittyvät kyseisen tilikauden tulojen hankintaan tai vaihtoehtoisesti niillä on tavoiteltu tulevien tilikausien tuloja. Tällöin menot kohdistetaan jaksotusratkaisun avulla. *Liikevaihto* selvittää yrityksen toiminnasta saadut tulot. *Liiketulos* saadaan, kun vähennetään kaikki yrityksen toimintaan välittömästi liittyvät menot. Liikevoitosta vähennetään vielä rahoituskulut sekä lisätään mahdolliset rahoitustuotot, jolloin saadaan *tulos ennen satunnaiseriä*. Tästä vähennetään muun muassa kertaluonteiset sekä kirjanpitovelvollisen tavanomaisesta toiminnasta poikkeavat tapahtumat. Kannattavuuden mittaamisessa ei satunnaisia eriä huomioida. (Kinnunen J. & Leppiniemi J. & Martikainen T. & Virtanen K. 2000, 24–25.)

Kun liikevoitosta on vähennetty satunnaiset erät, saadaan *tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja*. Tilinpäätössiirtojen ei katsota olevan menoja eikä tuloja, sillä ne liittyvät tuloksenjärjestelyyn, esimerkkinä verotukseen liittyvät tuloksenjärjestelyt. Kun tuloksenjärjestelyt on tilinpäätöksessä huomioitu, vähennetään ennen tilikauden tulosta yhteiskunnan *tulovero*, mikä lasketaan yrityksen tuloksesta. *Tilikauden tappio tai voitto* lopussa merkitään taseeseen vähentäen tai lisäten taseen mukaista oman pääoman määrää. (Kinnunen J. ym. 2000, 25–26.)

5.2 Tase

Tase laaditaan tilinpäätöspäivän mukaisten tietojen perusteella ja se kertoo yrityksen taloudellisen tilanteen vain tältä päivältä. Kaksipuolisesta taseesta löytyy vastaavaa-puoli sekä vastattavaa-puoli. Vastaavaa-puolelta löytyy varat eli aktiivat. Vastattavaa-puolelta näkyvät yritykset velat eli passiivat. Vastattavaa-puoli ei kuitenkaan ole pelkästään veloista sisältyvä, vaan sieltä löytyy myös oma pääoma. (Kinnunen J. ym. 2000, 27.)

Vastaavaa-puoli sisältää pysyvät sekä vaihtuvat vastaavat. Pysyvistä vastaavista löytyy pitkäaikaisesti yrityksen tulonhankitaan myötävaikuttavat tiedot kuten maa-alueet, rakennukset sekä koneet ja laitteet, kun taas vaihtuvista vastaavista löytyy lyhytaikaisesti vaikuttavat tiedot kuten vaihto-omaisuus, saamiset sekä rahat. (Kinnunen J. ym. 2000, 27.)

Vastattavaa-puolella on taas neljä pääryhmää, joita ovat oma pääoma, tilinpäätössiirtojen kertymä, pakolliset varaukset sekä vieras pääoma. Omasta pääomasta selviää muun muassa omistajien sijoittamat varat sekä edellisten tilikausien voitot. Tilinpäätössiirtojen kertymästä löytyy verotuksellisen tuloksenjärjestelyn luvut. Pakollisissa varauksissa on esimerkiksi vahingonkorvauksesta aiheutuneet menot ja menetykset, joista ei vielä tiedetä tarkkaa summaa tai asia on vielä riideltävänä. (Kinnunen J. ym. 2000, 27–28.)

Vieraassa pääomassa esitetään taas pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat. Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksuaika ylittää vuoden, kun taas lyhytaikaisissa takaisinmaksuaika on joko tasan vuoden tai sen alle. Lainojen maksuajat ja näiden määrät ovat tärkeää tietoa yrityksen riskien arvioivalle taholle. Lyhytaikaiset lainat ovat yrityksen kassalle merkittävämpiä kuin pitkäaikaiset lainat. Pitkäaikaiset sekä lyhytaikaiset lainat ovat myös maksuvalmiustunnuslukujen laskemiseen tärkeitä. (Kinnunen J. ym. 2000, 27–28.)

6 Tilinpäätösanalyysi

6.1 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät

Taloudellisesta tilanteesta tietoa tarvitsevat muun muassa yrityksen sidosryhmät, jotka ovat tilinpäätösanalyysin käyttäjiä. Monet tekevät jopa oman syvällisen tilinpäätösanalyysin yrityksestä, sillä he kokevat sen olevan tärkeä osa omaa päätöksentekoaan. Esimerkiksi yritykseen sijoittavalle osakkeenomistajalle tilinpäätökset ovat informaatiolähteistä tärkein tietolähde, jotta he pystyvät esimerkiksi tarkastelemaan kannattavuutta, yrityksen arvonnousua ja mahdollista osingonjakoa. Jos yritys ei ole kannattava, ei se myöskään pysty jakamaan osinkoja osakkaille. Tästä syystä tilinpäätökset, joissa kuvataan yrityksen kannattavuutta sekä liiketoiminnan riskejä ovat tärkeä tietolähde sijoittajille tehdessään päätöksiä ostamisesta tai myynnistä. Pörssilistatuille yrityksille tämän tekevät sijoitusanalytikot ja pörssissä listaamattomiin yleensä sijoittaja itse. (Kallunki J-P. 2014. 15–16.)

Sijoittajien lisäksi tilinpäätösanalyysiä käyttävät yrityksen lainoittajat sekä tavarantoimittajat, jotka ovat yrityksen velkojia. Lainoittajat kuten pankit tarjoavat pitkäaikaista velkaa, kun taas tavarantoimittajat tarjoavat yritykselle tuotteita, raaka-aineita sekä palveluita, joista yrityksen hankkiessa tuotteita annetaan yritykselle maksuaikaa ostettujen tavaroiden tai palveluiden maksamiseen. Riskit sijoittajilla ja tässä kappaleessa mainituilla käyttäjillä ovat kuitenkin erilaiset ja siksi myös käyttötavat tilinpäätösanalyysille poikkeavat toisistaan. Velkojat ovat suojatummassa asemassa esimerkiksi yrityksen mennessä konkurssiin, kun taas osakkeensijoittajat menettävät lähes aina sijoittamansa varat. Velkojia eli lainoittajia sekä tavarantoimittajia kiinnostavat eniten yrityksen luottokelpoisuus eli yrityksen kyky maksaa maksut ajallaan ja millainen realisointiarvo yrityksen omaisuudella on rahoituksellisessa kriisissä. Velkojat tarkastelevatkin yrityksen kannattavuutta, maksuvalmiutta sekä velkaisuutta. Näitä tunnuslukuja mitataan luottokelpoisuuden tilinpäätöstunusluvuilla, joista saadaan päätöksentekoa helpottavat tiedot. (Kallunki J-P. 2014. 15–18.)

Lainoittajat analysoivat yrityksen kassavirtapohjaista kykyä maksaa lainojen korot ja lyhennykset ajallaan sekä vaativat lainoille vakuuksia. Tavarantoimittajat taas arvioivat yrityksen maksuvalmiutta tilinpäätöslukujen avulla, toisin kuin luottottajilla, tavarantoimittajat analysoivat lyhyen aikavälin maksuvalmiutta. Näitä tietoja on myös tarjolla esimerkiksi Suomen Asiakastiedosta, mikä tuottaa luottokelpoisuusluokitteluja monesta suomalaisesta yrityksestä. Tilinpäätöksiä käyttää sekä analysoi myös monet viranomaiset kuten esimerkiksi veroviranomaiset. Veroviranomaiset tarkastavat tilinpäätöksistä verotettavan summan oikeellisuuden, vaikka tulos voikin poiketa suuresti tilinpäätöksen osoittamasta tuloksesta esimerkiksi verosuunnittelun myötä. (Kallunki J-P. 2014. 15–18.)

6.2 Tilinpäätösanalyysin vaiheet

Yritystutkimus ry:n Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi -oppaan (2017) mukaan kun tilinpäätösanalyysiä ruvetaan tekemään, täytyy aluksi aineisto eli tuloslaskelma, tase sekä liitetiedot muokata. Kyseessä on standardisointi, jonka avulla tilinpäätöstietoja voidaan vertailla muiden yritysten kanssa tai itse yrityksen muihin tilikausien kanssa. Suurempia muutoksia ei tilinpäätöksiin tarvitse tehdä, sillä tilinpäätöksiä koskeva lainsäädäntö ei anna mahdollisuuksia yritykselle tehdä omia ratkaisuja koskien kirjauksia. Nykyisin tilinpäätöksen erien uudelleenjärjestelyt ovat tilinpäätöksen oikaisun merkittävimmät tehtävät. Oikaisun tavoitteena on kuitenkin saada yrityksen liiketoiminnasta sekä sen kannattavuudesta mahdollisimman oikea ja vertailukelpoinen kuva. Näihin oikaisuihin Yritystutkimus ry on tehnyt Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi -oppaan, joka toimii tilinpäätösanalyysioppaana. Kyseessä on käsikirja, johon on koottu tilinpäätöksen analysointisuositukset, mikä toimii tukimateriaalina tilinpäätösanalyysija tekeville tahoille. Opas on saatavilla maksutta verkosta.

Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi -oppaan mukaan seuraa toinen vaihe, jossa tutkija tai analyysin suorittaja valitsee mittauskohteen eli mitä analyysillä tahdotaan mitata, millaiset menetelmät ovat käytettävissä sekä mitä menetelmiä on perusteltu käyttää. Kolmannessa vaiheessa yrityksen taloudellista menestystä tutkitaan erilaisten tekniikoiden sekä vertailukohteiden avulla. Kun tunnusluvut on teknisesti analysoitu eli esimerkiksi syötetty raportteja antavaan järjestelmään, täytyy analyysin suorittajan myös selvittää tunnuslukujen syy-seuraus-suhde. Tunnuslukuja voidaan verrata edellisvuosien tunnuslukuihin aikasarja-analyysillä, jota tässä tutkimuksessa käytetään.

Tilinpäätösanalyysiä tehdessä oppaan mukaan analyysin suorittajan tulisi myös huomioida mahdollinen tilintarkastuskertomus, sillä se saattaa sisältää merkityksellistä informaatiota analyysiä varten. Tilinpäätöksestä selviää myös lausunto tilinpäätöksen antavan oikean ja riittävän kuvan toiminnasta sekä täyttääkö tilinpäätös lakisääteiset vaatimukset. Myöskin tilinpäätöksestä selviää, onko toimintakertomus laadittu asetettujen sääntöjen mukaisesti ja ovat toimintakertomuksen sekä tilinpäätökset tiedot yhdenmukaisia keskenään.

7 Tunnusluvut

Tutkimuksessa käytetään lukuisia tunnuslukuja, jotka ovat kategorisoitu toiminnan laajuuteen, kannattavuuteen, maksuvalmiuteen sekä vakavaraisuuteen. Tutkimukseen valitut tunnusluvut esitetään sekä niiden valinta ja käyttö perustellaan tunnusluvuittain. Ensimmäisenä esitellään toiminnan laajuutta kuvaavat tunnusluvut, joilla pystytään tutkimaan kuinka koronapandemian rajoitukset ovat vaikuttaneet yritysten toiminnan laajuuteen kuten esimerkiksi liikevaihtoon. Toisena esitellään kannattavuuden tunnusluvut, joilla pystytään tarkastelemaan ja vertailemaan, kuinka koronapandemian aiheuttamat rajoitukset ovat vaikuttaneet yritysten toiminnan kannattavuuteen, onko se laskenut tai ovatko rajoitukset vahvistaneet toiminnan kannattavuutta. (Alma Talent d.)

Kolmantena esitellään maksuvalmiuden tunnusluvut. Maksuvalmiuden tunnuslukuja tarkastelemalla selvitetään, kuinka yritys on selviytynyt liiketoiminnan juoksevien kulujen maksuista pandemian aiheuttamien rajoitusten vuoksi. Neljäntenä tarkastellaan vakavaraisuuden tunnuslukuja eli millaiset edellytykset yrityksillä on ollut selviytyä taloudellisista velvoitteistaan pitkällä aikavälillä ja kuinka koronapandemia on vaikuttanut yrityksen tappionsietokykyyn. (Alma Talent d.)

7.1 Toiminnan laajuus

Liikevaihto

Yrityksen toimintaa voidaan mitata muun muassa liikevaihdolla sekä liikevaihdon muutoksella. Liikevaihdosta selviää yrityksen tilikauden aikana saadut myyntituotot tuotteista ja palveluista. Liikevaihdosta vähennetään arvonlisävero ja annetut alennukset sekä muut verot, jotka välittömästi määräytyvät tuotteiden tai palveluiden myynnistä. (Alma Talent a; Yritystutkimus ry. 2017. 78.) Liikevaihdosta voi tutkimuksen osalta selvittää muutoksen yrityksen toiminnan volyymissä, onko se laskenut vai kasvanut koronapandemian aiheuttamien rajoitusten takia.

Liikevaihdon muutos-%

Liikevaihdon muutosprosentista pystyy tulkitsemaan, onko liikevaihto supistunut vai kasvanut edelliseen tilinpäätökseen verrattuna. Liikevaihdon muutos lasketaan jakamalla liikevaihdon muutos edellisen tilinpäätöksen liikevaihdolla. Liikevaihdon kasvua ei voida vertailla ja tarkastella ohjeellisten normiarvojen perusteella, vaan kyseistä tunnuslukua suhteutetaan lähinnä vuotuisen inflaatioon. Jos yrityksen liikevaihdon muutos on kasvava ja ylittää inflaation, on yritys kasvanut reaalisesti. Alueellinen kilpailutilanne voi myös esimerkiksi vaikuttaa kasvukehitykseen. Myös toimialan kehitys vaikuttaa tunnusluvun

arvoon. (Alma Talent a; Yritystutkimus ry. 2017. 78.) Liikevaihdon muutos-% käyttäen tutkimuksessa voidaan selvittää, kuinka koronapandemian aiheuttamat rajoitukset ovat vaikuttaneet yrityksen myyntimenestykseen sekä liiketoiminnan kasvukehitykseen.

7.2 Kannattavuus

Kannattavuudella mitataan liiketoiminnan taloudellista tulosta absoluuttisesti tai suhteellisesti. Absoluuttisesti mitataan esimerkiksi tuottojen ja kulujen erotus eli tilikauden tulos. Suhteellisesti mitataan esimerkiksi voiton suhdetta yritykseen sijoitetun pääomaan nähden. Kannattavuuden tunnuslukuja ovat muun muassa käyttökate, liiketulos, nettotulos sekä ROI eli sijoitetun pääoman tuotto prosentti ja ROE eli oman pääoman tuotto prosentti. (Alma Talent d; Yritystutkimus ry. 2017. 63.)

Käyttökate ja käyttökate-%

Käyttökatteesta selviää yrityksen liiketoiminnan tulos ennen tehtäviä poistoja, rahoituseriä sekä maksettavia veroja. Käyttökateen laskentakaavassa liiketulokseen lisätään poistot ja arvonalentumiset ja käyttökateprosentti saadaan jakamalla käyttökate liiketoiminnan tuotoilla yhteensä. Käyttökate on mielekäs tunnusluku vertailtavaksi saman toimialan yritysten kesken. Yrityksen liiketuloksesta saadaan tietoa, kuinka paljon yrityksen varsinaisista liiketoiminnan tuotoista on enää jäljellä veroja ja rahoituseriä varten. (Yritystutkimus ry. 2017. 63–64.) Käyttökateen sekä käyttökateprosentin avulla voidaan tutkimuksessa selvittää käyttökateen muuttuminen tilikausien vertailussa sekä kuinka paljon vähemmän tai enemmän yrityksille on käyttökate jätetty yrityksen toimintakulujen jälkeen.

Liiketulos ja liiketulos-%

Liiketulos eli EBIT on oikaistun tuloslaskelman välitulos, joka poikkeaa virallisen tuloslaskelman tuloksesta analyysissä tehtyjen oikaisujen määrällä esim. liiketoiminnan muut tuotot ja kulut. Tunnusluvulla voidaan seurata yrityksen kehittymistä. Liiketuloksen laskukaavassa liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, josta vähennetään toimintakulut sekä poistot ja arvonalennukset. Liiketulosprosentti lasketaan jakamalla liiketulos liiketoiminnan tuotoilla yhteensä. Tällä laskukaavalla saadaan vastaukseksi prosenttimäärä, kuinka paljon liiketulos on verrattuna liiketoiminnan tuottoihin. Jos luku on negatiivinen, kertoo se yrityksen olevan taloudellisesti vaikeuksissa. Taulukossa 3 voidaan nähdä liiketulosprosenttia arvioidessa Yritystutkimus ry:n Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysioppaan antamat ohjeet. (Alma Talent e; Yritystutkimus ry. 2017. 64–65.) Liiketulosta käytetään tutkimuksessa selvittämään yrityksen kannattavuutta ennen rahoituskuluja, jolloin pystytään myös vertaamaan velallisia ja velattomia yrityksiä tasavertaisemmin.

Hyvä	yli 10 %
Tyydyttävä	5–10 %
Heikko	alle 5 %

Taulukko 3. Liiketulosprosentin ohjearvot. (mukailtu, Yritystutkimus ry. 2017. 65.)

Nettotulos ja nettotulos-%

Nettotuloksesta saadaan selville, kuinka paljon yrityksen omistajalle tai omistajille jää tilikauden tuloksesta. Nettotulos toimii myös usein voitonjakopäätöksen pohjana. Mukaan nettotuloksen laskentaan ei oteta tuloslaskelman satunnaisia eriä eikä tilinpäätössiirtoja. Nettotulos lasketaan lisäämällä tai vähentämällä liiketuloksesta rahoituserät sekä verot. Nettotulosprosentti saadaan jakamalla saatu nettotulos liikevaihdolla. Positiivisella nettotuloksella ilmenee yrityksen selvinneen varsinaisella liiketoiminnallaan lainojensa koroista sekä käyttöpääoman ja investointien omarahoituksesta. Vaadittava vähimmäistaso määräytyy yrityksen voitonjakotavoitteen mukaisesti yleisesti. Yleisesti 10 %:n tason ylitys on omistajien näkökulmasta katsottuna tyydyttävä vähittäistaso. Nettotulos on myös erityisen hyvä tunnusluku toimialojen keskinäiseen vertailuun. (Alma Talent f; Yritystutkimus ry. 2017. 65) Tutkimuksessa nettotulosta tarkastellaan sen osalta, onko yritys pystynyt selviytymään varsinaisella liiketoiminnallaan lainojen koroista sekä käyttöpääoman ja investointien omarahoituksesta koronapandemian aiheuttamien sulkujen takia.

Sijoitetun pääoman tuotto-%

Sijoitetun pääoman tuotto-% mittaa yrityksen suhteellista kannattavuutta eli kuinka paljon tuottoa on saatu yritykseen sijoitettuun pääomaan korkoa tai muuta tuottoa. Sijoitettua pääomaa ovat oma pääoma sekä korolliset velat. Laskusääntö sijoitetun pääoman tuotto-%:lle on nettotuloksen, rahoituskulujen ja verojen summa jaettuna keskimääräisellä sijoitetulla pääomalla. Yrityksen oman pääoman ollessa negatiivinen, on sijoitettu pääoma vähintään korollisen velan suuruinen. Sijoitetun pääoman tuoton viitteelliset normiarvot näkyvät taulukosta 4. Tunnusluvun vertailtavuutta yritysten kesken voi heikentää, ettei ole riittäviä tietoja käytettävissä vieraan pääoman jakamiseksi tuottoa vaativaan ja korottomaan pääomaan. Suuret investoinnit voivat myös aiheuttaa ongelmia arvioidessa tunnusluvun kehitystä. (Alma Talent g; Yritystutkimus ry. 2017. 67–68) Tutkimuksessa tunnuslukua tarkastellaan sen osalta, kuinka sijoitetun pääoman tuotto-% on muuttunut koronapandemian vaikutuksesta eli onko sijoitetulle pääomalle kertynyt enemmän tai vähemmän tuottoa kuin aikaisempina vuosina.

Sijoitetun pääoman tuotto-% = $[\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}] \div \text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}$

Erinomainen	yli 15 %
Hyvä	10–15 %
Tyydyttävä	6–10 %
Välttävä	3–6 %
Heikko	alle 3 %

Taulukko 4. Sijoitetun pääoman tuoton viitteelliset normiarvot. (mukailtu, Alma Talent g.)

Oman pääoman tuotto-%

Toinen pääoman tuotto-%:stä on oman pääoman tuotto-%, mikä kertoo, kuinka hyvin yritys on huolehtinut omistajan tai omistajien yritykseen sijoitetuista pääomista. Tunnusluvun avulla saadaan tietää, kuinka paljon tuottoa on kertynyt omalle pääomalle tilikauden aikana. Oma pääoma koostuu yritykseen sijoitetuista varoista omistajan toimesta sekä sinne omistajan yritykseen jätetyistä voitoista. Oman pääoman tuoton tulisi aina nousta markkinoilta saatavan riskittömän sijoituksen tuottoa korkeammaksi sen oman riskisyytensä vuoksi. Taulukosta 5 selviää oman pääoman tuoton viitteelliset normiarvot. Tavoitetason tietysti määrittelee omistajien asettama tavoitetaso, johon vaikuttaa sijoitukseen liittyvät riskit. (Alma Talent h.) Oman pääoman tuotto-% tutkitaan tutkimuksessa, jotta voidaan selvittää, onko yritys pystynyt tuottamaan vieraan pääoman lisäksi myös omalle pääomalle tuottoa koronapandemian aiheuttamien rajoitusten toimesta.

Erinomainen	yli 20%
Hyvä	15–20 %
Tyydyttävä	10–15 %
Välttävä	5–10 %
Heikko	alle 5 %

Taulukko 5. Oman pääoman tuotto-% viitteelliset ohjearvot (mukailtu, Alma Talent h.)

7.3 Maksuvalmius

Maksuvalmiudella mitataan yrityksen valmiutta hoitamaan maksunsa kuten esimerkiksi palkat tai tavaraostot ajallaan sekä edullisimmalla tavalla. Edullisesta maksusta puhuttaessa voidaan esimerkkinä mainita esimerkiksi kassa-alennusten hyödyntäminen. Maksuvalmiudesta puhuttaessa on olemassa kahta luonteeltaan erilaista maksuvalmiutta, dynaamista ja staattista. Dynaamisessa mitataan tulo-rahoituksen riittävyttä maksuvelvoitteiden hoitamista varten ja sitä voidaan tarkastella kassavirtalaskelman avulla. Staattista maksuvalmiutta tarkastellaan esimerkiksi tilinpäätöshetkellä eli tietyn hetken maksuvalmiutta. Staattisessa verrataan lyhytaikaisia velkoja nopeasti rahaksi muutettavaan omaisuuteen eli jos omaisuus likvidoidaan, paljon sen hetkisiä maksuja saadaan hoidettua sillä hetkellä. Staattisen maksuvalmiuden tunnuslukuja ovat quick ratio sekä current ratio. Dynaamisen maksuvalmiuden tunnuslukuja ovat rahoitustulos sekä toimintajäämä. (Alma Talent d; Yritystutkimus ry. 2017. 74.)

Quick ratio

Quick ratio mittaa yrityksen kassavalmiutta sekä rahoituspuskurien tilaa. Kyseisellä tunnusluvulla saadaan selvitettyä, kuinka yritys selviytyy lyhytaikaisista veloista nopeasti rahaksi muutettavilla omaisuuserillään. Laskukaavana on laskea summa lyhytaikaisille saamisille, rahoille ja pankkisaamisille sekä rahoitusarvopapereille ja jakaa se lyhytaikaisen vieraan pääoman ja lyhytaikaisien saatujen ennakkomaksujen erotuksella. Suositusarvona pidetään lukua 1, sillä se merkitsee rahoitusomaisuuden kattavan lyhytaikaisten velkojen määrän täysin. Tunnuslukua tarkastellessa on hyvä seurata sen kehitystä ja verrata saman toimialan yrityksiin. Kyseistä lukua tarkastellessa on myös hyvä tarkastella muutoinkin alan keskimääräisiä maksuaikoja. Taulukossa 6 esitetään quick ration sekä current ration Alma Talentin Tietopalvelun tunnuslukuoppaan viitteelliset ohjearvot. (Alma Talent b; Kallunki J-P. 2014, 124; Yritystutkimus ry. 2017. 74.) Tutkimuksessa tutkitaan tunnusluvun kehitystä yrityksissä sekä verrataan sitä toimialan keskinäiseen quick ratioon.

Current ratio

Current ration avulla mitataan yrityksen maksuvalmiutta tilinpäätöshetkellä ja ideana on verrata nopeasti rahaksi muutettavien erien suhdetta lyhytaikaisiin velkoihin. Verrattuna quick ratioon, current ratiossa tarkasteluperspektiivi on pidempi, ja siinä nopeasti rahaksi muutettaviin eriin lasketaan mukaan vaihto-omaisuus. Tarkastellessa kyseistä tunnuslukua on hyvä tarkastella erityisesti luvun kehitystä quick ration tavoin. Tunnuslukua tarkastellessa on hyvä huomioida, että kyseessä on tieto yrityksen rahoituspuskurista vain tilinpäätöshetkestä eikä se kerro täysin koko vuoden maksuvalmiudesta. Tilikauden aikana

maksuvalmius voi vaihdella rajustikin nousu- ja laskusuhdanteisesti. Tämä on näiden kahden tunnusluvun heikkous. (Alma Talent c; Kallunki J-P. 2014, 124; Yritystutkimus ry. 2017. 75.) Current ratiota tutkitaan tutkimuksessa maksuvalmiuden tilaa sekä tunnusluvun kehitystä ja muutosta koronapandemian aiheuttamien rajoitusten mukaan.

Ohjearvo	Quick ratio	Current ratio
Erinomainen	yli 1,5	yli 2,5
Hyvä	1–1,5	2–2,5
Tyydyttävä	0,5–1	1,5–2
Välttävä	0,3–0,5	1–1,5
Heikko	alle 0,3	alle 1

Taulukko 6. Quick ratio ja current ratio -tunnuslukujen viitteelliset ohjearvot (mukailtu, Alma Talent b; c.)

Rahoitustulos ja rahoitustulos-%

Rahoitustuloksen laskemisella saadaan tieto, kuinka paljon yrityksen varsinainen liiketoiminta tuottaa tulo-rahoitusta eli kuinka yritys suoriutuu lainojen lyhennyksistä, investointien omarahoituksesta sekä käyttöpääoman lisäyksestä varsinaisen liiketoiminnan tuotoilla. Omistajien voitonjakotarpeet tulisi myös pystyä kattamaan rahoitustuloksella. Pääosin rahoitustulosta käyttävät tunnuslukuna rahoittajat. Tunnusluvun on ylitettävä nollassa. Mikäli tunnusluku on negatiivinen, on yritys mahdollisesti joutunut kattamaan juoksevia rahoituskuluja lisävelalla. Rahoitustulos lasketaan summaamalla nettotulos poistoilla ja arvonalentumisilla. Rahoitustulosprosentti lasketaan jakamalla rahoitustulos liiketoiminnan tuotoilla yhteensä.

7.4 Vakavaraisuus

Yrityksillä on karkeasti kahdentyyppistä rahoitusta, oma pääoma ja vieras pääomaehtoinen rahoitus. Vieras pääoma voidaan jakaa vielä lyhyt- ja pitkäaikaiseen rahoitukseen. Lyhyen rahoituksen suhteen ollaan usein joustamattomampia kuin pitkäaikaisen suhteen ja se voikin olla merkittävä riski yrityksen rahoituksessa. Yrityksen vakavaraisuutta voidaan tarkastella staattisilla sekä dynaamisilla tunnusluvuilla. Staattisilla tunnusluvuilla tarkastellaan yrityksen rahoitusrakennetta kuten omavaraisuusastetta ja dynaamisilla tunnusluvuilla rahoituksen riittävyttä kuten lainojen hoitokatetta. (Alma Talent d.)

Omavaraisuusaste

Yksi rahoituksen tunnusluvuista on omavaraisuusaste, jossa oikaistu pääoma jaetaan oikaistun taseen loppusumman ja saatujen ennakkojen erotuksella. Vastaukseksi saadaan prosentteja. Omavaraisuusasteella mitataan yrityksen kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä sekä sillä mitataan yrityksen vakavaraisuutta sekä tappionsietokykyä. Taulukosta selviää omavaraisuusasteelle annetut ohjearvot, jotka kertovat omavaraisuusasteen tilanteen. (Yritystutkimus ry. 2017. 69–70.) Tutkimuksessa tarkastellaan yritysten omavaraisuusasteen muuttumista koronapandemian aiheuttamien rajoitusten seurauksena sekä tahdotaan selvittää, ovatko rajoitukset aiheuttaneet omavaraisuusasteen heikentymistä eli ovatko yrityksen taseen omat varat pienentyneet tai onko yrityksen taseessa vieras pääoma suurentunut.

yli 40%	hyvä
20–40%	tydyttävä
alle 20%	heikko

Taulukko 7. Omavaraisuusasteen ohjearvot (mukailtu, Yritystutkimus ry. 2017. 70.)

Suhteellinen velkaantuneisuus-%

Suhteellisella velkaantuneisuudella mitataan yrityksen velkojen suhdetta toiminnan laajuuteen eli kokonaisvelat suhteutetaan liikevaihtoon. Normaalisti korkea suhteellinen velkaantuneisuus edellyttää yritykseltä hyvää ja vakaata käyttökattetta, jotta lainojen hoidosta selvitään. Luvulle ei ole selkeitä ohjearvoja, mutta sitä voidaan vertailla saman toimialan yritysten kesken. (Alma Talent j.) Suhteellisen velkaantuneisuusprosentin lisäksi tutkimuksessa tutkitaan kokonaisvelkojen muutosta tilikausien välillä ja tarkoituksena on selvittää, ovatko kokonaisvelat kasvaneet vai onko yritys pystynyt pienentämään velkataakkaansa pandemian aiheuttamista rajoituksista huolimatta.

Lainojen hoitokate

Yrityksen lainojen hoitokate vertaa tuloksen rahoituksellista riittävyyttä vieraan pääoman velvoitteiden hoitamiseen. Lainojen hoitokate lasketaan rahoitustuloksen sekä rahoituskulujen summalla, joka jaetaan rahoituskulujen ja pitkäaikaisten lainojen lyhennyksien summalla. Lainojen hoitokate mittaa rahoituksen riittävyyttä vain vieraan pääoman hoidon näkökulmasta. Parhaimman kuvan yrityksen lainojenhoitokyvystä saa, kun tarkastelee tunnuslukua useamman vuoden ajalta. Taulukosta 8 voidaan nähdä Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi -oppaan antamat ohjearvot, jolla voidaan arvioida yrityksen rahoituksellista

riittävyttä vieraan pääoman velvoitteiden hoitoon. (Alma Talent i; Yritystutkimus ry. 2017. 76.) Tutkimuksessa on tarkoituksena tutkia, kuinka yrityksen lainojen hoitokate muuttunut useamman vuoden aikana sekä kuinka hyvin tulorahoitus on riittänyt lainojen eli vieraan pääoman hoitoon.

Hyvä	Yli 2
Tyydyttävä	1–2
Heikko	Alle 1

Taulukko 8. Lainojen hoitokatteen ohjearvot. (mukailtu, Yritystutkimus ry. 2017. 76.)

8 Yritys X:n tilanne ennen koronaviruspandemiaa ja sen vaikutukset

Yritys X on Etelä-Kymenlaaksossa toimiva ravintola, joka tarjoilee alkoholijuomia sekä alkoholittomia juomia erään eteläkymenlaaksolaisen kaupungin keskustassa. Arkisin on myös tarjolla paikallisen leipomon suolaisia ja makeita leivonnaisia. Yritys työllistää vuosittain noin 2–3 henkeä. Yritys on aloittanut liiketoimintansa vuonna 2011 ja vakiinnutti paikkansa vuonna 2016. Yrityksen tiloissa järjestetään musiikkivisailuista pieniin konsertteihin ja ulkopuolella toimii kesäisin terassi.

Yrityksen X tilikausi on 01.01.–31.12. toisin kuin toisella tutkittavalla yrityksellä Y:llä ja täten tässä tutkimuksessa yrityksen X tilikausista puhutaan vuosista 2018, 2019 sekä 2020.

8.1 Ennen koronaviruspandemiaa 2018 ja 2019

Yritys X:n liikevaihto vuonna 2018 oli 350 650 euroa ja liikevaihdon muutos vuonna 2019 edellisvuoteen verrattuna oli 29 870 euroa (-8,52 %) vähemmän eli noin 320 775 euroa. Ostot tilikauden aikana olivat kuitenkin myös vähentyneet vuoden 2018 summan ollessa 130 850 euroa eli laskua vain noin 100 euron verran (0,66 %). Liikevaihdon laskiessa myös henkilöstökulut laskivat edellisestä tilikaudesta noin 36,3 tuhatta euroa (-25 %) niiden ollessa aiemmin 145 232 euroa ja seuraavana tilikautena jo vain 108 932 euroa. Liiketoiminnan muut kulut nousivat vuodesta 2018 summan ollessa 59 492 euroa, vuoteen 2019 noin 10 600 euroa (17,90 %).

Yrityksen X käyttökateprosentti oli vuonna 2018 noin 4,3 % ja laski hieman vuoden 2019 tilinpäätökseen 0,6 prosenttiyksikköä. 2019 vuoden käyttökateprosentti oli 3,7 %. Yrityksen liiketulos ennen rahoituseriä sekä veroja kääntyi vuonna 2019 nousuun, sen ollessa vuonna 2018 noin 8 615 euroa, nousten edellisestä tilikaudesta noin 300 euroa (3,66 %).

Yrityksen X nettotulosprosentti oli vuosina ennen koronaviruspandemiaa vuonna 2018 noin 1,7 % ja seuraavana vuonna 1,3 %. Yrityksen liiketoimintaa voidaan pitää kannattavana, sillä nettotulosprosentti on positiivinen molempina vuosina.

Satunnaisia tuottoja kertyi hieman yli 7 500 euroa molempina vuosina muutoksen ollessa vain noin -2 %. Rahoituskulut kuitenkin kasvoivat liki 560 euroa (-239,59 %) vuodesta 2018 (235 euroa) vuoteen 2019 (800 euroa). Tulos ennen veroja oli vuonna 2019 noin 15 450 euroa sen pienentyessä edellisvuodesta noin -2,6 %. Tuloverot kuitenkin kasvoivat noin 1 460 euroa (67,75 %) ja lopullisen tilikauden tulos on vuonna 2019 ollut 11 820 euroa sen laskiessa edellisvuoden 13 700 eurosta noin -13,7 %.

Taseen pysyvissä vastaavissa koneet ja kalusto nousi vuodesta 2018 noin 9 900 euroa (48,7 %) ollen myös ainoa omaisuuserä. Vaihtuvissa vastaavissa vaihto-omaisuuden alle lukeutuvat tavarat eivät muuttuneet merkittävästi ollessa vuoden 2019 lopussa noin 9 500 euroa. Vuonna 2019 olivat yrityksen myyntisaamiset suhteellisen pienet, vain 18 euroa ja laskien edellisvuodesta -47,8 %. Yrityksen rahat ja pankkisaamiset olivat myös vuoteen 2019 nousseet noin 69 % niiden ollessa noin 11 000 euroa.

Taseen vastattavaa puolella osakepääoma on pysynyt samana, 2500 euroa. Vieraan pääoman pitkäaikaiset lainat rahoituslaitoksilta olivat lisääntyneet noin 5 500 euroa (26,7 %) summan ollessa noin 29 260 euroa. Lyhytaikaiset ostovelat sekä muut velat olivat kuitenkin laskeneet reilusti vuodesta 2018 vuoteen 2019. Ostovelat olivat vuoden 2019 lopussa noin 5 500 euroa, laskien edellisvuodesta 3 770 euroa (-41 %) ja muut velat 4 280 euroa, laskien edellisvuodesta liki 5 900 euroa (-58 %).

Yrityksen sijoitetun pääomantuotto-% oli vertailuajan ensimmäisenä vuonna 15,1 % ja toisena vuonna 19,8 % eli Alma Talent Tunnuslukuoppaan mukaan voidaan analysoida sijoitetun pääomatuohto-% olleen ennen koronaviruspandemiaa erinomaista. Oman pääoman tuotto-% on ollut vuosittain heikkenevä. Vuoden 2018 tilinpäätöksessä oman pääoman tuotto-% oli noin 32,4 % kun taas seuraavalla tilikaudella se laski 22,6 prosenttiyksikköön.

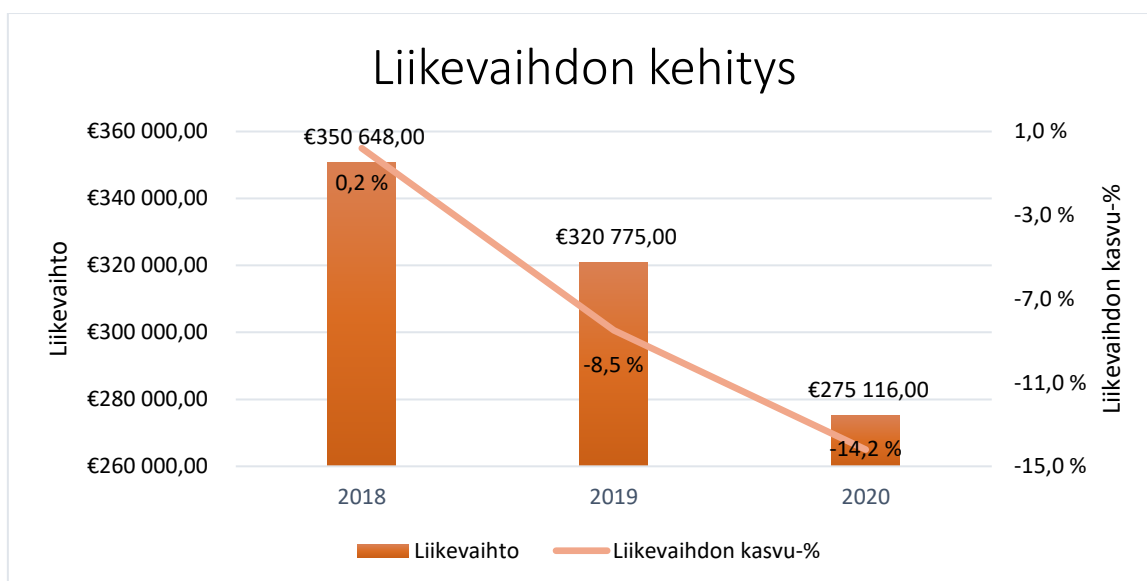
Yrityksen X quick ratio oli vuonna 2018 hyvällä tasolla ollen 1,2. Tunnusluku parani vuoteen 2019 ohjearvojen mukaan erinomaiselle tasolle. Yrityksen quick ratio 2019 tilikauden päätteeksi oli 2,4. Current ratio seurasi quick ration kehitystä. 2018 tilikauden päättyessä yrityksen current ratio oli 1,7 joka oli ohjearvon mukaan tyydyttävällä tasolla. Kuitenkin 2019 tilikauden päätteeksi tunnusluku nousi erinomaiselle tasolle ja oli 3,4. Rahoitustulos oli vuosina 2018 sekä 2019 positiivisena ja rahoitustulosprosentit olivat 3,6 % vuonna 2018 sekä vuonna 2019 tunnusluku oli 2,3 %.

2018 yrityksen omavaraisuus-% oli 23,9 % ja vuonna 2019 sama tunnusluku oli 38,6 %. Ohjearvojen mukaisesti yrityksen omavaraisuusaste on ollut tyydyttävällä tasolla näinä vuosina ja suunta on ollut kehittyvä.

Yrityksen lainojen hoitokate on ollut vuosina 2018 ja 2019 hyvällä tasolla, kun hyvän tason ohjearvo on Alma Talent Tunnuslukuoppaan mukaan yli 2 ja yrityksen tunnusluvut lainojen hoitokatteelle olivat 88 ja 19,7.

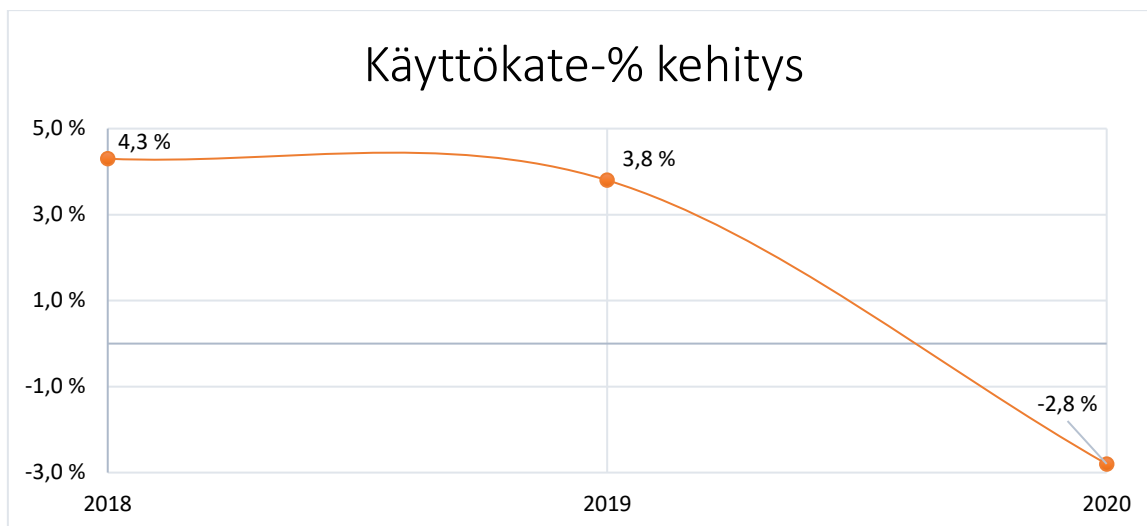
8.2 Koronaviruspandemian iskettyä

Vuoden 2020 tilikauden liikevaihdoksi muodostui 275 116 euroa. Kuten kaaviossa 1 ilmenee, liikevaihto väheni vuonna 2020 edelliseen tilikauteen 2019 verrattuna noin 45 660 euron verran eli -14,2 prosenttia. Kaaviosta näkee myös liikevaihdon vuosittain ja myös, kuinka se on laskenut huomattavasti vuonna 2020 verrattuna edellisiin. Yrityksen ostot olivat tilikauden aikana 110 740 euroa ja ne laskivat liki 19 250 euroa ja prosentteina lasku oli -14,8 %. Henkilöstökulut olivat vuonna 2020 yhteensä 96 724. Henkilöstökulut pieneni- vät edellisvuoden tavoin, mutta hillitymmin, vain -11,2 % ja 12 200 euroa.

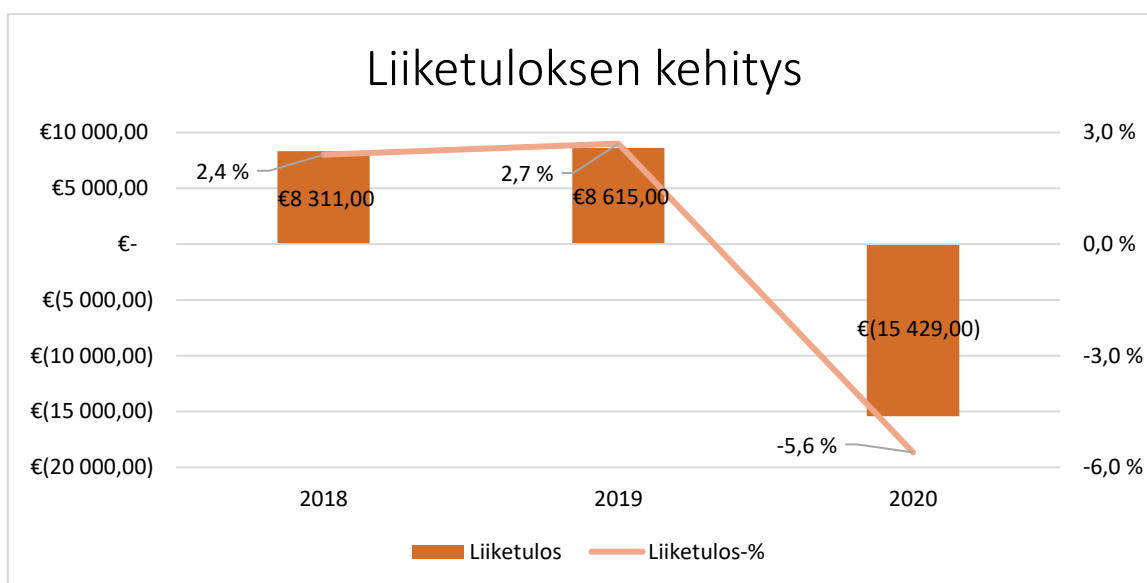
Kaavio 1. Liikevaihdon kehitys tarkasteluajankohdalta 2018–2020.

Yrityksen käyttökate jäi vuonna 2020 laihaksi, sillä se painui -7 566 euroon. Kaaviosta 2 selviää käyttökate pienentyneen edellisvuodesta -6,6 prosenttiyksikköä sen jäädessä vuoden 2020 lopussa -2,8 prosenttiin. Voidaan todeta, että yritykselle X ei jäänyt mitään katetta yrityksen toimintakulujen jälkeen.

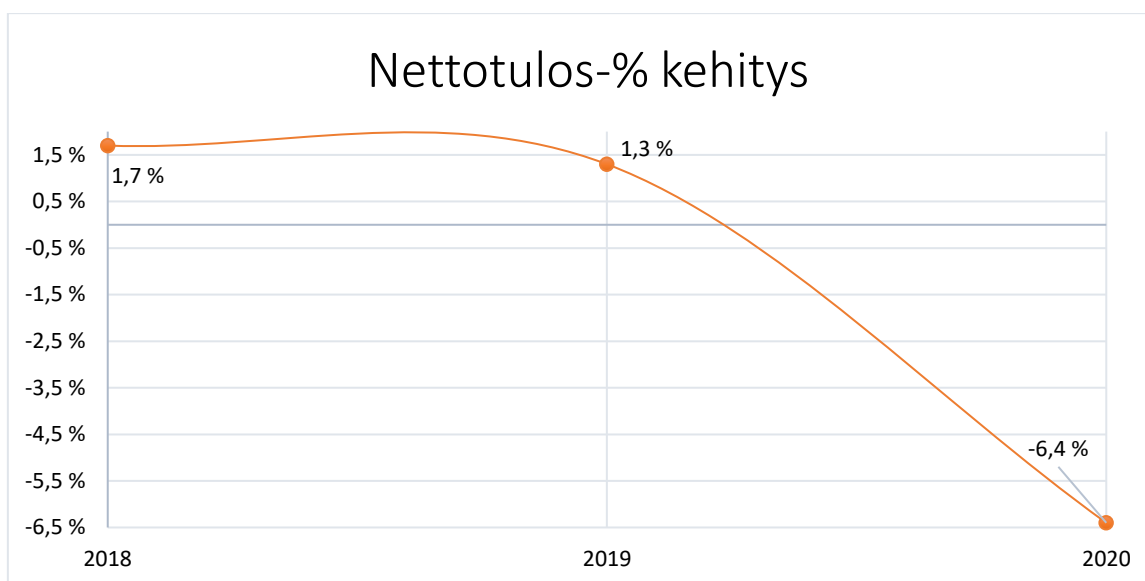
Kaavio 2. Käyttökate-% kehitys tarkasteluajankohdalta 2018–2020.

Liiketulos ennen rahoituseriä sekä veroja laski hurjasti, noin -279 prosenttia, mikä on euroissa yhteensä 24 040, liiketappion ollessa noin 15 429 euroa. Liiketulosprosentti putosi 8,3 prosenttiyksikköä negatiiviselle puolelle sen ollessa vuoden 2020 tilinpäätöksessä -5,6 % kuten kaaviosta 3 ilmenee.

Kaavio 3. Liiketuloksen kehitys tarkasteluajankohdalta 2018–2020.

Nettotulosprosentti laski myös 7,7 prosenttiyksikön verran vuodesta 2019 vuoteen 2020. Vuoden 2020 nettotulosprosentti oli -6,4 %. Nettotulosprosentin ollessa positiivinen, voidaan yrityksen toimintaa pitävää kannattavana, joten voidaan todeta, ettei vuoden 2020 toiminta ole nettotulosprosentin perusteella kannattavaa. Kuten kaaviosta 4 näkee, on nettotulosprosentin kehityssuunta ollut heikkenevä.

Kaavio 4. Nettotulos-% kehitys tarkasteluajankohdalta 2018–2020.

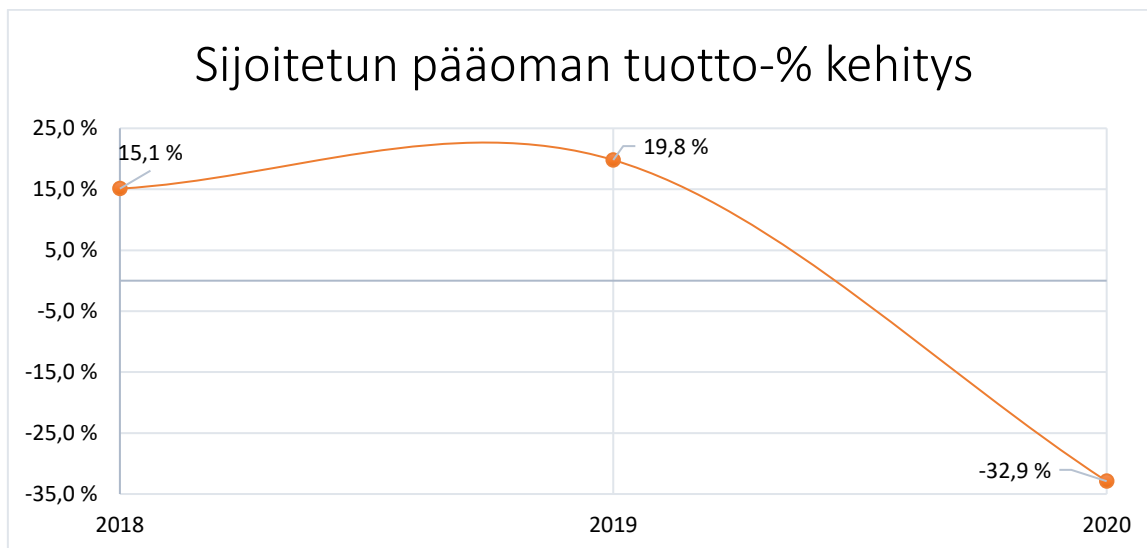
Kuitenkin yrityksen satunnaiset tuotot kasvoivat vuodesta 2019 vuoteen 2020 peräti 10 470 euroa, mikä oli prosentteissa edellisvuoteen verrattuna kasvua 137,2 %. Vuoden 2020 satunnaiset tuotot olivat noin 18 100 euroa. Yrityksen korkokulut pienenevät vuoteen 2020 noin viisikymmentäprosenttia edellisvuoteen verrattuna. Vuoden 2020 korkokulut olivat noin 390 euroa. Tilikaudella 2020 kuitenkin yritykselle tuli muita rahoituskuluja noin 310 euron verran, joita ei aikaisempina tilikausina ole ollut.

Tulos ennen veroja laski kahdeksankymmentäseitsemän prosenttia edellisvuodesta. Vuoden 2020 tulos ennen veroja oli noin 1 980 euroa, josta vähennettäessä tuloverot 1 344 tilikauden tulokseksi saatiin 633 euroa voittoa. Tuloverot pienenevät noin kuusikymmentäkolme prosenttia eli noin 2280 euroa edelliskautteen verrattuna sekä tilikauden tulos laski edellisvuoteen verrattuna -94,65 prosenttia eli noin 11 200 euroa. Tulos jäi kuitenkin positiiviseksi.

Taseen vastaavaa puolelta löytyy edelleen vain ainoastaan pysyviä vastaavia, joita ovat koneet ja kalusto. Poistoja niistä tehtiin tilikaudella 7 862 euroa, kun taas kahtena edellisenä tilikautena poistojen määrä oli noin 6 760 euroa ja 3 120 euroa. Vaihtuvien vastaavien määrä kasvoi jälleen, tosin tällä kertaa hieman enemmän kuin aiemmin. Vaihtuvat vastaavat nousivat noin 8,8 % eli noin 830 euron verran, kun taas aiemmin tavarat ovat pysyneet suhteellisen samoina edelliskausien taseissa. Lyhytaikaisissa saamisissa siirtosaamiset laskivat vain -3,9 % kun taas myyntisaamisia ei vuonna 2020 ollut lainkaan. Rahat ja pankkisaamiset laskivat vain vajaan -14 % edellisvuodesta. Taseiden loppusummat yhteensä laskivat noin -13 % eli 7 740 euroa.

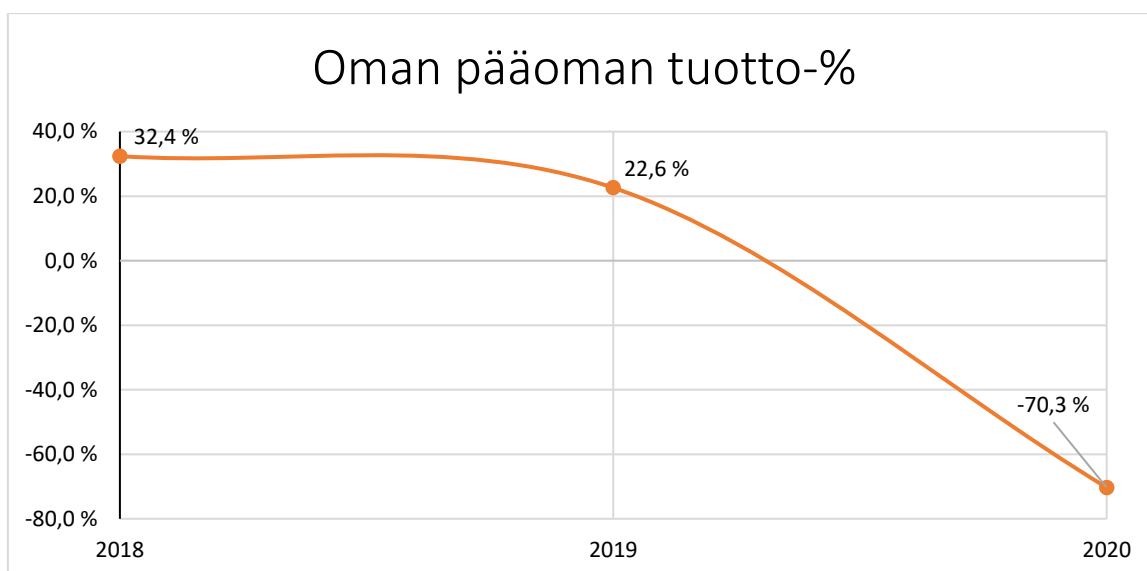
Taseen vastattavaa puolella osakepääoma pysyi samana edelleen. Edellisten tilikausien tulos oli noussut edellisen tilikauden voiton verran ja lisäyksenä sinne tuli 2020 tilikauden voitto, 633 euroa. Yrityksen pitkäaikaiset lainat rahoituslaitoksille laskivat -49 % edellisvuodesta, niiden ollessa enää noin 14 850 euroa. Pitkäaikaisten lainojen määrä rahoituslaitoksille laski noin 14 400 euroa. Ostovelat sekä muut velat kasvoivat vuonna 2020 verrattuna edelliskausiin. Ostovelat kasvoivat noin 4000 euroa eli 68 % edellisvuodesta ja muut velat kasvoivat noin 1 700 euroa eli 40 %. Yrityksen kokonaisvelat vähentyivät edelliseen tilinpäätökseen verrattuna 8 374 euroa eli -21,5 %.

Sijoitetun pääomantuotto-% heikkeni rajusti vuonna 2020, jonka voi havainnoida kaaviosta 5. Koronaviruspandemian myötä sijoitetun pääomantuotto-% laski 52,7 prosenttiyksiköllä -32,9 prosenttiin. Aikaisempina vuosina yrityksen sijoitetun pääomantuotto-% oli erinomaisella tasolla, kun se koronaviruspandemian myötä arvioidaan tosi heikoksi, jopa olemattomaksi.

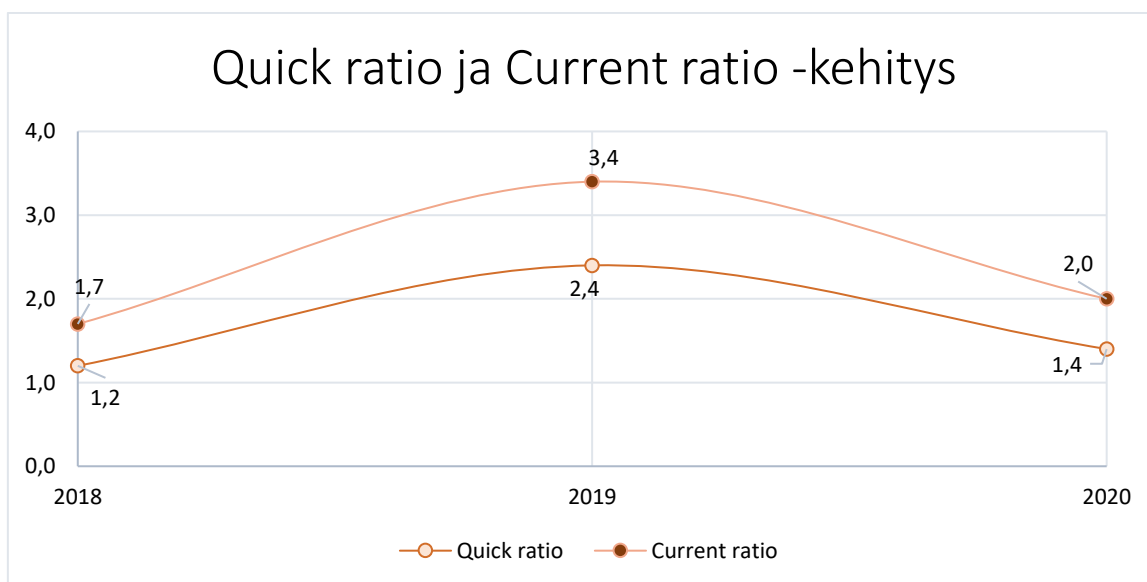
Kaavio 5. Sijoitetun pääoman tuotto-% kehitys tarkasteluajalta 2018–2020.

Kaaviosta 6 voi huomata, että oman pääoman tuotto-% laski reilusti negatiiviseksi, noin 93 prosenttiyksikköä vuodesta 2019. Tunnusluvun arvo oli -70,3 % mikä on äärimmäisen heikko, kun aiemmin se oli viitearvoltaan erinomainen. Aikaisempina vuosina yritys on tuottanut vieraan pääoman lisäksi tuottoa omalle pääomalle, mutta vuonna 2020 näin ei ole käynyt. Yrityksen nettotulos oli myös negatiivinen, joka huomioidaan oman pääoman tuotto-% laskukaavassa.

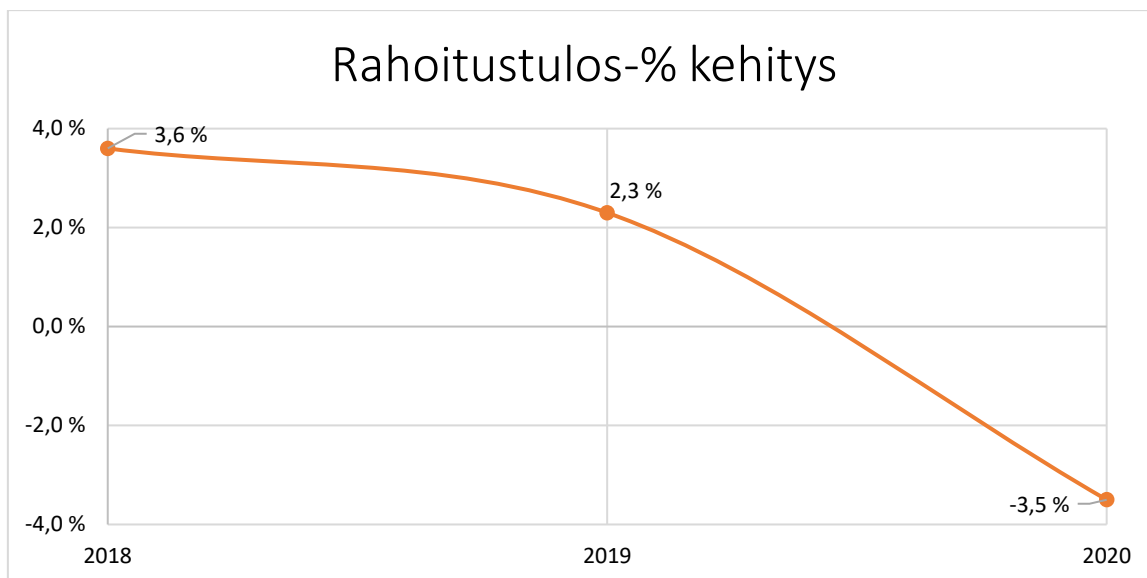
Kaavio 6. Oman pääoman tuotto-% kehitys tarkasteluajalta 2018–2020.

Kaaviosta 7 näkee, kuinka yrityksen quick ratio ja current ratio olivat edellisten tilikausien perusteella kehittymässä parempaan suuntaan, mutta ne kuitenkin laskivat takaisin samaan, missä ne olivat jo vuonna 2018. Quick ratio oli ohjearvojen mukaan vuonna 2020 edelleen hyvällä tasolla, mutta current ratio laski edellisvuoden hyvältä tasolta tyydyttävälle tasolle.

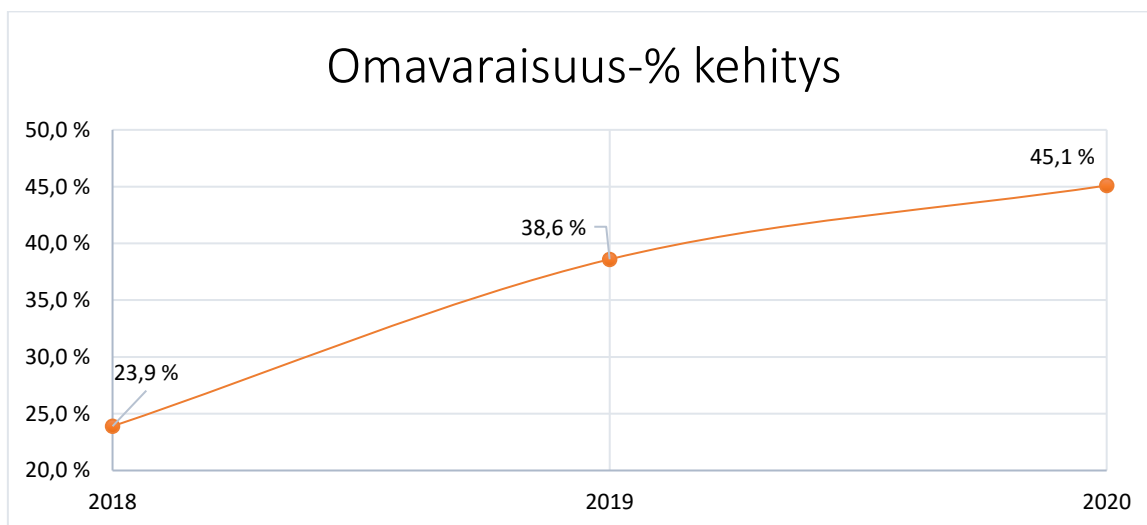
Kaavio 7 Yrityksen quick ja current ration kehitys tarkasteluajalta 2018–2020.

Rahoitustulos laski negatiiviseksi vuoden 2020 tilinpäätöksessä Navitan Yritysmallin tunnuslukuyhteenvedon mukaan. Rahoitustulos oli noin -9 600 euroa eli rahoitustulosprosentti pieneni 5,8 prosenttiyksikköä. Vuoden 2020 rahoitustulosprosentti oli -3,5. Kaaviosta 8 voi nähdä yrityksen rahoitustulosprosentin kehityksen tarkasteluajalta.

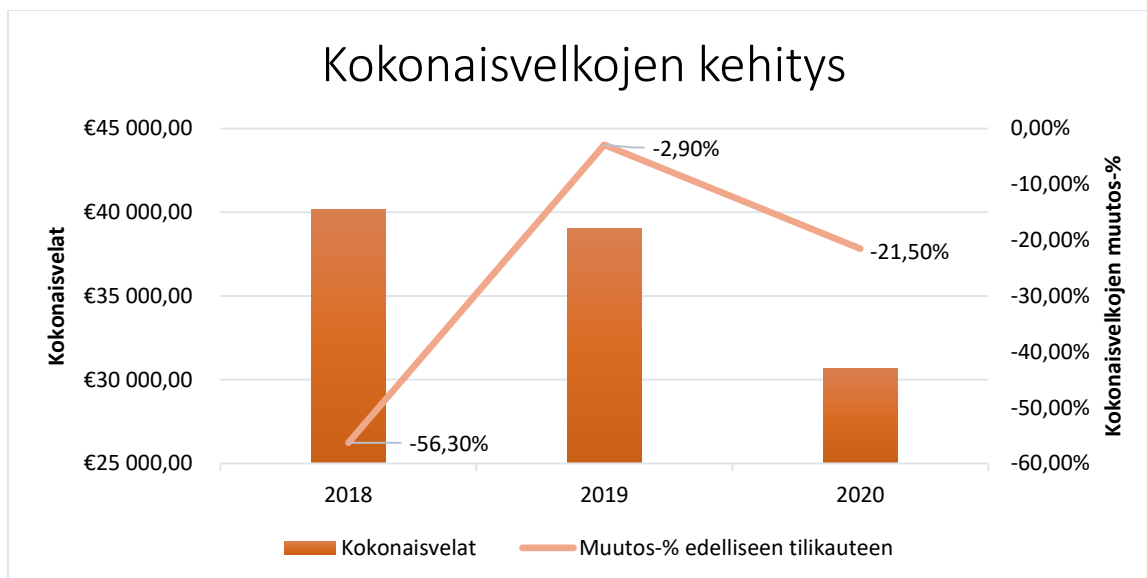
Kaavio 8. Rahoitustulos-% kehitys tarkasteluajalta 2018–2020.

Yrityksen omavaraisuus-% parani edellisvuodesta 6,5 prosenttiyksikköä, kun se oli 45,1 %. Kaaviosta 9 näkee, kuinka ohjearvojen mukaisesti yrityksen omavaraisuusaste parani edellisvuosien tyydyttävästä tasosta hyvään tasoon.

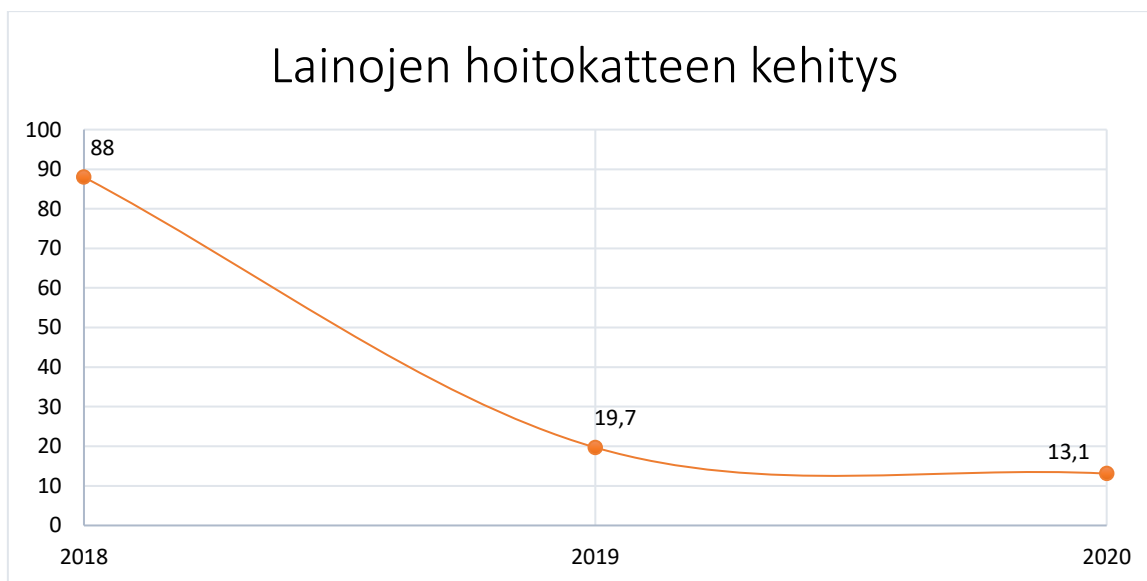
Kaavio 9. Omavaraisuus-% kehitys tarkasteluajalta 2018–2020.

Suhteelliseen velkaantuneisuusprosenttiin ei kuitenkaan tullut kovin suurta muutosta, sillä se oli edellisvuosina 11,5 % ja 12,2 %, mutta vuoden 2020 tilinpäätöksessä suhteellinen velkaantuneisuus supistui 1,1 prosenttiyksikköä edellisestä ja oli täten 11,1 %. Yrityksen kokonaisvelat ovat kuitenkin pienentyneet vuosien myötä eikä yrityksen kokonaisvelat ole kasvaneet vuonna 2020 vaan päinvastoin. Kaavion 10 mukaisesti näkee, kuinka yrityksen kokonaisvelat vähenivät vuonna 2020 noin 8 400 euroa eli noin -21,5 prosenttia vaikka vastaavasti yrityksen liikevaihto supistui noin -14,2 %.

Kaavio 10. Kokonaisvelkojen kehitys tarkasteluajalta 2018–2020.

Yrityksen lainojen hoitokate oli vuonna 2020 edelleen hyvällä tasolla. Se laski edellisvuodesta 6,6. Kaaviosta 11 selviää, että lainojen hoitokate oli vuoden 2020 lopussa 13,1. Voidaan todeta, että vaikka tunnusluvun arvo heikkenikin, niin yrityksellä oli silti tulorahoituksen näkökulmasta varoja hoitaa lainoja.

Kaavio 11. Lainojen hoitokatteen kehitys tarkasteluajankohdalta 2018–2019.

8.3 Kysely yrittäjälle tilikaudesta 2020

Yrittäjälle toteutettiin kysely koskien tilikautta 2020 Google Forms -työkalun välityksellä, johon yrittäjällä oli mahdollisuus kirjata vastauksensa omin sanoin. Yrittäjän mukaan yritykselle haettiin kustannustukea, joista osa hyväksyttiin. Näiden tukien käyttökohteena olivat kiinteät kustannukset, kuten esimerkiksi vuokra ja kirjanpito. Nämä näkyivät kirjan-

pidossa ja tilinpäätöksissä kyseisen yrityksen kohdalla liiketoiminnan muissa kuluissa. Yritys oli myös tutkimuksen mukaan tehnyt investointeja koneisiin ja kalustoon tilikaudella 2020, mutta yrittäjän mukaan ne olivat rutiininomaisia muutoksia eivätkä avustusten avulla tehtyjä. Investoinnit näkyvät taseen vastaavaa puolella, jossa vähennettäessä vuoden 2020 poistot vuoden 2019 tilinpäätöksen taseen kalustosta voi huomata, että pelkät poistot vähentäisivät arvoa enemmän kuin ne tilinpäätöksessä lopulta ovat. Kaluston uusinta vaikutti myös yrityksen tuloverojen suuruuteen verrattuna edellisvuoteen, kun ne olivat vuonna 2020 noin 68 % voitosta ennen veroja ja syy tähän oli vähennyksien pieneminen. Yrityksellä oli kuitenkin suuremmat liiketoiminnan muut kulut kuin aikaisempina vuosina ja siihen kuuluikin pääosassa ohjelmakuluja kuten esiintyjien palkkioita, jotka nousivat vuonna 2020.

Yrittäjältä kysyttiin myös yrityksen satunnaisista tuotoista, jotka olivat tuloslaskelmaa tulkittaessa vahvassa roolissa tuloksen positiiviseksi viemisessä. Satunnaiset tuotot sisälsivät peliautomaateista saaduista tuotoista, joilla yrityksen tilikauden voitoksi saatiin kuin saatiinkin 633 euron verran. Yrittäjän mukaan yritys ei myöskään joutunut ottamaan lainaa vuonna 2020 eikä pandemia hänen mukaansa vaikuttanut yrityksen ostovelkoihin lainkaan, ei edes ajallisesti. Aikaisempien lainojen ja velkojen maksusta yritys suoriutui yrittäjän mukaan lisäämällä yrittäjän omaa työpanosta ja lainat lähes puolittuivat vuonna 2020.

9 Yritys Y:n tilanne ennen koronaviruspandemiaa ja sen vaikutukset

Yritys on Etelä-Kymenlaaksossa toimiva ravintola, joka tarjoilee kansainvälistä ruokaa muun muassa pastaa, burgereita sekä pihviä. Yritys työllistää vuosittain noin 3–4 henkilöä ja on aloittanut toimintansa vuonna 2016.

Yrityksen Y tilikausi on 01.05.–30.4. toisin kuin edellisellä yritys X:llä ja täten tässä tutkimuksessa yrityksen Y tilikausista puhutaan vuosista 2019, 2020 sekä 2021 tai tilikausista 2018–2019, 2019–2020 sekä 2020–2021. Yritys Y on myös pystynyt toimimaan tilikauden 01.05.2019 – 30.04.2020 normaalisti lukuun ottamatta viimeistä kuukautta, jolloin ravintolat määrättiin suljettavaksi ja saivat myydä vain take-away-annoksia. Yritystä Y ei tavoitettu vastaamaan kysymyksiin koskien tutkimusta.

9.1 Ennen koronaviruspandemiaa 2019 ja 2020

Yrityksen liikevaihto tilikauden 2018–2019 päätteeksi oli noin 336 985 euroa ja sen kehityssuunta seuraavaan tilikauteen oli heikkenevä, noin -23 740 euron verran vuositasolla (-7,0 %) mikä vastaa noin yhden kuukauden liikevaihtoa. Yrityksen ostot olivat vuoden 2018–2019 tilinpäätöksessä noin 106 tuhatta euroa ja ne laskivat 99 tuhanteen euroon (-5,9 %). Yrityksillä oli myös molempina vuosina varaston lisäystä sekä vähennystä, ja 2018–2019 tilikaudella myös käytettyjä ulkopuolisia palveluita, jotka vaikuttavat yrityksen materiaaleihin ja palveluihin yhteensä. Muutos tilikaudesta 2018–2019 tilikauteen 2019–2020 oli noin -6,7 % kun varaston lisäys ja edellisvuodelta tutut ulkopuoliset palvelut oli otettu huomioon. Tilikaudella 2019–2020 yritys ei käyttänyt ulkopuolisia palveluja. Liikevaihdon laskiessa yrityksen henkilöstökulut kuitenkin kasvoivat 2019–2020 tilinpäätöksessä noin 2 330 euroa (1,5 %) niiden ollessa yhteensä 162 498 euron verran. Muut kulut kuitenkin laskivat noin 2 100 euron (-4,1 %) verran 2018–2019 tilikautena verrattuna edelliseen tilikauteen ja olivat tilikaudella 2019–2020 49 454.

Yrityksen Y käyttökateprosentti oli 2018–2019 tilikauden päätteeksi 5,7 %. Tunnusluku kuitenkin laski seuraavana tilikautena lähes 5 prosenttiyksikköä ja oli 2019–2020 tilikaudella 0,8%. Siihen vaikutti muun muassa aiemmin liikevaihdon heikentyminen.

Yrityksen kulut pysyivät lähestulkoon samana molempina vuosina, mutta 2019–2020 tilikauden liikevaihdon putoaminen näkyi myös yrityksen liiketuloksessa, mikä putosi edellisestä tilikaudesta noin 16 650 euroa eli -88,4 prosenttia. Tilikauden 2018–2019 liiketulos oli noin 18 840 euroa kun taas tilikauden 2019–2020 liiketulos jäi noin 2 190 euron suuriseksi. Yrityksellä ei ole liiketoiminnan muita tuottoja tai satunnaisia tuottoja kumpanakaan tilikautena.

Nettotulosprosentin kohdalla on tapahtunut myös heikkenemistä näiden kahden tilikauden aikana. Ensimmäisellä tarkasteltavalla tilikaudella nettotulosprosentti on ollut 4,4 % ja toisella tilikaudella se on tippunut 0,5 prosenttiin eli heikentyen 3,9 prosenttiyksikköä.

Korkokulut olivat tarkastelun ensimmäisessä tilinpäätöksessä noin 370 euroa ja seuraavana tilikautena ne olivat nousseet noin 70 euroa. Yrityksen tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 2018–2019 tilinpäätöksessä noin 18 470 euroa, ja verojen määrä laski 2019–2020 tilinpäätöksessä noin 90 prosenttia, summan ollessa noin 1 760 euroa. Tuloverot luonnollisesti laskivat myös reilusti 2018–2019 tilikauden 3 600 eurosta tilikauteen 2019–2020, jolloin tuloverot olivat noin 345 euroa. Tilikauden lopullinen tulos oli molempina tilikausina voitollinen. Ensimmäisenä tilikautena tulos oli noin 14 873 euroa kun toisena tilikautena kehityssuunta oli heikkenevä, tuloksena noin 1 420 euroa.

Yrityksen taseen vastaavaa puolen pysyvistä vastaavista löytyy vain aineellisia hyödykkeitä, joita ovat koneet ja kalusto. Huhtikuun 2019 lopussa yrityksellä oli koneita ja kalustoa noin 1 550 euron arvosta, kun taas seuraavana kautena poistojen myötä arvona oli noin 1 260 euroa. Vaihtuvissa vastaavissa yrityksellä oli ensimmäisellä tilikaudella aineita ja tarvikkeita noin 4 560 euroa kun taas seuraavana vuonna jäljelle jäi enemmän, noin 4 780 euron edestä aineita ja tarvikkeita. Yrityksellä oli myyntisaamisia 2018–2019 tilikaudella noin 180 euroa, mutta seuraavana tilikautena niitä ei jäänyt yhtään, eli yritys sai hyvin kaikki myyntisaamiset itselleen ennen tilikauden päättymistä. Muita lyhytaikaisia saamisia kuitenkin oli ensimmäisenä vuonna noin 8 250 euroa, joita he kuitenkin saivat pienennettyä seuraavaan tilikauteen noin 3 860 euron verran (-46,8 %). Yrityksen rahat ja pankkisaamiset pienenevät 18 200 eurosta noin 6 630 eurolla 2020 päättyvällä tilikaudella. Taseen loppusumma pieneni myöskin noin 11 tuhatta euroa edellisestä tilikaudesta. Taseen loppusumma tilikauden 2019–2020 oli 22 227 euroa.

Vastattavaa puolella kuitenkin edellisten tilikausien voitto oli parantunut sitä edeltävään, lähes 15 000 eurolla. Yrityksen pääoma parani myös tilikauteen 2019–2020 noin 1 400 euroa. Yrityksellä ei kumpanakaan tilikautena ollut lainkaan pitkäaikaista vierasta pääomaa, vaan kaikki yrityksen vieras pääoma oli lyhytaikaista, pääosin osto-, siirto-, ja muita velkoja. Yritys oli maksanut myös 2018–2019 tilinpäätöksessä näkyvät lyhytaikaiset lainat rahoituslaitoksilta ja niitä ei ollut enää tilikaudella 2019–2020. Yrityksen ostovelat laskivat noin -20 prosenttia eli 336 euroa ja olivat 2019–2021 tilikaudella 1 347 ja muut velat noin -86,3 prosenttia eli 7 182 euroa vähemmän kuin edeltävällä tilikaudella. Muut velat olivat enää 1 140 euron suuruiset huhtikuussa 2020 tehdyssä tilinpäätöksessä. Siirtovelat laskivat noin -74,4 prosenttia tilikaudesta 2018–2019 tilikauteen 2019–2020 eli yhteensä 4 286 euron verran ja olivat lopulta 1 474 euron suuruiset. Lyhytaikainen vieras pääoma yhteen-

sä oli tilikauden 2019–2020 lopussa noin 3 960 euroa kun edellisellä tilikaudella se oli noin 16 200 euroa. Kummallakaan tilikaudella ei jaettu osinkoja.

Yrityksellä ei kuitenkaan ollut tilikauden 2018–2019 alussa lainkaan osakepääomaa, mutta sitä kuitenkin korotettiin kyseisellä tilikaudella 2 500 euroa, mikä vaikuttaa muun muassa sijoitetun pääoman tuotto-% kyseisellä tilikaudella erityisen vahvasti positiivisesti eikä täten anna ihan täysin vertailtavaa kuvaa yrityksen sijoitetun pääoman tuottoprosentista koko vertailuajalta. Vuonna 2020 tilinpäätöksen liitetiedoista ilmenee oman pääoman muutokset, jossa näkyy 2019 päättyneellä tilikaudella tehty osakepääoman korotus. Yrityksen 2018–2019 tilikauden sijoitetun pääoman tuottoprosentti oli 154,2 prosenttia. Seuraavana tilikautena se oli 12,4 prosenttia mikä on ohjearvallisesti hyvä.

Myöskin oman pääoman tuottoprosenttiin vaikuttaa lisätty osakepääoma, joka näkyy suurena, noin 158 prosenttina tilikaudella 2018–2019. Se kuitenkin laskee seuraavana tilikautena maltillisempaan, noin 8 prosenttiin.

Maksuvalmius yrityksellä Y oli molemmilla tilikausilla hyvällä sekä erinomaisella tasolla. Quick ratio oli molempien tilikausien päätteeksi erinomaisella tasolla eli 1,7 ja 4,1. Current ratiota käyttäen yrityksen tilikauden 2018–2019 maksuvalmius pidemmällä tarkasteluperspektiivillä oli tyydyttävällä tasolla eli 1,9, mutta jo seuraavan tilikauden päätteeksi se oli erinomainen reippaasti eli noin 5,3. Rahoitustulos oli yrityksellä Y ennen koronaa edeltävillä tilikausilla positiivisena, mutta kehityssuunta oli heikkenevä. Rahoitustulosprosentti oli 4,6 tilikaudella 2018–2019 ja seuraavana tilikautena se oli 0,5.

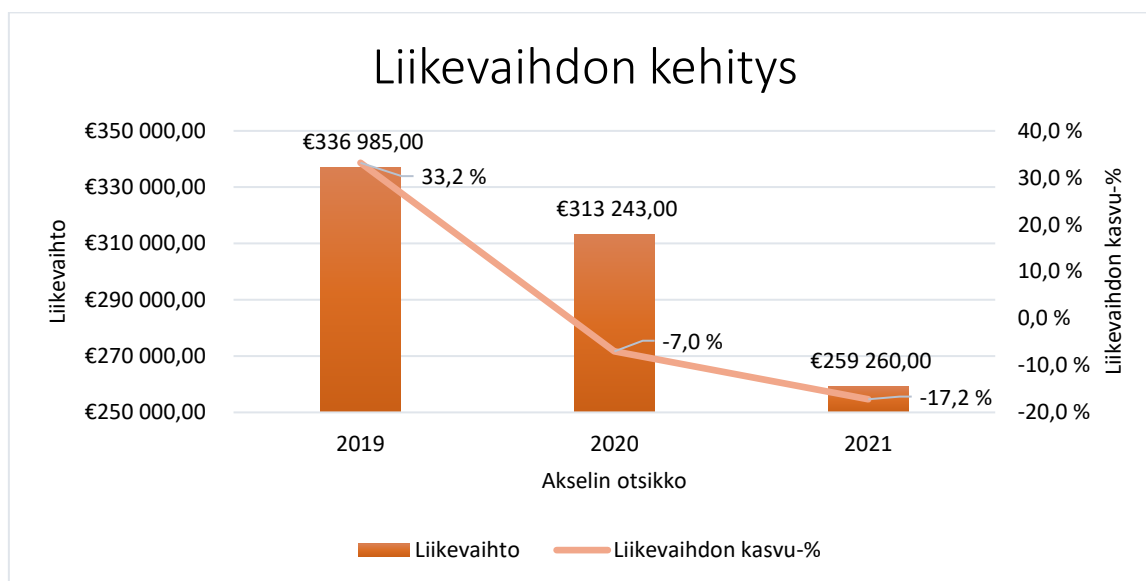
Omavaraisuusprosentti oli molempina tilikausina hyvä. 2018–2019 tilikautena yrityksen omavaraisuusprosentti oli 51 % ja sitä seuraavana tilikautena se oli erittäin hyvällä tasolla, jopa 82,2 prosenttia. Yritys on siis ollut molempina vuosina hyvin vakavarainen.

Yritys on myös pitänyt lainojen hoitokatteen hyvällä tasolla molempina tilikausina. Lainojen hoitokate oli 42,7 ensimmäisellä tilikaudella ja toisella tilikaudella se laski, jolloin se oli 4,9.

9.2 Koronaviruspandemian iskettyä

Koronaviruspandemian aiheuttamat rajoitukset vaikuttivat jo huhtikuussa 2020, jolloin yritys Y:n edellinen tilikausi oli loppumassa. Kuitenkin vuoden 2020 muut rajoitukset sekä myös vuoden 2021 alkuvuoden rajoitukset näkyivät yrityksen 2020–2021 tilinpäätöksessä vahvasti. Kaavion 12 perusteella voi havaita, kuinka yrityksen liikevaihto laski edellisestä tilikaudesta noin -17,2 prosenttia eli noin 53 983 euroa. Tuottoja kerääntyi kuitenkin noin 10 681 euron verran liiketoiminnan muista tuotoista, joita ei tarkasteluajankohdalta ollut

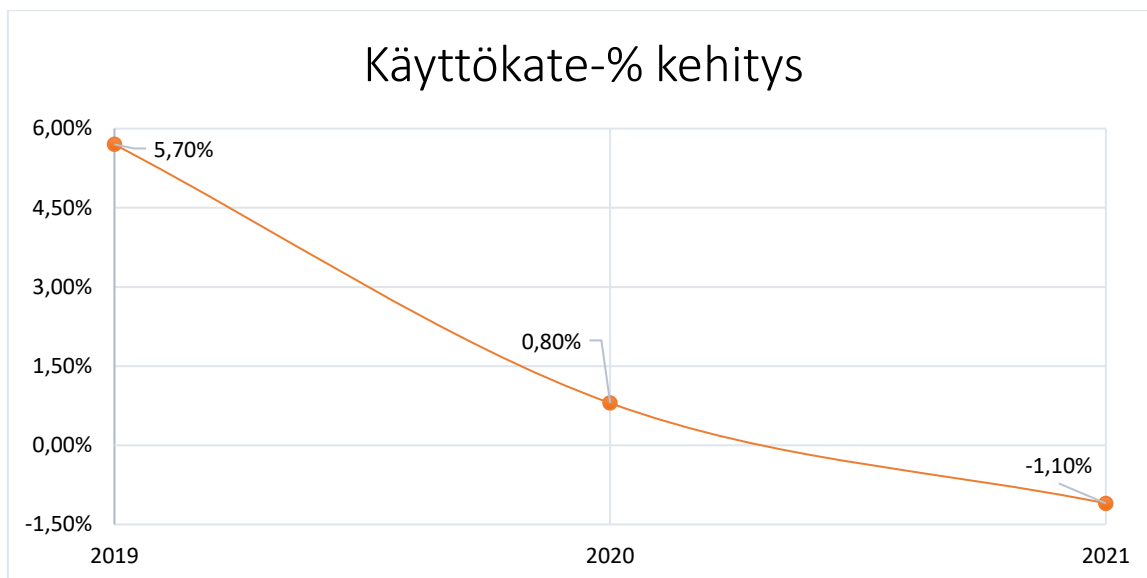
muissa tilinpäätöksissä ollut tilikausien aikana. Tilinpäätöksessä ei kuitenkaan ole mainintaa, mitä nämä tällä tilikaudella uudet liiketoiminnan muut tuotot ovat eikä tilinpäätöksistä voida olettaa tarkalleen mitä ne voisivat olla. Myöskään tilinpäätöksen liitetiedoissa ei ole mainintaa mahdollisesta valtion maksamasta kustannustuesta, joka voisi viitata tähän. Suomen Tilintarkastajat ry:n tilintarkastustoimikunnan ohjeesta tilintarkastajille ravitsemusyrietysten saamaa koronahyvitystä koskevan liitetiedon tarkastamiseksi on opastettu, että hyvityslain mukainen tuki ja hyvitys vaikuttavat yhtiön jakokelpoisiin varoihin, mutta tätä summaa ei jakokelpoisen vapaan oman pääoman laskelmasta löytynyt.

Kaavio 12. Liikevaihdon kehitys tilikausina 2019–2021.

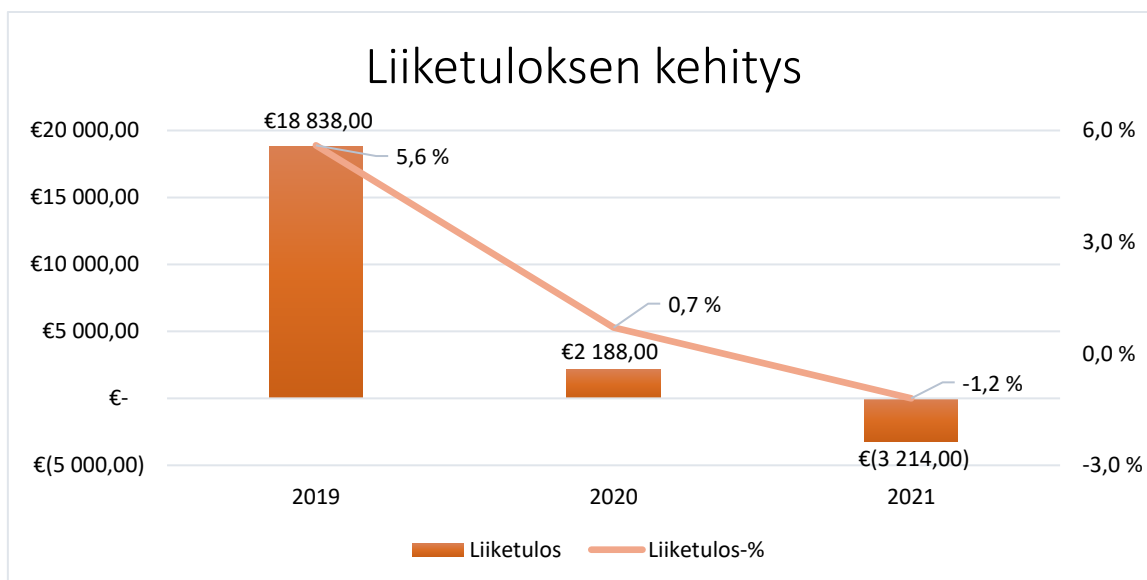
Yrityksen Y materiaalit ja palvelut laskivat myös prosentuaalisesti samassa suhteessa kuin tilikauden liikevaihto, noin 17 prosenttia edellisestä tilikaudesta ja olivat tilikaudella 2020–2021 huomioon ottaen varaston lisäyksen, 82 020 euron suuruiset. Henkilöstökuiluissa vahvin pienentynyt kuluerä on maksetut palkat ja palkkiot, jotka putosivat edellisestä tilikaudesta noin -13,5 prosenttia eli 18 560 euroa. Henkilösivukulut laskivat noin -8 % eli 2 040 euroa. Yhteensä henkilöstökulut pienenevät 20 590 euron verran edellisestä tilikaudesta, eli voi olettaa töiden vähenneen yrityksessä ja kuluja on karsittu. On myös mahdollista, että sulkujen aikana ei ole maksettu palkkoja, mikä näkyy henkilöstökulujen pienemisenä.

Liiketoiminnan muut kulut pienenevät kuitenkin vain noin 500 euron verran eli yhden prosentin verran verrattuna edelliseen tilikauteen. Kaaviosta 13 voi nähdä, kuinka yrityksen käyttökate pieneni 217 prosenttia ja tilikauden käyttökateprosentiksi muodostui -1,1 % kun edellisellä tilikaudella se oli positiivisena. Yritykselle kertyi käyttökate -2 899 euron verran eli ei mitään vaan maksettavaa jäi vielä omista varoista. Vähennystä edelliseen tilikauteen oli 5 374 euron verran.

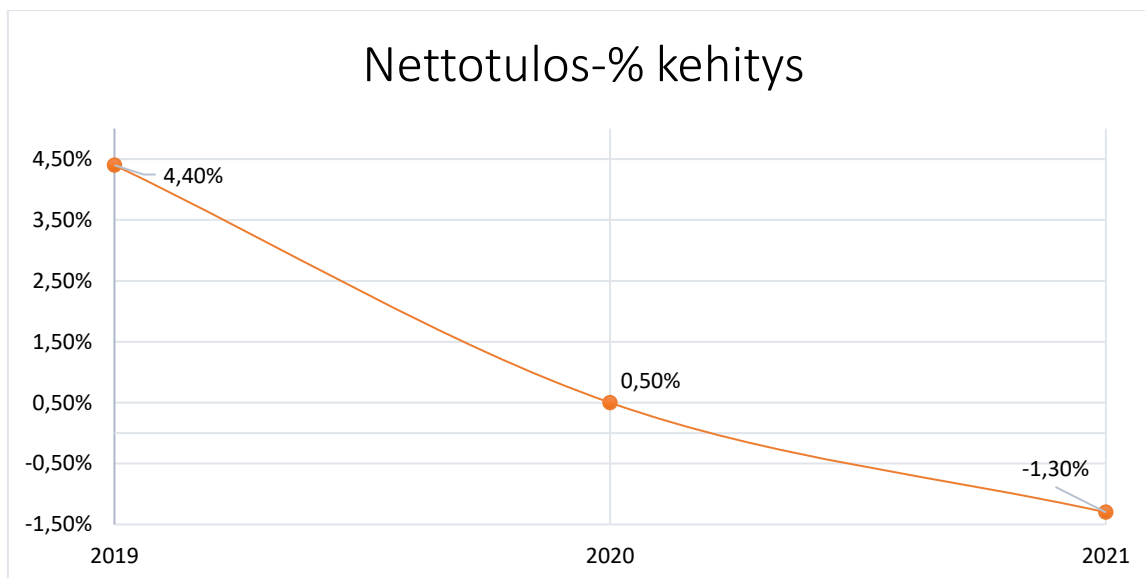
Kaavio 13. Käyttökate-% kehitys tilikausina 2019–2021.

Kaaviosta 14 näkee, että liike tappiota yritys tekikin noin -3 215 euron verran. Muutos edellisen tilinpäätöksen liiketulokseen oli noin -247 prosenttia ja euroissa muutos oli noin 5 400 euroa. Liiketulos jatkoi heikkenevää suuntaa, mikä oli havaittavissa tilikaudella 2019–2020.

Kaavio 14. Liiketuloksen kehitys tilikausina 2019–2021.

Yrityksen nettotulos oli tilikaudella -3 282 euroa, mikä väheni 4 699 euron verran edelliseen tilikauteen verrattuna. Kaaviosta 15 voi huomata, että nettotulos heikkeni noin 332 prosenttia ja tilikauden nettotulosprosentiksi muodostuikin -1,3 prosenttia kun se edeltävänä tilikautena oli 0,45 prosenttia.

Kaavio 15. Nettotulos-% kehitys tilikausina 2019–2021.

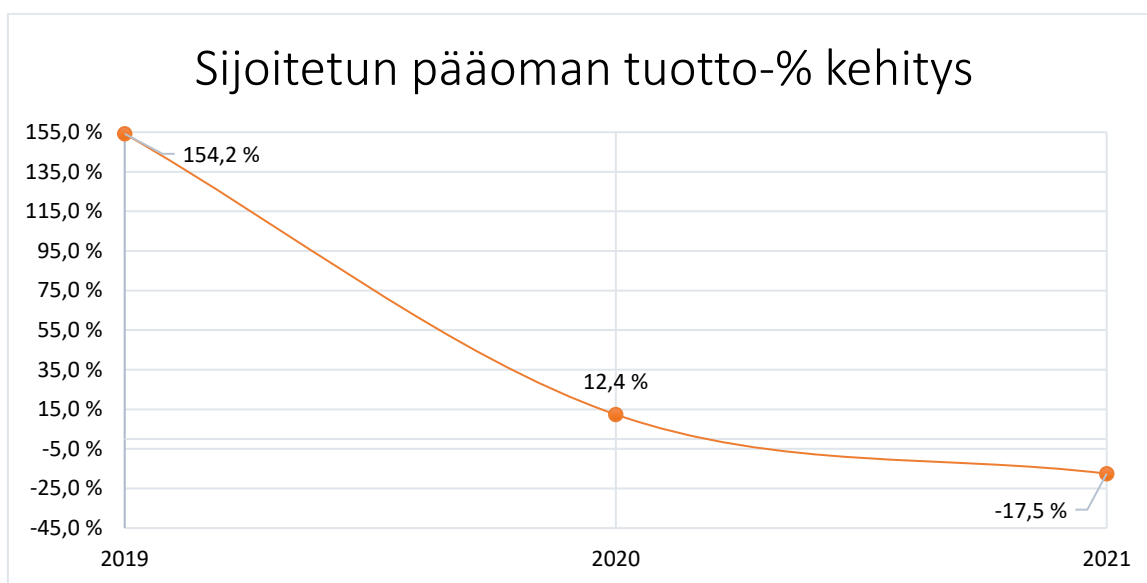
Yritys Y sai kuitenkin madallettua korkokulujaan jopa 69 prosentilla edellisestä tilikaudesta, noin 300 euroa. Tulos ennen tilinpäätössiirtoja sekä veroja oli noin -3 344 euroa ja edelliseen tilikauteen muutos oli -290 prosenttia. Tuloverot olivat tilinpäätöksessä 2020–2021 positiiviset, noin 62 euroa eli yrityksen ei tarvinnut tällä tilikaudella maksaa tuloveroja.

Vastaavaa puolella yrityksen pysyvissä vastaavissa oli edelleen koneet ja kalusto, josta oli tehty poistoja noin 316 euroa. Vaihto-omaisuuden alla olevat aineet ja tarvikkeet kasvoivat noin 893 euroa eli -18,7 prosenttia edellisestä tilikaudesta eli yritykselle jäi enemmän aineita ja tarvikkeita varastoon tilikauden päätteeksi kuin edellisenä tilikautena. Lyhytaikaiset saamiset yhteensä kasvoivat noin 46,7 prosenttia eli 2 154 euron verran, joista muut saamiset kasvoivat eniten. Lyhytaikaiset muut saamiset kasvoivat noin 2003 euroa eli 45,65 prosenttia, niiden ollessa tilikauden päätteeksi 6 391 euroa. Siirtosaamiset kasvoivat noin 151 euron verran ja olivat tilikauden päätteeksi 374 euroa. Rahat ja pankkisaamiset kuitenkin nousivat 1 411 euroa. Yrityksen tase suureni yhteensä 4 143 euron verran. Käyttöomaisuusinvestointeja ei tilikauden aikana ollut tehty.

Taseen vastattavaa puolella oma pääoma yhteensä pieneni yrityksen tilikauden tuloksen verran. Yritys oli joutunut kyseisellä tilikaudella myös ottamaan lyhytaikaista lainaa rahoituslaitoksilta, joita ei aiemmin taseessa ollut, noin 3 476 euron verran. Ostovelat kasvoivat noin 278 euroa (20,64 %) sekä siirtovelat noin 426 euroa (28,90 %). Eniten kasvoivat yrityksen muut lyhytaikaiset velat, noin 284,56 prosenttia edellisen vuoden muista veloista. Euroissa muutos oli noin 3 244 euroa. Yhteensä vieraspääoma kasvoi noin 186,38 prosenttia eli 7 424 euroa. Voidaan siis olettaa, että yrityksen on täytynyt ottaa lisää lainaa selvittääkseen maksuista. Tilinpäätöksessä 2019–2020 sekä 2020–2021 on myös mainittu,

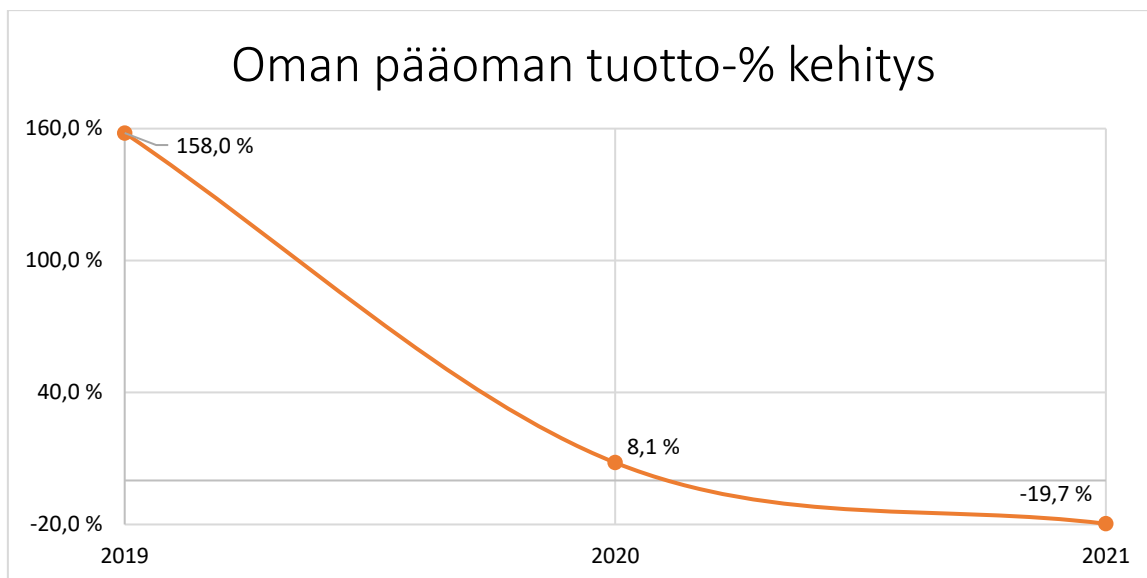
että COVID-19-epidemian aiheuttamat rajoitukset voivat vaikuttaa tulevaisuudessa yrityksen toimintaan ja siitä johtuen sen maksukykyyn.

Sijoitetun pääomantuotto-% laski tilikautena 2020–2021 noin -241,1 %, kuitenkin 29,9 prosenttiyksikköä edellisvuodesta ja oli koronarajoitusten kurittamana vuonna -17,5 %. Kuten kaaviosta 16 selviää, yrityksen sijoitetun pääoman tuotto-% kehityssuunta on ollut heikkenevä. Kaaviota myös hieman vääristää tilikautena 2018–2019 tehty osakepääoman korotus nolasta eurosta 2500 euroon. Ohjearvojen mukaisesti yrityksen sijoitetun pääoman tuotto-% oli erittäin heikko tilikauden 2020–2021 lopussa.

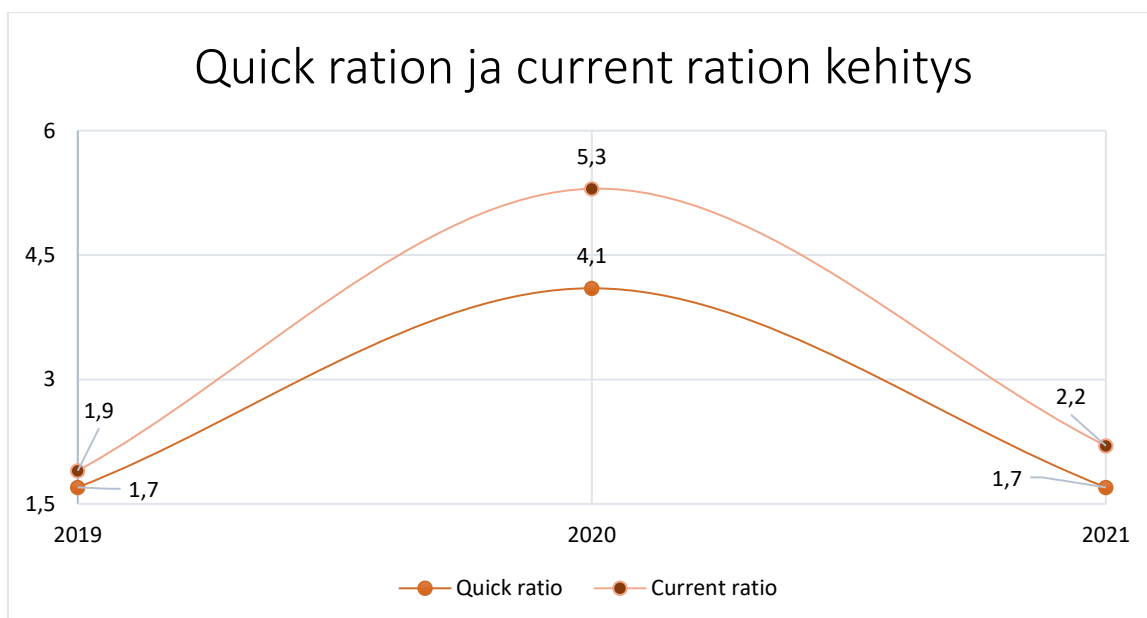
Kaavio 16. Sijoitetun pääoman tuotto-% kehitys tilikausina 2019–2021.

Oman pääoman tuotto-% laski negatiiviseksi, noin 27,8 prosenttiyksikköä edellisestä tilikaudesta ja jatkoi heikkenevää suuntaa kuten kaaviosta 17 selviää. Tilikauden oman pääoman tuotto-% oli -19,7 % ja se laski edellisen tilikauden välttävästään erittäin heikoksi. Luvun heikkenemisen selittää aikaisemmin esitetty nettotuloksen heikentyminen.

Kaavio 17. Oman pääoman tuotto-% kehitys tilikausina 2019–2021.

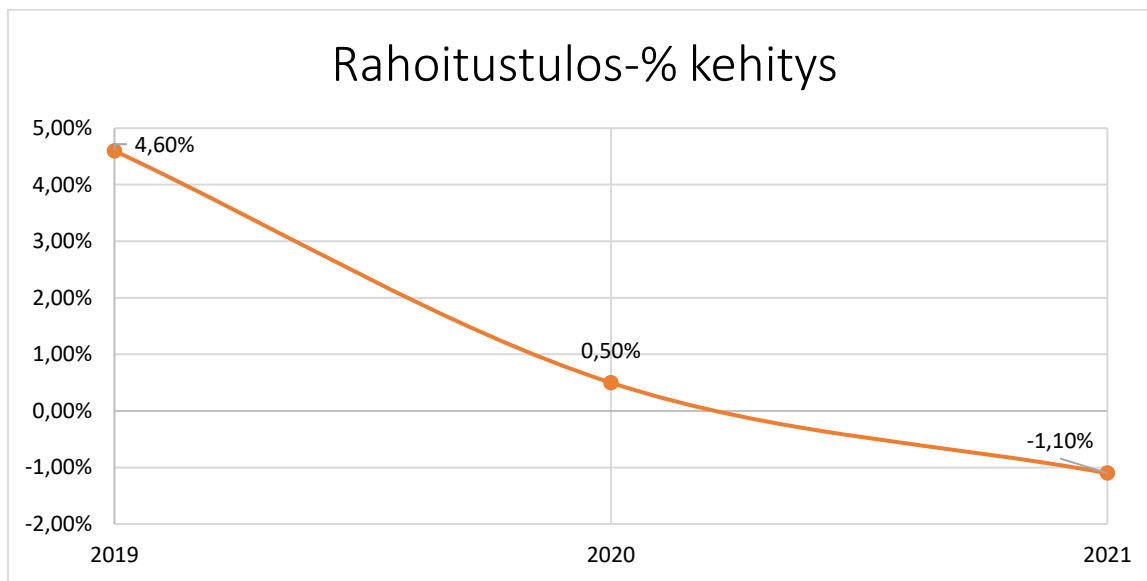
Yrityksen quick sekä current ratio olivat molemmat parantumaan päin 2019–2020 tilikautena. Kaaviosta 18 voi huomata, että tilikauden 2018–2019 päätteeksi yrityksen quick ratio oli jo hyvällä tasolla ja se vain paransi tunnuslukuna vahvuuttaan seuraavana tilikautena. Current ratio oli taas tyydyttävällä tasolla, mutta nousi reilusti hyvän ohjearvon puolelle. 2020–2021 tilikauden lopuksi kuitenkin molemmat palasivat lähes edellisiin pisteisiinsä, quick ration ollen kuitenkin edelleen hyvällä arvolla, mutta current ratio laski takaisin tyydyttävään ohjearvoon. Molempien tunnuslukujen kehityssuunta heikkeni.

Kaavio 18. Quick ration ja current ration kehitys tilikausina 2019–2021.

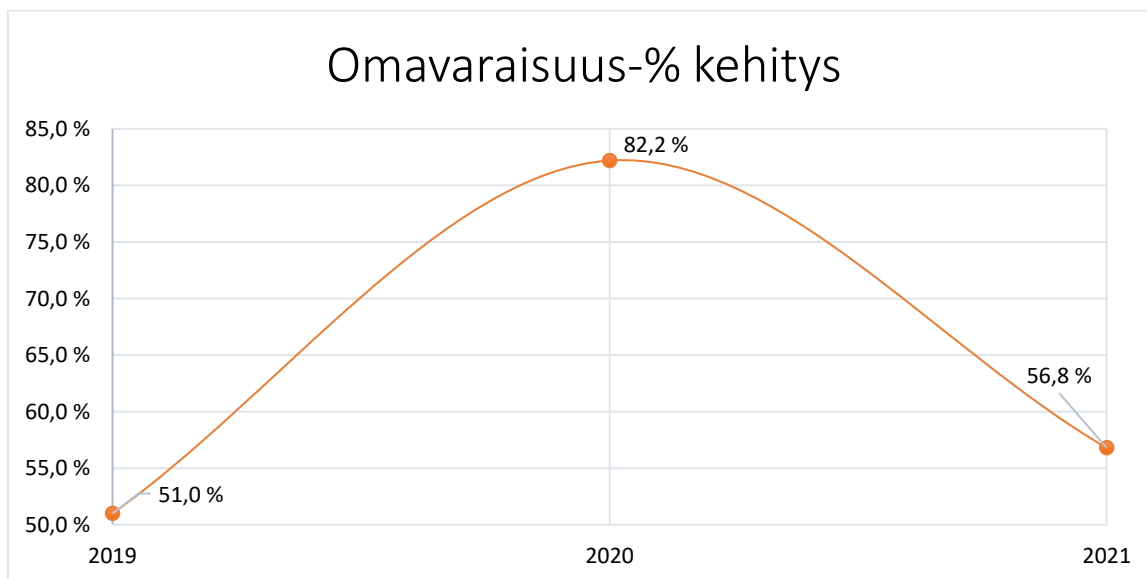
Rahoitustulos laski myös, mutta ei kuitenkaan kovin rajusti. Rahoitustulosprosentti putosi 1,6 prosenttiyksikköä ja oli tilikaudella 2020–2021 noin 1,1 negatiivisen puolella. Euroissa

rahoitustulos putosi kuitenkin lähes 4 670 euron verran. Kaaviosta 19 voi nähdä rahoitustulosprosentin muutoksen tilikausittain.

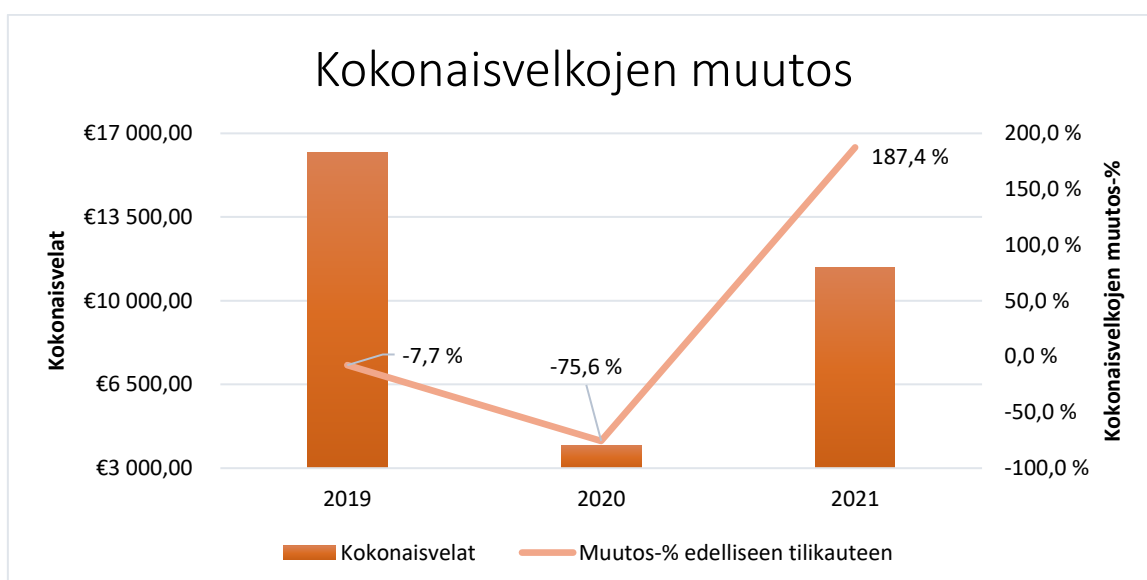
Kaavio 19. Rahoitustulos-% kehitys tilikausina 2019–2021.

Omavaraisuusprosentti pysyi koronarajoituksista huolimatta tilikaudella 2020–2021 hyvällä tasolla. Kaaviosta 20 selviää, kuinka yrityksen omavaraisuus-% oli 56,8 %, mikä oli parempi kuin tilikaudella 2018–2019 mutta kuitenkin heikompi kuin edeltävällä tilikaudella. Yrityksen omavaraisuuden heikkenevään kehityssuuntaan on mahdollisesti vaikuttanut muun muassa yrityksen pienentynyt oma pääoma sekä yrityksen ottamat lainat rahoituslaitoksilta, joita ei aiemmin ollut. Voidaankin olettaa, että yrityksen vakavaraisuus on heikentynyt koronan aiheuttamien rajoitusten myötä.

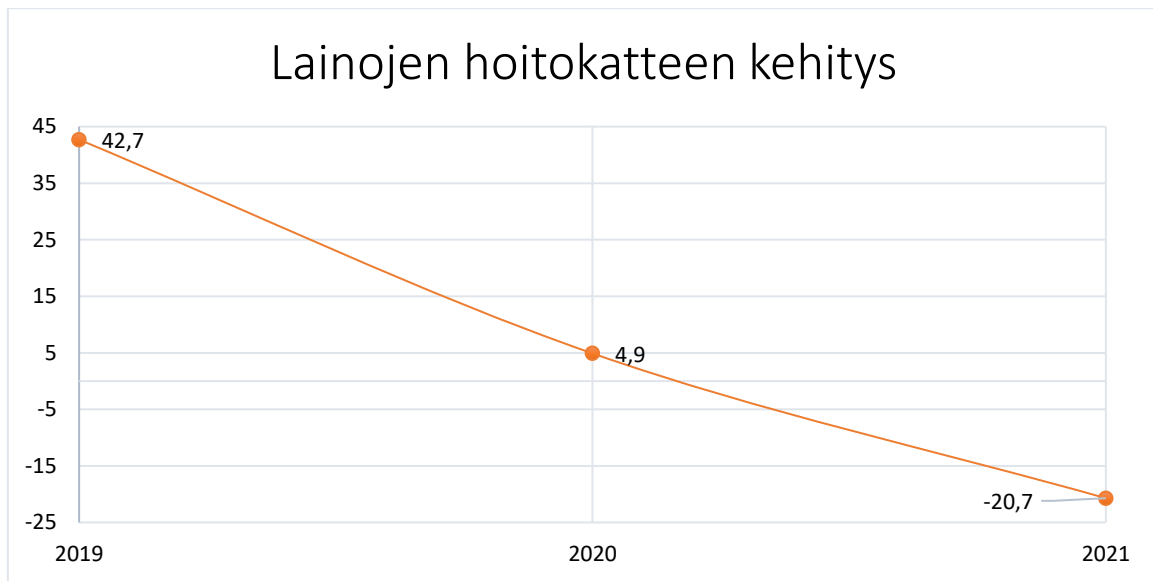
Kaavio 20. Omavaraisuus-% kehitys tilikausina 2019–2021.

Yrityksen Y suhteellinen velkaantuneisuusprosentti kasvoi hieman edellisestä tilikaudesta. Edeltävinä tilikausina tunnusluku oli 4,8 % ja 1,3 %, mutta se nousi noin 3,1 prosenttiyksikköä pandemian kurittamalla tilikaudella ja oli täten 4,4 %. Kaaviosta 21 huomaa, kuinka yrityksen kokonaisvelat olivat myös laskussa ennen koronaviruksen kurittamaa tilikautta 2020–2021. Ne laskivat 16 200 eurosta 3 960 euroon, mutta nousivat noin 187,4 % eli 7 424 euron verran. Yrityksen kokonaisvelat koostuvat lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta, joista eniten kasvoivat muut velat, noin 3 250 euroa. Yritys oli ottanut myös kyseisellä tilikaudella lyhytaikaista lainaa rahoituslaitoksilta noin 3 480 euroa, mikä kasvatti kokonaisvelkoja ja oli myös noin 30 % kokonaisveloista sekä lähes yhtä suuri summa kuin edellisvuoden lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä. Voidaan olettaa, että yritys on joutunut lisäämään vieraan pääoman määrää selvittääkseen vähentyneen liikevaihdon seurauksista.

Kaavio 21. Kokonaisvelkojen muutos tilikausina 2019–2021.

Kuten kaaviosta 22 näkee, yrityksen lainojen hoitokatteen tunnusluku laski tilikaudella 2020–2021 negatiivisen puolelle eli yrityksen lainojen hoitokate oli koronarajoitusten myötä mennyt erittäin heikoksi. Tunnusluku oli -20,7 kun heikon ohjearvo on alle 1. Yrityksellä ei riittänyt tulorahoitus kattamaan lainojen hoitovelvoitteita.

Kaavio 22. Lainojen hoitokatteen kehitys tilikausina 2019–2021.

10 Vertailu toimialaan

Yrityksen X sekä yrityksen Y toimialana on 56101 Ravintolat. Tiedot toimialavertailuun on otettu Työ- ja elinkeinoministeriön tilastopalvelusta, josta löytyvät Finnveran tilinpäätöstilastot. Yhteensä yrityksiä oli 56101 Ravintolat -toimialalla saatu mukaan 369 kappaletta. Kyseiseen tilastoon tehdään päivitykset kolme kertaa vuodessa, maaliskuu-, heinä- ja lokakuussa. Taulukko on päivitetty viimeksi 7.10.2021. Tilinpäätöstilastosta näkee 1. kvartiilin eli alakvartiilin, 1. kvartiilin eli mediaanin sekä 3. kvartiilin eli yläkvartiilin. Alakvartiili sisältää 25 % havainnoista alusta alkaen. Mediaani sisältää 50 % havainnoista. Yläkvartiili sisältää 75 % havainnoista.

Yleisesti toimialan yritysten liikevaihto on ollut laskussa selvästi, lukuun ottamatta yläkvartiiliin kuuluvia yrityksiä, joiden liikevaihdot ovat olleet 1 145 000 euron luokkaa. Liikevaihdoltaan mediaaniin sekä alakvartiiliin kuuluvien yritysten liikevaihdot ovat laskeneet noin 30–100 tuhatta euroa vuodesta 2019, kun yritysten X ja Y tilikausien liikevaihdot laskivat noin 50 tuhatta euroa.

Liikevaihdon muutos-% on tilinpäätöstilaston kohdalla karua luettavaa, kun aikaisempina vuosina yläkvartiili on ollut 8,1 prosenttia sekä 15,8 prosenttia. Vuonna 2020 yläkvartiili sekä mediaani olivat tasan nolla eli liikevaihdot eivät parantuneet lähestulkoon millään yrityksellä. Alakvartiili on myös muuttunut edellisestä vuodesta 28 prosenttiyksikköä negatiiviseen suuntaan. Alakvartiili oli liikevaihdon muutosprosentin kohdalla -28,3 prosenttia. Yrityksen X liikevaihdon muutosprosentti oli -14,2 ja yrityksen Y -17,2 koronarajoitusten iskettyä, joten yritysten liikevaihdot eivät muuttuneet kuitenkaan niin radikaalisti, kun yleisesti toimialalla.

Käyttökateprosentti kuitenkin oli toimialaan verrattuna heikompi molemmilla yrityksillä. Yritys X:n käyttökateprosentti oli -2,8 ja yrityksen Y käyttökateprosentti oli -1,1 kun toimialan alakvartiili oli -0,2 ja mediaani 6,0 prosenttia. Käyttökate jäi siis toimialaan verrattuna noin 1–2 prosenttia heikommaksi vuonna 2020.

Liiketulosprosentti taas jäi yrityksellä X heikommaksi verrattuna toimialaan, kun se oli -5,6 prosenttia ja toimialan alakvartiili oli -3,9. Yrityksen Y liiketulosprosentti oli taas parempi kuin toimialan alakvartiili, mutta ei kuitenkaan mediaania. Nettotulosprosentin kohdalla oli sama tilanne. Alakvartiili oli toimialalla noin -5,9 nettotulosprosenttina kun yrityksen X kohdalla se oli -6,4 ja yrityksen Y kohdalla -1,3. Sijoitetun pääoman tuotto prosentti oli heikompaa kuin toimialan alakvartiili. Yrityksellä X -32,9 prosenttia ja yrityksellä Y -17,5 prosenttia kun taas alakvartiili toimialalla oli -12,2. Yritys X:n sijoitetun pääoman tuotto pro-

sentti oli lähes kolmanneksen heikompi kuin toimialalla yleisesti. Oman pääoman tuotosta ei ollut saatavilla tietoa Finnveran tilinpäätöstilastosta.

Toimialan quick ration yläkvartiili oli 2020 vuoden tilinpäätöstilastossa 1,5 kun taas tarkasteltavien yritysten quick ratio olivat yrityksellä X 1,4 ja yrityksellä Y 1,7. Quick ration kohdalla yritykset olivat siis toimialansa kärkikastia. Current ratio oli toimialan yläkvartiilissa 1,7 kun se yrityksellä X oli 2,0 sekä yrityksellä Y 2,2 eli toimialaan verrattuna erittäin hyvässä kunnossa. Rahoitustulos-% oli myös yrityksellä Y parempi kuin yrityksellä X toimialaan verrattuna. Toimialan alakvartiili rahoitustulosprosentissa oli -2,6 kun se oli yrityksellä X -3,5 ja yrityksellä Y -1,1 prosenttia.

Omavaraisuusaste oli kuitenkin molemmilla yrityksellä paljon parempi kuin toimialalla. Toimialan yläkvartiili omavaraisuusasteen kanssa oli 30,9 ja mediaani 12,6. Yrityksen X omavaraisuusaste oli 45,1 prosenttia eli noin 14 prosenttiyksikköä parempi verrattuna toimialaan ja yrityksen Y omavaraisuusaste oli 56,8 prosenttia eli 26 prosenttiyksikköä parempi verrattuna toimialaan. Lainojen hoitokatteesta ei ollut saatavilla tietoja Finnveran tilinpäätöstilastosta.

Ostovelkojen kiertoaika poikkesi molemmilla yrityksillä toisistaan mutta myös toimialaan verrattuna. Yritys X:llä oli toimialan mediaaniin kuuluva ostovelkojen kiertoaika eli 31,9 päivää kun mediaani oli 32 päivää. Yrityksen Y ostovelkojen kierto oli reilusti maltillisempi, vain 7,1 päivää kun alakvartiili toimialalla oli 15. Yritys Y:n ostovelkojen kierto on ollut myös edellisillä tilikausilla maltillista, kun taas yrityksen X ostovelkojen kierto on ollut pienemään päin, mutta nousi lähes tuplana vuonna 2020. Yrityksillä ei kuitenkaan ollut myyntisaamisten kierrosta dataa analysoitavaksi, joten on vaikea sanoa, onko ostovelkojen maksuaika lyhyempi vai pidempi kuin myyntisaamisilla eli onko yritys voinut tavaran-toimittajilta saadulla luotolla voinut rahoittaa asiakkaiden luototuksen sekä osan juoksevista menoista. (Työ- ja elinkeinoministeriö: Finnveran tilinpäätöstilastot 2021.)

11 Tutkimuksen päätelmät sekä tulevaisuuden näkymä

Pandemian ja rajoitusten vaikutus Yritys X:n toiminnan laajuuteen

Tutkimuksen perusteella voidaan vastata tutkimuskysymyksiin. Yritys X:n toiminnan laajuuden tunnusluvusta saadaan selville liikevaihdon heikentyneen noin 14,2 prosenttia edellisestä tilikaudesta. Liikevaihto putosi lähes 45 660 euron verran edellisestä. Jos vuoden 2019 tuloslaskelmasta nostetaan esille edellisen vuoden liikevaihto ja jaetaan se karkeasti 12 kuukauteen, saadaan yhden kuukauden liikevaihdoksi karkeaksi arvioksi 26 700 euroa. Tutkimuksesta voidaan havaita, että koronapandemian aiheuttamat rajoitukset ovat karsineet yritykseltä vajaa kahden kuukauden liikevaihdon verran tuottoa.

Pandemian ja rajoitusten vaikutus Yritys X:n kannattavuuteen

Heikentynyt liikevaihto heijastuu myös heikentyneeseen kannattavuuteen. Yrityksen X käyttökate laski noin 19 300 euroa eli pieneni -164 % verran ja käyttökateprosentti vajosi negatiiviseksi ollessaan -2,8 %. Yritys oli tehnyt edellistä tilikautta kaksinkertaisesti suuremmat poistot, mutta liiketulos oli heikko, lähes -15 500 euroa. Liikevaihdon heikkenemisen myötä olivat kuitenkin ostot tilikauden aikana, palkat ja palkkiot sekä muut henkilösivukulut yhtä suuret prosentuaalisesti verrannollisia liikevaihtoon. Kuitenkin suurentuneet liiketoiminnan muut kulut, eläkekulut sekä poistot saivat yrityksen liiketuloksen tappiolliseksi. Liiketulosprosentti heikkeni myös rajusti, noin 8,3 prosenttiyksikön verran negatiiviseksi luvuksi -5,6 %.

Yrityksen X nettotulos kärsi myös heikosta liiketuloksesta, vaikka rahoituserät olivatkin pieniä summiltaan ja verot olivat myös pienentyneet lähes puolella. Nettotulos heikkeni 517 % eli vähennystä oli noin 21 670 euroa verrattuna edeltävään tilikauteen. Nettotulosprosentti oli -6,4% eli laskenut heikompaan suuntaan 7,7 prosenttiyksikön verran. Nettotuloksen kuin myös käyttökateen laskusäännöissä liiketulos ovat isossa roolissa ja tappiollisen liiketuloksen vuoksi myös kyseiset tunnusluvut ovat heikentyneet koronapandemian aiheuttamien rajoitusten vuoksi.

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti oli ennen pandemiaa yrityksessä X erinomaisella tasolla ennen kuin koronapandemian aiheuttamat rajoitukset laitettiin toimeen. Toimien myötä sijoitetun pääoman tuottoprosentti heikkeni reilusti, lähes 53 prosenttiyksikön verran negatiiviseksi. Tunnusluvun arvo oli -32,9 % ja tähänkin vaikutti vahvasti välillisesti edellisessä kappaleessa mainittu liiketulos sekä välittömästi nettotulos. Heikentynyt nettotulos kuuluu sijoitetun pääoman tuottoprosentin laskusääntöön ja on täten vaikuttanut kriittisesti tähän tunnuslukuun. Saman ilmiön voi huomata oman pääoman tuottoprosentista, joka myös laski vielä rajummin kuin edellinen tunnusluku, noin 93 prosenttiyksikön verran. Tutkimuk-

sen perusteella voidaan todeta, että Yritys X:n kannattavuus on heikentynyt rajusti koronapandemian sekä sen vuoksi asetettujen rajoitusten vuoksi. Vahvasti tappiollinen liike-tulos painoi monet muutkin kannattavuuden mittarit alas. Tarkastelukauden kulurakenteen perusteella voidaan myös todeta yritys X:n osalta, että nollatuloksen pääseminen olisi Navitan Yritysmallin mukaan edellyttänyt yritykseltä 6,4 % korkeampia hintoja tai kokonaiskulujen leikkaamista noin 6 %. Kuitenkin tutkimuksen perusteella yritys selvisi muutoin tilikauden aikana hyvin, sillä satunnaiset tuotot olivat suuret ja yrityksen tilikauden voitto oli positiivinen.

Pandemian ja rajoitusten vaikutus Yritys X:n maksuvalmiuteen

Maksuvalmius oli yritys X:llä kuitenkin heikosta kannattavuudesta huolimatta hyvällä tasolla eikä kärsinyt yhtä rajusti, paitsi rahoitustuloksen osalta. Yrityksen quick ratio kärsi vain hieman ja putosi viitteellisten arvojen mukaan erinomaiselta tasolta hyvälle tasolle ja oli vain 0,2 päässä erinomaisesta arvosta. Current ratio seurasi lähes samanlaista kehitystä kuten quick ratio. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta yrityksen maksuvalmiuden hieman laskeneen, mutta vaikutukseltaan vähäisesti. Yrityksellä X:ltä löytyy siis hyvä maksuvalmius sekä rahoituspuskuria tilinpäätöshetkellä eikä yrityksellä oleteta täten olevan ilmenneen erääntyneitä maksuja, viivästyskorkoja tai maksuhäiriöitä pandemian aiheuttamien rajoitusten myötä. Yrityksen kyky selviytyä lyhytaikaisista veloistaan nopeasti rahaksi muutettavilla omaisuuserillään säilyi myös hyvänä ja sillä oli tilinpäätöshetkellä käytettävissä varoja yllättäviinkin menoihin.

Rahoitustuloksen kohdalla tilanne oli huonompi. Rahoitustulos oli -9 600 euroa ja suhteessa liikevaihtoon rahoitustulosprosentti oli -3,5 prosenttia. Yrityksen liiketoiminta ei siis tuottanut tulorahoitusta lainkaan. Tähänkin tunnuslukuun vaikutti laskusäännössä mukana oleva nettotulos, jonka jo aiemmin kerrottiin laskeneen vahvasti negatiiviseksi. Yritys on siis mahdollisesti joutunut purkamaan likviditeettiään tai rahoittamaan juoksevia rahoituskulujaan muilla keinoin. Tutkimuksen perusteella voidaan olettaa kuitenkin tilinpäätöshetkellä maksuvalmiuden olevan yleisesti hyvällä tasolla, vaikka kannattavuus olikin heikompa.

Pandemian ja rajoitusten vaikutus Yritys X:n vakavaraisuuteen

Yrityksen omavaraisuusprosentti parani vuoden 2020 tilinpäätöksessä. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysioppaan antamien ohjearvojen perusteella voidaan tulkita olleen hyvällä tasolla ja Alma Talentin Tunnuslukuopasta hyödyntäen tunnusluvun arvosanaksi saadaan lähestulkoon erinomainen. Omavaraisuusprosentti on ollut edellisvuosiin verrattuna vahvasti kasvusuunnassa ja kehittymässä positiivisesti. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta yrityksen taseen omien varojen muodostavan puskurin mahdollisia tappiota vas-

taan ja yrityksellä olevan hyvä omavaraisuusaste. Täytyy myös ottaa huomioon yrityksen suhteellisen lyhyt toiminta-aika, joka alkoi vuodesta 2016 uudella paikalla. Yritys ei ole nuoreksi yritykseksi kovin velkaantunut, ja sillä on suurempi liikkumavapaus verrattuna yrityksiin, joilla on pienempi omavaraisuusaste.

Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti pysytteli tarkasteltavien tilikausien aikana lähes samana, noin 11–12 prosenttia. Pieni notkahdus kuitenkin tapahtunut tilikaudella 2020 verrattuna edelliseen, mutta vain 1,1 prosenttiyksikön verran. Kokonaisvelat olivat tilikaudesta tilikauteen laskussa ja tilikaudella 2020 kokonaisvelkojen määrä väheni edellisestä tilikaudesta 21,5 prosentin verran eli noin 9 000 euron verran, kun vastaavasti liikevaihto supistui -14,2 %. Myös lainojen hoitokate oli koko tarkasteluajan ohjeellisten arvojen perusteella reilusti hyvällä tasolla, vaikkakin tunnusluvun kehitys olikin heikkenevään suuntaan. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta yrityksen pystyneen vähentämään velka- taakkaansa koronapandemiasta aiheutuneista rajoituksista piittaamatta ja säilyttämään tulorahoituksen riittävyyden lainojen hoidon näkökulmasta.

Pandemian ja rajoitusten vaikutusten vertailu Yritys X:n ja toimialan kesken

Tutkimuksen mukaan voidaan todeta yritys X:n toiminnan laajuuden seuranneen samaa laskevaa suuntaa kuin toimialalla oli Työ- ja elinkeinoministeriön TEM-Tilastopalvelusta saatavan Finnveran tilinpäätöstilaston mukaan. Liikevaihdon muutosprosentti ei ollut yhtä pahasti vajonnut kuin toimialalla, joten voidaan perustella yrityksen pärjänneen kuitenkin liikevaihdon osalta paremmin kuin muut toimialalla toimivat yritykset. Käyttökateprosentti oli muihin toimialan yrityksiin verrattuna heikompi, kuten myös liiketulosprosentti sekä nettotulosprosentti. Sijoitetun pääoman tuotto prosentti oli myös heikompi verrattuna toimialaan. Oman pääoman tuotto prosentista ei ollut tietoa saatavilla. Saatujen tietojen ja tutkimuksen perusteella voidaan todeta yrityksellä X olleen heikompi kannattavuus verrattuna toimialaan yleisesti tilikaudella 2020, jolloin koronapandemian aiheuttamat rajoitukset laitettiin toimeen.

Maksuvalmiuden osalta yritys X:n tilikausi 2020 näytti hyvältä. Tunnuslukuna quick ratio oli toimialaan verrattuna erittäin hyvä. Samoin myös current ratio oli lähes erinomainen verrattuna toimialaan. Kannattavuuden laskiessa oli yritys kuitenkin pystynyt paremmin hoitamaan maksuvalmiuttaan näiden osalta. Rahoitustulosprosentin kohdalla tilanne oli taas heikompi kuin toimialalla vuonna 2020. Tunnusluvun kehitys oli myös ajallisessa vertailussa myös heikkenemässä suunnassa. Toisin oli quick ration sekä current ration kohdalla. Tutkimuksen perusteella voidaan huomata yrityksen pystyneen parantamaan maksuvalmiuttaan niin ajallisesti verrattuna kuin myös toimialaan verrattuna huolimatta toiminnalle asetetuista rajoituksista.

Vakavaraisuuden osalta yrityksen X tilanne näyttää yleisesti jo hyvältä, mutta myös hyvältä verrattuna toimialaan. Toimialaan verrattuna tilanne oli erinomainen, kun tutkittiin omavaraisuusprosentin tilannetta. Omavaraisuusprosentti oli kymmeniä prosenttiyksikköjä parempi kuin toimialan yrityksillä. Kokonaisveloista ja lainojen hoitokatteesta ei Finnveran tilinpäätöstilasto tarjonnut tietoa. Sama tilanne myös suhteellisen velkaantuneisuusprosentin kanssa. Tutkimuksen perusteella voidaan kuitenkin todeta vakavaraisuuden olevan erityisen hyvällä tasolla verrattuna toimialaan.

Pandemian ja rajoitusten vaikutus Yritys Y:n toiminnan laajuuteen

Liikevaihto laski koronarajoitusten kurittamalla tilikaudella yrityksellä Y noin 54 tuhannen euron verran. Liikevaihto pieneni edelliseen tilikauteen verrattuna -17,2 %. Jos tilikauden 2019–2020 tuloslaskelmasta nostetaan esille edellisen vuoden liikevaihto ja jaetaan se karkeasti 12 kuukauteen, saadaan yhden kuukauden liikevaihdon karkeaksi arvioksi 17 690 euroa. Tutkimuksesta voidaan havaita, että koronapandemian aiheuttamat rajoitukset ovat karsineet yritykseltä lähes kolmen kuukauden liikevaihdon verran tuottoa. Täytyy myös ottaa huomioon, että tilikaudella 2019–2020 viimeinen kuukausi on ollut jo rajoitusten myötä hiljainen.

Pandemian ja rajoitusten vaikutus Yritys Y:n kannattavuuteen

Liikevaihdon heikentyminen ja vähentyneet tuotot heijastuivat myös tässä yrityksessä heikentyneeseen kannattavuuteen. Käyttökate yrityksellä Y heikkeni 5 400 euroa ja oli 2 900 euroa negatiivisena. Käyttökate pieneni 217 prosentin verran. Myös käyttökateprosentti heikkeni ja vajosi nollatason alapuolelle ollen näin -1,1 %. Poistot eivät olleet suuret ja liiketulos oli heikko. Liiketulokseksi kertyi -3 200 euroa ja vähennystä edelliseen tilikauteen verrattuna oli noin 5 400 euroa. Verrattuna toiseen tutkimuksessa mukana olleeseen yritykseen, liikevaihto ei ollut pudonnut yhtä rajusti. Liiketulosprosentti jatkoi kuitenkin heikenevään suuntaan ja heikkeni 1,9 prosenttiyksikön verran sekä oli noin 1,2 %. Yrityksellä oli kuitenkin tilikaudella 2020–2021 vanhoista tilikausista poiketen noin 10 700 euroa liike-toiminnan muita tuottoja, jotka vähensivät myöhemmin mainittavaa liiketappiota. Tutkimuksen perusteella ei voida kuitenkaan todeta, mitä liiketoiminnan muut tuotot olivat, sillä yritystä ei saatu vastaamaan tutkimusta edistävään kyselyyn eikä tilinpäätöstiedoista löytynyt tietoa.

Nettotulos oli myös tappiollinen, noin -3 280 euroa. Tunnuslukuna se heikkeni 332 prosenttia ja vähennystä edelliseen tilikauteen oli noin 4 700 euroa. Nettotulosprosentin kehityssuunta oli myös heikkenemään päin. Viimeisen tilikauden nettotulosprosentiksi muodostui -1,3 %. Tunnusluvun heikentymiseen vaikutti heikentynyt liiketulos, joka on nettotu-

loksen laskusäännössä mukana. Yrityksellä Y heikentynyt liiketulos vaikuttaa yhtä lailla myös heikentyneeseen käyttökatteeseen.

Liiketulosta on myös käytetty sijoitetun pääoman tuotto-%:n laskemiseen, joka myös heikkeni tarkasteluajanjaksolla. Edellisestä tilikaudesta tunnusluku heikkeni 29,8 prosenttiyksiköllä ja oli erittäin heikko. Pitkälle menneisyyteen kyseisestä tunnusluvusta ei ole tietoa jo aiemmin mainitun osakepääoman sijoitusajankohdan vuoksi. Sama tilanne on myös oman pääoman tuotto-%:n kohdalla, mikä laski myös 27,8 prosenttiyksiköä ja oli 2020–2021 tilikaudella erittäin heikko. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että yritys Y:n tilanne on lähes sama kuin yrityksellä X koskien edellä mainittuja kannattavuuden tunnuslukuja, ne olivat heikot heikentyneen liiketuloksen toimesta. Jotta yritys oli päässyt tekemään nollatuloksen, olisi sen tilikaudella 2020–2021 kulurakenteen perusteella täytyntä joko leikata kokonaiskuluja 3 282 eurolla tai korottaa hintojaan noin 1,3 prosenttia. Tilikauden lopullista tulosta eli tappiota ei kuitenkaan pelastanut tuloslaskelmassa olleet muut korko- ja rahoitustuotot eikä yrityksellä ollut mitään satunnaisia tuottoja, joilla paikata muodostunutta tappiota.

Pandemian ja rajoitusten vaikutus Yritys Y:n maksuvalmiuteen

Yrityksen Y maksuvalmiuden tunnusluvut kokivat myös pienen heikkenemisen, mutta ei suuresti staattisesti taseesta lasketuilla tunnusluvuilla. Rahoitustulos dynaamisen maksuvalmiuden tunnuslukuna painui kuitenkin nollan alapuolelle. Tilinpäätöshetkellä yrityksen quick ratio oli erinomainen, vaikka laskikin noin 3,1:llä. Tunnusluvun kehityssuunta oli kuitenkin heikentynyt. Current ration arvo laski hyvälle tasolle 2,2. Se oli kuitenkin ennen pandemian aiheuttamia rajoituksia 5,3 joka voidaan laskea kaksinkertaisesti paremmaksi kuin erinomainen arvosanaltaan. Vaikka tunnusluku laskikin 3,1:llä, oli yrityksen maksuvalmius ja rahoituspuskuri tilinpäätöshetkellä erinomainen. Tutkimuksesta saatujen tietojen perusteella voidaan todeta yrityksen maksuvalmiuden heikenneen verrattuna aiempiin tilinpäätöksiin, mutta ei kuitenkaan ohjearvojen heikolle puolelle.

Pandemian ja rajoitusten vaikutus Yritys Y:n vakavaraisuuteen

Vakavaraisuuden suhteen yrityksellä Y voidaan todeta omavaraisuusasteen pysyneen hyvällä tasolla, vaikka se laski 82,2 prosentista 56,8 prosenttiin edellisestä tilikaudesta. Kuitenkin yli puolet yrityksen varoista oli omaa eikä vierasta pääomaa. Tilinpäätöksestä ilmenee, että yritys on joutunut turvautumaan ylimääräiseen lainaan mikä on heikentänyt omavaraisuusastetta. Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti kasvoi 3,1 prosenttia edellisestä tilikaudesta ja oli noin 4,4 % tilikaudella 2020–2021. Tutkimuksen tuloksesta voidaan todeta, ettei yrityksen velkojen suhde liiketoiminnan laajuuteen kasvanut suuresti eikä täten vaikuttanut sen osalta vakavaraisuuteen sen suuremmin. Kokonaisvelkojen

määrä kasvoi noin 7 400 euroa ja muutosprosentti edelliseen tilikauteen oli 187,4 %. Pro-senteissa muutos on suuri, sillä kokonaisvelat ovat lähes kaksinkertaistuneet edellisestä tilikaudesta. Merkille pantava asia yrityksen vakavaraisuudesta on myös rajusti heikentynyt lainojen hoitokate. Ohjearvon ollessa 1, oli yrityksen tunnusluvun arvo -20,7. Tutkimuksesta voidaan todeta, että vakavaraisuuden tunnuslukujen perusteella pandemian aiheuttamat rajoitukset vaikuttivat yrityksen vakavaraisuuteen negatiivisesti.

Pandemian ja rajoitusten vaikutusten vertailu Yritys Y:n ja toimialan kesken

Yritys Y:n kohdalla voidaan todeta jo aiemmin yrityksen X kanssa huomattu liikevaihdon heikentyminen, joka jatkoi samaa suuntaa kuin toimialalla oli trendinä. Tämä selviää tutkimalla Finnveran tilinpäätöstilastoja sekä yrityksen tunnuslukuja ja vertailemalla niitä. Liikevaihdon muutosprosentti oli hieman tilastollisesti mediaania heikompi, mutta kuitenkin parempi mitä havaintojen alakvartiililla. Käyttökateprosentti oli myös toimialaan verrattuna heikompi kuin tilinpäätöstilaston havaintojen heikoimmilla. Liiketulosprosentti oli kuitenkin parempi kuin heikoimmilla tilastojen perusteella, sama koskee myös nettotulosprosenttia. Oman pääoman tuotto prosentista ei ollut saatavilla tietoa. Tilinpäätöstilaston sekä yrityksen Y tunnuslukuja tarkastelemalla ja tutkimalla voidaan todeta, että yrityksen Y kannattavuus sekä liiketoiminnan laajuus olivat toimialan muihin toimijoihin heikompa 2020, jolloin koronapandemian aiheuttamat rajoitukset pantiin toimeen.

Maksuvalmiutta tutkiessa voidaan kuitenkin todeta yrityksen Y olevan hyvässä tilanteessa verrattuna muihin toimialalla toimiviin yrityksiin. Tunnusluvut, kuten quick ratio sekä current ratio olivat toimialaan verrattuna erittäin hyviä. Current ratio oli vahvempi kuin quick ratio toimialaan verrattuna. Tutkimuksen perusteella voidaan huomata yrityksen maksuvalmiuden olleen edelleen hyvällä tasolla, vaikka kannattavuus heikkeni. Rahoitustulosprosentin osalta tilanne oli mediaaniin verrattuna heikompa, mutta ei kuitenkaan yhtä heikkoa kuin alakvartiiliin osuneilla yrityksillä tunnusluvun suhteen. Rahoitustulosprosentti on kuitenkin ajallisesti tarkasteltuna ollut heikkenemään päin vuosittain. Current ratio sekä quick ratio taas tunnuslukuina vahvistuivat ennen koronapandemiaa. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta yrityksen maksuvalmiuden olevan hyvällä tasolla sekä sen parantuneen sekä ajallisesti verrattuna kuin myös toimialaan verrattuna, huolimatta siitä, että sen toimintaa kohtaan on asetettu rajoituksia pandemian myötä.

Vakavaraisuus yrityksellä Y oli heikentynyt itsessään, mutta verrattuna toimialaan tilanne oli hyvä. Omavaraisuusprosentti oli reilusti parempi kuin toimialan parhailla, lähes 20 prosenttiyksikköä tilaston havaintojen yläkvartiiliin. Kokonaisveloista sekä lainojen hoitokatteesta ei Finnveran tilinpäätöstilasto tietoa tarjonnut. Sama tilanne myös suhteellisen velkaantuneisuusprosentin suhteen. Kuitenkin voidaan tutkimuksen perusteella todeta, että

yrittäjällä oli toimialaan verrattuna vakavaraisuus hyvässä kunnossa ja omia varoja löytyi enemmän kuin vierasta pääomaa.

Yrityksen Y kohdalla jäi tutkimuksen osalta tekemättä kysely koskien tilinpäätöksiä sekä niistä tehtyjä raportteja, joista olisi saatu tutkimukselle lisäarvoa.

Tulevaisuuden näkymät

Tutkimuksen tekeminen aloitettiin vuonna 2021 syksyllä, jolloin oli jo otettu käyttöön koronapassiksi nimetty työkalu. EU:n koronapassi sisälsi kolme eri todistusta, jotka kaikki toimivat koronapassina. Oli mahdollisuus saada todistus koronarokotteesta, todistus koronatestituloksesta sekä todistus sairastetusta koronasta. EU:n koronapassi otettiin käyttöön vaihtoehtona rajoitustoimille, jolloin passi mahdollisti sisäänpääsyn ravintoloihin, yökerhoihin sekä muihin tilaisuuksiin ja tapahtumiin. Mikäli jokin näistä toteutui, näytti koronapassi vihreää väriä tarkastuksessa. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan koronapassi oli laissa tarkoitettu tilanteisiin, jolloin on voimassa viranomaisten asettamia rajoituksia epidemian leviämisen estämiseksi. Koronapassin esittämistä ei veloitettu keneltäkään, mutta toiminnanharjoittaja pystyi edellyttämään koronapassia asiakkailta, osallistujilta tai yleisöltä, mutta ei työntekijöiltä. Koronapassin avulla yritykset pystyivät avaamaan ovensa sekä toimimaan lähes normaaleissa olosuhteissa, kuitenkin huomioiden asiakaspaikkojen määrät sekä aukioloajat eivät olleet yömyöhään.

Koronapassi ei kuitenkaan ollut ratkaisu ongelmaan, sillä joulukuussa 2021 valtioneuvosto päätti rajoittaa koronapassin käyttöä uuden koronavirusvariantin vuoksi. Uusi omikronvariantti oli erityisen herkästi tarttuva, mutta ei pääosin aiheuttanut yhtä vakavaa tautia kuten muut variantit. Baarit ja ravintolat olivat suljettuina joulukuussa kolme viikkoa, kunnes ne avattiin uudelleen. Koronapassia ei enää käytetty, mutta asiakaspaikkojen rajoitukset olivat edelleen käytössä. Helmikuun alussa kuitenkin hallitus päätti ruveta purkamaan rajoituksia, jolloin ruoka- ja anniskeluravintolat pystyivät olemaan auki klo 24 asti, anniskelun tuli päättyä klo 23. Maaliskuun 2022 alusta ravintolat saivat taas toimia normaalien rajoitusten mukaisesti eli niille annettiin mahdollisuus anniskella alkoholia kello 04 saakka. Pidemmän rajoitustenpurkuajan syynä oli, että haluttiin katsoa muiden maiden esimerkistä, voidaanko yhteiskunta todellakin avata.

Rajoitusten poistuttua ihmiset ovat olleet vapautuneempia sekä käyttäneet ravintoloita ja baareja. Yökerhot ovat palautuneet ja alkunäyttää valoisalta ravintola-alan osalta. Ihmiset ovat kaivanneet yhteisöllisyyttä sekä juhlia. Monet pääsevät vihdoin verkostoitumaan ja sosiaalisoitumaan esimerkiksi työkavereidensa tai opiskelutovereidensa kanssa, mitä ei rajoitusten vuoksi ole pystynyt niin helposti tekemään. Yritysten näkökulmasta tarkasteltuna voidaan todeta toiminnan palautuvan normaaliksi ja vahva usko on, että alkuun ihmiset

tulevat käymään ahkerammin ravintoloissa sekä pubeissa. Taustalla ovat juuri mahdollisuus pitkästä ajasta käydä ja tukea ravintoloiden toimintaa, mutta myös mahdollisuus tавata ihmisiä. Arviossa täytyy ottaa huomioon, että maailmalla on tavattu erilaisia variantteja koronaviruksesta, joista esimerkiksi omikron pisti koronatilanteen paranemisen hetkellisesti tauolle, kun pelättiin sen aiheuttaman taudin ruuhkauttavan sairaalat. Edelleen uutisoidaan päivittäin tuhansista uusista koronatartunnoista, mutta hallitus sekä muut valtiolliset toimijat ovat myös pyrkineet ja pyrkivät edelleen saamaan asiat siihen kuntoon, kun ne olivat ennen pandemian alkamista. Maalikuussa 2022 tilannetta tarkasteltaessa voi kuitenkin todeta, että ihmiset kaipaavat viihdettä ja he hakevat sitä baareista, yökerhoista sekä ravintoloista.

Johtopäätös

Koronapandemia aiheutti tiukkoja epidemiologisia rajoituksia hallituksen toimesta, ja ravitsemisliikkeet joutuivat toimimaan rajoitetusti pitkin vuotta 2020. Se ei kuitenkaan aiheuttanut ravintoloille konkurssiaaltoa eikä myöskään kaatanut tutkimuksen kohteina olleita yrityksiä. Liikevaihto kuitenkin kärsi molemmissa yrityksissä, joka vaikutti myös vahvasti yritysten kannattavuuteen ja kannattavuuden tunnuslukuihin. Tähän vaikuttivat niin rajoitukset kuin myös mahdollisesti ihmisten pelko viruksen saamisesta. Näin ollen ravintoloiden sekä baarien välttely heikensivät tuottoa. Monet kuitenkin käyttivät mahdollisuutta tilata ruokaa kotiin, jos yritys tarjosi kyseistä palvelua. Yritysten täytyi kuitenkin suoriutua rajoituksista huolimatta pakollisista kiinteistä kustannuksistaan kuten esimerkiksi vesi, sähkö ja vuokrat. Maksuvalmiuden tunnusluvut kokivat yhtä lailla kolauksen pandemian aiheuttamien rajoitusten vuoksi sekä vakavaraisuus heikkeni kuitenkin aiheuttamatta sen suurempaa vahinkoa. Maksuvalmius sekä vakavaraisuus eivät olleet läheskään yhtä rajusti heikentyneitä kuin yritysten toiminnan kannattavuus ja toiminnan laajuus.

Työssä keskityttiin tarkastelemaan koronapandemian vaikutusta sen alkuaikoina eli tarkemmin vuonna 2020 sekä osittain alkuvuotta 2021. Jatkotutkimusaiheena voisi tutkia vaksi aiheeksi ottaa esimerkiksi, kuinka myöhemmin käytetty koronapassi vaikutti ravintola-alan yritysten toiminnan laajuuteen, kannattavuuteen, maksuvalmiuteen sekä vakavaraisuuteen. Vaihtoehtoisesti voisi tutkia, kuinka yritysten toiminta on jatkunut pandemian jälkeen. Tutkimuksen avulla voisi saada tietoa, kuinka niin sanottu paluu normaaliin vaikutti yrityksiin ja millaisia vaikutuksia pandemia aiheutti pidempiaikaisesti tarkasteltuna.

Lähteet

Alma Talent a. Tunnuslukuopas; Liikevaihto. Viitattu 12.11.2021. Saatavissa <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/toiminnan-laajuus/liikevaihto/>

Alma Talent b. Tunnuslukuopas; Quick ratio. Viitattu 12.11.2021. Saatavissa <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/maksuvalmius/quick-ratio/>

Alma Talent c. Tunnuslukuopas; Current ratio. Viitattu 12.11.2021. Saatavissa <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/maksuvalmius/current-ratio/>

Alma Talent d. Tunnuslukuopas. Viitattu 12.11.2021. Saatavissa <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/>

Alma Talent e. Tunnuslukuopas; Liiketulos ja liiketulos-%. Viitattu 12.11.2021. Saatavissa <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/liiketulos-ja-liiketulos-prosentti/>

Alma Talent f. Tunnuslukuopas. Nettotulos ja nettotulos-%. Viitattu 12.11.2021. Saatavissa <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/nettotulos-ja-nettotulos-prosentti/>

Alma Talent g. Tunnuslukuopas. Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROCE). Viitattu 12.11.2021. Saatavissa <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/sijoitetun-paaoman-tuotto-prosentti-roi/>

Alma Talent h. Tunnuslukuopas. Oman pääoman tuotto-% (ROE). Viitattu 12.11.2021. Saatavissa <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/kannattavuus/oman-paaoman-tuotto-prosentti-roe/>

Alma Talent i. Tunnuslukuopas. Lainojen hoitokate. Viitattu 12.11.2021. Saatavissa <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/vakavaraisuus/lainojen-hoitokate/>

Alma Talent j. Tunnuslukuopas. Suhteellinen velkaantuneisuus-%. Viitattu 14.2.2022 <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/vakavaraisuus/suhteellinen-velkaantuneisuus-prosentti/>

Business Finland a. Business Finlandin strategia. Viitattu 8.10.2021. Saatavissa <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/strategia>

Business Finland b. Tietoa Business Finlandin rahoitusperiaatteista ja päätöksenteosta. Viitattu 8.10.2021. Saatavissa <https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/2020/tietoa-business-finlandin-rahoitusperiaatteista-ja-paatoksenteosta>

Duodecim Terveyskirjasto 2020. Lääketieteen sanasto: epidemia. Viitattu 14.9.2021 Saatavissa <https://www.terveyskirjasto.fi/ltt00728>

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos 2020a. Suomen bkt voi supistua tänä vuonna jopa 5% koronaviruspandemian takia. Viitattu 9.10.2021. Saatavissa <https://www.etla.fi/ajankohtaista/etla-suomen-bkt-voi-supistua-tana-vuonna-jopa-5-koronaviruspandemian-takia/>

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos 2020b. Taloustutkimuslaitokset: Koronaviruksesta toipuminen vaatii Euroopan yhteisen pelastus- ja elvytysohjelman. Viitattu 9.10.2021. Saatavissa <https://www.etla.fi/ajankohtaista/taloustutkimuslaitokset-koronaviruksesta-toipuminen-vaatii-euroopan-yhteisen-pelastus-ja-elvytysohjelman/>

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos 2020c. Etna päivitti ennusteensa: Suomen bkt laskee tänä vuonna 8 prosenttia, hotelli ja ravintola-alalla 30 prosentin sukellus. Viitattu 10.10.2021. Saatavissa <https://www.etla.fi/ajankohtaista/etla-paivitti-ennusteensa-suomen-bkt-laskee-tana-vuonna-8-prosenttia-hotelli-ja-ravintola-alalla-30-prosentin-sukellus/>

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos 2020d. Etna: Maailma ajoi koronaseinään, Suomi sinnittelee vielä verraten pienin vaurioin. Viitattu 10.10.2021. Saatavissa <https://www.etla.fi/ajankohtaista/etla-maailma-ajoi-koronaseinaan-suomi-sinnittelee-viela-verraten-pienin-vaurioin/>

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos 2020e. Etna: Suomi selvinnyt koronakriisin talousvaikutuksista muuta Eurooppaa lievemmin, Kiinan-vienti paikkaa elintarviketeollisuudessa Venäjän jättämää aukoa. Viitattu 10.10.2021. Saatavissa <https://www.etla.fi/ajankohtaista/etla-suomi-selvinnyt-koronakriisin-talousvaikutuksista-muuta-eurooppaa-lievemmin-kiinan-vienti-paikkaa-elintarviketeollisuudessa-venajan-jattamaa-aukkoa/>

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos 2020f. Etna: Vuosi 2021 merkitsee koronakriisin loppua, Suomen talous herää kesään mennessä. Viitattu 11.10.2021. Saatavissa <https://www.etla.fi/ajankohtaista/etla-vuosi-2021-merkitsee-koronakriisin-loppua-suomen-talous-heraa-kesaan-menessa/>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistetut painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy

Iltalehti 2020a. Saavatko baarit myydä alkoholia take awaynä? Kyllä, ja lupahakemuksia on jo tullut. Viitattu 27.10.2021. Saatavissa <https://www.iltalehti.fi/koronavirus/a/8eb456be-fc05-46a6-a0ad-cf4aba40d661>

Iltalehti 2020b. Suomeen on tulossa lähiviikkoina 14-kertainen määrä koronarokotteita – tämä on Suomen koronatilanne nyt. Viitattu 27.10.2021. Saatavissa <https://www.iltalehti.fi/koronavirus/a/6b3fb526-256d-4aa0-9dff-bcca78fd3a93>

Kallunki J-P. 2014. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Talentum Media Oy

Kinnunen J. & Leppiniemi J. & Martikainen T. & Virtanen K. 2000. Yrityksen taloushallinnon perusteet. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy

Kymsote; Kymsoten koronainfo. Tiedotteet. 2020. Viitattu 15.9.2021. Saatavissa <https://korona.kymsote.fi/tilannekuva/tiedotteet/>

Leppiniemi J. & Kykkänen T. 2019. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. Helsinki: Alma Talent.

MTV Uutiset 2020. Mitä ovat koronan perusvaihe, kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe? Tähän suunnitelmaan THL:n uusi maskisuositus perustuu. Viitattu 16.9.2021. Saatavissa <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/mita-ovat-koronan-perusvaihe-kiihtymisvaihe-ja-leviamisvaihe-tahan-suunnitelmaan-thl-n-uusi-maskisuositus-perustuu/7934608#gs.bi7ggl>

Navita 2021. Käyttöohje Navita Yritysmallin selainversiolla. Viitattu 30.1.2021. Saatavissa <https://support.navita.fi/fi/support/solutions/articles/75000052095-k%C3%A4ytt%C3%B6ohje-navita-yritysmallin-selainversiolla>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2020a. Suomi on varautunut uuden koronaviruksen varalta tilanteen niin vaatiessa. Viitattu 13.9.2021. Saatavissa <https://stm.fi/-/suomi-on-varautunut-uuden-koronaviruksen-varalta-tilanteen-niin-vaatiessa>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2020b. Kuntainfo: Ohje kuntiin, sairaanhoitopiireihin ja aluehallintovirastoihin koronavirustilanteeseen varautumisessa. Viitattu 14.9.2021. Saatavissa <https://stm.fi/-/kuntainfo-ohje-kuntiin-sairaanhoitopiireihin-ja-aluehallintovirastoihin-koronavirustilanteeseen-varautumisessa>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2020c. Valtioneuvoston asetus STM/2020/160. Viitattu 5.10.2021. Saatavissa <https://stm.fi/ajankohtaista/paatos?decisionId=0900908f806da3e4>

Suomen Tilintarkastajat ry. Suomen Tilintarkastajat ry:n tilintarkastustoimikunnan ohje tilintarkastajille ravitsemusyritysten saamaa koronahyvitystä koskevan liitetiedon tarkastamiseksi. Viitattu 21.3.2022. Saatavissa https://tilintarkastajat.fi/wp-content/uploads/2020/12/tilintarkastustoimikunnan-ohje-koronahyvitysliitetiedon-tarkastamisesta_paivitetty.pdf

Tilastokeskus 2020a. Käsitteet; Bruttokansantuote. Viitattu 9.10.2021. Saatavissa <https://www.stat.fi/meta/kas/bktmarkkina.html>

Tilastokeskus 2020b. Käsitteet; PK-yritys. Viitattu 17.9.2021. Saatavissa https://www.stat.fi/meta/kas/pk_yritys.html

Turun Sanomat 2020. Suomen toinen koronatapaus varmistui Helsingissä. Viitattu 15.9.2021. Saatavissa <https://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/4874251/Suomen+toinen+koronatapaus+varmistui+Helsingissa>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2020a. Ravintolat sulkeutuvat asiakkailta, ruokaa voi kuitenkin tilata ja noutaa. Viitattu 8.10.2021. Saatavissa <https://tem.fi/-/ravintolat-sulkeutuvat-asiakkailta-ruokaa-voi-kuitenkin-tilata-ja-noutaa>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2020b. Yrittäjille oikeus työttömyysturvaan koronavirusepidemian vuoksi. Viitattu 8.10.2021. Saatavissa <https://tem.fi/-/yrittajille-oikeus-tyottomyysturvaan-koronavirusepidemian-vuoksi>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2020c. Hallituksen esitys eduskuntaan: Ravintoloille tukea uudelleentyöllistämiseen ja hyvitystä toiminnan rajoittamisesta. Viitattu 8.10.2021. Saatavissa <https://tem.fi/-/hallituksen-esitys-eduskuntaan-ravintoloille-tukea-uudelleentyollistamiseen-ja-hyvitysta-toiminnan-rajoittamisesta>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2020d. Hallituksen esitys TEM/2020/74. Viitattu 8.10.2021. Saatavissa <https://tem.fi/paatos?decisionId=0900908f806ab9e2>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2020e. Hallituksen esitys TEM/2020/41. Viitattu 8.10.2021. Saatavissa <https://tem.fi/paatos?decisionId=0900908f806967aa>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2021. TEM-Tilastopalvelu. Finnveran tilinpäätöstilastot. Viitattu 9.12.2021. Saatavissa https://tem-tilastopalvelu.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/TEM_Toimiala_Online_Veloitukseton/TEM_Toimiala_Online_Veloitukseton__Finnvera/Finnvera.px/table/tableViewLayout1/

Valtioneuvosto 2020a. Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta. Viitattu 13.9.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f80682d06>

Valtioneuvosto 2020b. Hallitus päätti suosituksista koronaviruksen leviämisen hillitsemiseksi. Viitattu 13.9.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-paatti-suosituksesta-koronaviruksen-leviamisen-hillitsemiseksi>

Valtioneuvosto 2020c. Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi. Viitattu 13.9.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi>

Valtioneuvosto 2020d. Uudellemaalle liikkumisrajoituksia – Hallitus päätti uusista lisätoimista koronaepidemian leviämisen estämiseksi. Viitattu 15.9.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/uudellemaalle-liikkumisrajoituksia-hallitus-paatti-uusista-lisatoimista-koronaepidemian-leviamisen-estamiseksi>

Valtioneuvosto 2020e. Liikkumisrajoitukset Uudellemaalle voimaan 28. maalikuuta 2020. Viitattu 15.9.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/liikkumisrajoitukset-uudellemaalle-voimaan-28-maaliskuuta-2020-klo-00-00>

Valtioneuvosto 2020f. Valtioneuvoston asetus VNK/2020/38. Viitattu 15.9.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f8069401d>

Valtioneuvosto 2020g. Valtioneuvoston asetus (ilm. EK:lle) VNK/2020/40. Viitattu 15.9.2021. Saatavissa <https://vnk.fi/ajankohtaista/paatos?decisionId=0900908f806959f2>

Valtioneuvosto 2020h. Hallitus antoi kumoamisasetuksen – Uudenmaan liikkumisrajoitukset päättyivät. Viitattu 18.10.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-antoi-kumoamisasetuksen-uudenmaan-liikkumisrajoitukset-paattyivat>

Valtioneuvosto 2020i. Valtioneuvoston asetus VNK/2020/52 Viitattu 18.10.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f8069ff18>

Valtioneuvosto 2020j. Ravitsemisliikkeiden toimintaa rajoitetaan ja valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia jatketaan. Viitattu 14.9.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/ravitsemisliikkeiden-toimintaa-rajoitetaan-ja-valmiuslain-mukaisia-toimivaltuuksia-jatketaan>

Valtioneuvosto 2020k. Valtioneuvoston asetus (ilm. EK:lle) TEM/2020/40. Viitattu 14.9.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f80695dac>

Valtioneuvosto 2020l. Muutoksia koronavirusepidemian vuoksi asetettuihin rajoituksiin 1. kesäkuuta. Viitattu 15.9.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/muutoksia-koronavirusepidemian-vuoksi-asetettuihin-rajoituksiin-1-kesakuuta>

Valtioneuvosto 2020m. Laki tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta. Viitattu 5.10.2021. Saatavissa [https://valtioneuvosto.fi/documents/1271139/20825107/Laki_tartuntatautilain_v%](https://valtioneuvosto.fi/documents/1271139/20825107/Laki_tartuntatautilain_v%C3%A4li)

aik_muutt_2.pdf/23aa32db-74be-073c-ae67-

963d0adae3cf/Laki_tartuntatautilain_v%C3%A4liaik_muutt_2.pdf?t=1590759591000

Valtioneuvosto 2020n. Hallitus linjasi lievennyksiä kokoontumisrajoituksiin, ravitsemisliikkeiden toimintaan ja vierailukäytäntöihin. Viitattu 15.9.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-linjasi-lievennyksista-kokoontumisrajoituksiin-ravitsemisliikkeiden-toimintaan-ja-vierailukaytantoihin-1>

Valtioneuvosto 2020o. Valtioneuvoston asetus STM/2020/120. Viitattu 5.10.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f806bf58b>

Valtioneuvosto 2020p. Hallitus käsitteli toimintasuunnitelmaa koronavirustilanteen hillitsemiseksi. Viitattu 16.9.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-kasitteli-toimintasuunnitelmaa-koronavirustilanteen-hillitsemiseksi>

Valtioneuvosto 2020q. Hallitus linjasi ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikaisesta rajoittamisesta. Viitattu 16.9.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-linjasi-ravitsemisliikkeiden-toiminnan-valiaikaisesta-rajoittamisesta>

Valtioneuvosto 2020r. Ravintoloille tukea uudelleentyöllistämiseen ja hyvitystä toiminnan rajoittamisesta. Viitattu 31.10.2021. Saatavissa <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/ravintoloille-tukea-uudelleentyollistamiseen-ja-hyvitysta-toiminnan-rajoittamisesta>

World Health Organization 2020. Coronavirus disease (COVID-19). Viitattu 13.9.2021. Saatavissa <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19>

YLE 2020a. WHO: Koronavirusepidemia on muuttunut pandemiaksi. Viitattu 14.9.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-11252573>

YLE 2020b. Koronapotilas pääsi sairaalasta Rovaniemellä – kiinalaisnaisesta otetut uusimmat näytteet ovat osoittautuneet negatiivisiksi. Viitattu 15.9.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-11192835>

YLE 2020c. Ensimmäinen ihminen on kuollut Suomessa koronaviruksen aiheuttamaan tautiin – THL:n pääjohtaja: ”Varmasti pysäyttää”. Viitattu 15.9.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-11269508>

YLE 2020d. Kymenlaakson koronauutiset 4.3.-27.3.2020. Viitattu 6.10.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-12001772>

YLE 2020e. Lue täältä Kymenlaakson koronauutiset 27.3.-12.8.2020. Viitattu 6.10.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-11674801>

YLE 2020f. Lue täältä Kymenlaakson koronauutiset 13.8.-31.12.2020. Viitattu 6.10.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-11767107>

YLE 2020g. Ensimmäiset koronarokotteet on annettu Suomessa – Rokotteen saanut sairaanhoitaja: ”Olen erittäin iloinen, että sain tämän rokotteen”. Viitattu 29.10.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-11715468>

YLE 2020h. Katso oman kuntasi koronatilanne ja rokotuskattavuus – grafiikka näyttää tuoreimmat luvut. Viitattu 7.2.2022. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-11300232>